

**GÜZEL SANATLAR LİSESİ KEMAN ÖĞRETİM PROGRAMINDA
YER ALAN MAKAMLARIN GELENEKSEL İCRA YÖNTEMİNE
İLİŞKİN MODEL ÖNERİSİ
“HÜZZAM MAKAMI ÖRNEĞİ”**

Ahmet Hakan Baş

**DOKTORA TEZİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KASIM, 2021

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren on iki (12) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Ahmet Hakan
Soyadı : Baş
Bölümü : Müzik Eğitimi
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin Model Önerisi
“Hüzzam Makamı Örneği”
İngilizce Adı : Model Proposal Regarding The Traditional Performance Method Of Maqams In The Fine Arts High School Violin Training Program
“Sample Of Hüzzam Maqam”

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Ahmet Hakan BAŞ

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Ahmet Hakan Baş tarafından hazırlanan “Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin Model Önerisi “Hüzzam Makamı Örneği” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Mehmet AKPINAR
(Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan:
Prof. Dr. Mehmet Serkan UMUZDAŞ
(Türk Müziği Anabilim Dalı, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Üye:
Prof. Dr. Aytekin ALBUZ
(Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye:
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI
(Eğitim Programları Öğretimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye:
Doç. Dr. Vasfi HATİPOĞLU
(Türk Müziği Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 01/11/2021

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Kıymetli Aileme...

TEŞEKKÜR

Doktora tezimin her aşamasında bilgisini, tecrübesini esirgemeyen ve mesleki anlamda önerileriyle her zaman bana yol gösteren çok değerli hocam, tez danışmanım sayın Doç. Dr. Mehmet AKPINAR'a;

Tez komisyonu üyeleri çok değerli hocalarım sayın Prof. Dr. Aytekin ALBUZ, sayın Prof. Dr. Sayın Mehmet Serkan UMUZDAŞ, sayın Doç. Dr. Vasfi HATİPOĞLU ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI'ya;

Araştırma boyunca her zaman bana destek olan çok değerli hocalarım sayın Prof. Dr. Mehmet Serkan UMUZDAŞ, sayın Doç. Dr. Tolga KARACA'ya ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Devlet Konservatuarı'ndaki hocalarıma;

Araştırmada kullanılan Bireysel çalgı eğitimi (Keman) dersi performans ölçme aracının kullanma iznini veren sayın Prof. Dr. Esra DALKIRAN'a, ölçeğin puanlamasını gerçekleştiren sayın Dr. Öğr. Üyesi Ali DELİKARA, sayın Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Eda ANGI, sayın Dr. Öğr. Üyesi Serkan ÖZAY, sayın Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Erdem ÇAĞLAR'a; uzman görüşleri olarak araştırmaya büyük katkılar sağlayan sayın Prof. Dr. Mustafa Hilmi Bulut, sayın Prof. Dr. Mehmet Serkan UMUZDAŞ, sayın Prof. Dr. Serpil UMUZDAŞ, sayın Doç. Dr. Emin Erdem KAYA, sayın Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU ve sayın Doç. Dr. Tolga KARACA'ya, Kültür ve Turizm Bakanlığı sanatçıları sayın Kamuran UMUZDAŞ, sayın Metin AKSU, sayın Deniz GÖKTAŞ'a; Tezimde yer alan çalışma grubunu oluşturan 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Tokat Güzel Sanatlar Lisesi'nde eğitim gören, derslerini yürüttüğüm 12. Sınıf keman öğrencilerime, bu okulda araştırma yapmama olanak sağlayan ve yardımlarını esirgemeyen, uzun yıllar keman öğretmenini olarak çalıştığım Tokat Güzel Sanatlar Lisesi idari personeline ve müzik bölümü öğretmenlerine;

Araştırmam boyunca bana destek olan çok değerli eşime, oyun oynamak istediklerinde bazen yanlarında olamadığım kızım Selin'e, oğlum Kaan'a ve araştırmamın sonuna doğru ailemize katılan oğlum Çağan'a;

Bugünlere gelmeme vesile olan kıymetli anne ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

**GÜZEL SANATLAR LİSESİ KEMAN ÖĞRETİM PROGRAMINDA
YER ALAN MAKAMLARIN GELENEKSEL İCRA YÖNTEMİNE
İLİŞKİN MODEL ÖNERİSİ**

“Hüzzam Makamı Örneği”

Doktora Tezi

**Ahmet Hakan Baş
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Kasım, 2021

ÖZ

Bu çalışmada makamsal müziğin icrasıyla ilgili bir öğretim modeli önerisi tasarlanmıştır. Model önerisi, çalışma içinde hüzzam makamı ile örneklendirilerek sunulmuştur. Araştırmanın amacı; Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümünde yürütülen keman dersine ilişkin öğretim programının makamsal içeriğini incelemek ve geleneksel icra yöntemine dayalı alternatif yeni bir model önerisi oluşturmaktır. Bu model önerisi sayesinde öğrencilerin geleneksel icrayı öğrenmelerini sağlamak da araştırmanın bir diğer amacıdır. Araştırma, durum tespitine yönelik betimsel ve deneysel türde kontrol grupsuz ön test-son test deneme modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Bu çalışmada ön test, son test çalışma gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Yapılan bu çalışmaların sonucunda, nicel veriler keman dersi performans ölçme aracı ile, nitel veriler ise öğrenci görüşü alma formu, haftalık gözlem formu ve ilgili araştırmalar ile ayrı ayrı toplanarak, analiz edilmiş, yorumlanarak araştırmanın bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında Tokat Güzel Sanatlar Lisesi Müzik bölümünde keman öğrenimi görmekte olan 12. sınıf öğrencilerinden (n=5) oluşmaktadır. Söz konusu model önerisi, Hüzzam makamı ekseninde ele alınmış ve literatür taraması yapılmış; bu tarama sonucunda deneysel bölümde kullanılan eserler belirlenmiş, çalışma grubuna verilen eğitimdeki egzersiz, alıştırma, etüt ve eser örnekleri oluşturulmuştur. Seçilen eserler, oluşturulan egzersiz, alıştırma, etüt, eser örnekleri uzman kurulun ve üç Kültür Bakanlığı saz sanatçısının görüşüne sunulmuştur. Çalışma grubuna araştırmacı tarafından oluşturulan hüzzam makamına ilişkin model önerisi 10 hafta boyunca haftada 2 saat uygulanmıştır. Araştırmada çalışma grubunun süreç başındaki performansları ile, süreç sonunda gösterdiği performansları arasındaki ön test-son test farkına bakılmıştır. Çalışma grubunun ön test ve

son test keman performansları ile ilgili verileri elde etmek için Dalkıran (2006) tarafından oluşturulmuş Bireysel Çalgı Eğitimi (Keman Dersi) performans ölçme aracı kullanılmıştır. Uzman kurul, öğrencilerin ön test ve son test video performans kayıtlarını izleyerek değerlendirmelerini bu ölçme aracına göre yapmışlardır. Değerlendirmelerden elde edilen veriler ise SPSS 21 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra çalışma grubu öğrencilerine haftalık gözlem formları uygulanmış ve bu formlardan alınan veriler analiz edilmiş, yapılan deneysel işlemin sonunda ise model önerisine ilişkin öğrencilerden alınan açık uçlu cevaplar içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, çalışma grubu öğrencilerinin ön test ve son test performans derecelendirme puanları karşılaştırıldığında, hüzzam makamının geleneksel icrasına yönelik keman çalma performanslarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca haftalık gözlem formlarına göre öğrencilerin geleneksel icrada başarı sağladıkları ve deney sonucunda alınan öğrenci görüşlerine göre hüzzam makamı model önerisinin öğrenmeye teşvik ettiği görülmüştür. Varılan sonuçlar ışığında bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda araştırmacıların model geliştirmeleri ve farklı makamlarda da araştırmayı genişletmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler : Güzel Sanatlar Lisesi, Müzik Eğitimi, Çalgı Eğitimi, Keman Eğitimi,
Hüzzam Makamı, Model Önerisi

Sayfa Adedi : 177

Danışman : Doç. Dr. Mehmet AKPINAR

**MODEL PROPOSAL REGARDING THE TRADITIONAL
PERFORMANCE METHOD OF MAQAMS IN THE FINE ARTS
HIGH SCHOOL VIOLIN TRAINING PROGRAM**

“Sample of Hüzam Maqam”

Ph.D. Thesis

Ahmet Hakan Baş

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

November, 2021

ABSTRACT

In this study, a teaching model proposal about the performance of maqam music is designed. The model proposal is presented in the study by exemplification with the maqam Huzzam. The purpose of the research is to examine the models in the violin course curriculum of Music Department of Fine Arts High Schools and to propose a new alternative model based on the traditional performance method. Another purpose of the research is to help students learn traditional performance with this new model. The research was carried out within the framework of a descriptive and pretest-posttest experimental model without a control group. This study has an experimental design with pre-test and post-test study groups. The quantitative data, collected through violin lesson performance measurement tool, and the qualitative data, collected through student opinion form, weekly observation form, and related studies, were collected, analyzed, and interpreted separately and as a result of these studies, the research results were reached. The sample of the research consists of students (n=5) who studied violin in 12th grade at the Music Department of Tokat Fine Arts High School in the 2019-2020 academic year. The model proposal was addressed by taking the maqam Huzzam as a basis, and a literature review was conducted. As a result of this review, the pieces to be used in the experiment were determined, and the exercises, etudes, and piece samples for the training to be given to the participants were created. The selected pieces and the created exercises, etudes, and piece samples were presented to the opinion of the expert committee and three instrument artists working under the Ministry of Culture. The model proposal for the makam Huzzam created by the researcher was used with the participants in the training section for 2 hours a week for 10 weeks. In the research, the pretest-posttest

difference between the performances of the participants at the beginning and at the end of the training process were examined. Individual Instrument Training (Violin Lesson) performance measurement tool created by Dalkıran (2006) was used to obtain data on the pre-test and post-test violin performances of the participants in the sample. The expert committee observed the pre-test and post-test video recordings of the students' performances and made their evaluations in accordance with this measurement tool. The data obtained from these evaluations were analyzed with the SPSS 21 program. Moreover, weekly observation forms were used with the participating students, the data obtained from these forms were analyzed, and at the end of the experiment stage, the open-ended answers received from the students regarding the model proposal were analyzed with content analysis method. As a result of the research, the pre-test and post-test performance rating scores of the participating students were compared, and significant differences were found in their violin performances for the traditional performance of the makam Huzzam. Furthermore, it was seen in the weekly observation forms that the students were successful in traditional performance and, according to the student opinions obtained after the experiment, it was found that the model proposal for makam Huzzam encouraged learning. In the light of the results, it is recommended that researchers develop models in future studies and expand the scope of the research to include different makams.

Key Words : Fine Arts High School, Music Education, Instrument Education, Violin Education, Makam of Huzzam, Model Proposal
Page Number : 177
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Mehmet AKPINAR

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ.....	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xviii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Sayıtlılar.....	9
1.5. Sınırlılıklar.....	9
1.6. Tanımlar	10
1.7. İlgili Araştırmalar	11
1.7.1. Tezler.....	11
1.7.2. Makaleler	18
BÖLÜM II	23
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	23
2.1. Kültür ve Eğitim	23

2.2. Müzik Eğitimi.....	24
2.3. Çalgı Eğitimi.....	26
2.4. Güzel Sanatlar Liseleri ve Keman Eğitimi.....	27
2.5. Makamsal Müzik	29
2.5.1. Hüzzam Makamı.....	30
2.6. Keman Eğitiminde Makamsal Müzik	32
2.7. Güzel Sanatlar Liselerindeki Makamsal Keman Eğitimi	33
2.8. Keman Eğitiminde Geleneksel İcra Yöntemi.....	35
2.9. Hüzzam Makamının Geleneksel Yöntem ile İcrasına İlişkin Önerilen Modelin Görünümü	36
BÖLÜM III	73
YÖNTEM.....	73
3.1. Araştırmanın Modeli.....	73
3.2. Veri Toplama Araçları.....	75
3.2.1. Bireysel Çalgı Eğitimi (Keman) Dersi Performans Ölçme Aracı	75
3.2.2. Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu.....	77
3.2.3. Haftalık Gözlem Formu	77
3.3. Çalışma Grubu.....	77
3.4. Verilerin Toplanması	78
3.4.1. Betimsel Boyutla İlgili Verilerin Toplanması.....	78
3.4.2. Deneysel Boyutla İlgili Verilerin Toplanması	79
3.5. Verilerin Analizi.....	79
3.6. Araştırmada Yürütülen İşlem Basamakları.....	80
3.6.1. Betimsel Yöntemde Yürütülen İşlem Basamakları	82
3.6.2. Deneysel Yöntemde Yürütülen İşlem Basamakları.....	84
BÖLÜM IV.....	87
BULGULAR VE YORUM.....	87
4.1. Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	87
4.2. Hüzzam Makamı ile İlgili Eserlerin İcrasının Ön Test ve Son Test Sonuçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	92
4.3. Ünite Sonlarında Uygulanan Haftalık Gözlem Formlarına Göre Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	99
4.3.1. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 1. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar	99

4.3.2. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 2. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar	100
4.3.3. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 3. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar.....	102
4.3.4. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 4. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar.....	103
4.3.5. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 5. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar.....	104
4.3.6. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 6. ve 7. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar.....	105
4.3.7. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 7. ve 8. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar.....	106
4.3.8. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 8. ve 9. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar.....	107
4.3.9. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 9. ve 10. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar	108
4.4. Araştırma Süresince Uygulanan Hüzzam Makamı Model Önerisi ile İlgili Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	109
BÖLÜM V	115
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	115
5.1. Sonuçlar	115
5.1.1. Güzel Sanatlar Lisesi 12. Sınıf Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamlara Yönelik Yapılan İçerik Analizi ile İlgili Sonuçlar.....	115
5.1.2. Hüzzam Makamı ile İlgili Eserlerin İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçları.....	116
5.1.3. Ünite Sonlarında Uygulanan Haftalık Gözlem Formlarına İlişkin Sonuçlar	117
5.1.4. Araştırma Boyunca Uygulanan Hüzzam Model Önerisi ile İlgili Öğrenci Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	118
5.2. Öneriler	118
KAYNAKLAR.....	119
EKLER	129
EK-1. İzin ve Onay Yazıları.....	130
EK-2. Bireysel Çalgı Eğitimi I-II-III-IV (Keman) Dersi Performans Ölçme Aracı..	138
EK-3. Gözden Geçirilmiş Bireysel Çalgı Eğitimi I-II-III-IV (Keman) Dersi Performans Ölçme Aracı.....	139
EK-4. Haftalık Ünite Gözlem Formları	140
EK-5. Yapılandırılmış Öğrenci Görüş Formu	144

EK-6. Deneyisel İşlemden Kullanılan Eserlerin Notaları.....	145
EK-7. Uzman Görüşü Formları.....	151
EK-8. Katılımcılar İçin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu	155

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Hüzzam Makamı Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin İçerik Döküm (Çizelgesel/Dizelgesel) Tablosu</i>	72
Tablo 2. <i>Gözden Geçirilmiş Ölçeğe Ait Güvenirlilik Test Sonucu</i>	76
Tablo 3. <i>Birinci Ölçme İşlemine (Ön Test) Ait Varyans Analizi</i>	76
Tablo 4. <i>İkinci Ölçme İşlemine (Son Test) Ait Varyans Analizi</i>	77
Tablo 5. <i>Örnekleme İlişkin Demografik Bilgiler</i>	80
Tablo 6. <i>Araştırmada Kullanılan Deneysel Model</i>	84
Tablo 7. <i>Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların İçerik Analiz Tablosu (Hüzzam)</i>	90
Tablo 8. <i>Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların İçerik Analiz Tablosu (Segâh)</i>	91
Tablo 9. <i>Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların İçerik Analiz Tablosu (Saba)</i>	92
Tablo 10. <i>Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Arabaya Taş Koydum” İsimli Hüzzam Türkü İçin Tanımlayıcı İstatistikler</i>	93
Tablo 11. <i>Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Arabaya Taş Koydum” İsimli Türküye Ait Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları</i>	94
Tablo 12. <i>Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Her Gece Yollarda Gözledim Seni” İsimli Hüzzam Şarkı İçin Tanımlayıcı İstatistikler</i>	94
Tablo 13. <i>Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Her Gece Yollarda Gözledim Seni” İsimli Şarkıya Ait Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları</i>	95
Tablo 14. <i>Çalışma Grubu Öğrencilerine Ait “Hüzzam Peşrev” İsimli Saz Eseri İçin Tanımlayıcı İstatistikler</i>	96
Tablo 15. <i>Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Hüzzam Peşrev” İsimli Saz Eserine Ait Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları</i>	97

Tablo 16.Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Hüzzam Saz Semaisi” İsimli Saz Eseri İçin Tanımlayıcı İstatistikler	97
Tablo 17. Çalışma Grubu Öğrencilerine Ait “Hüzzam Saz Semaisi” İsimli Saz Eserine Ait Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	98
Tablo 18. Öğrencilerin Türk Müziği ve Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 1. Hafta Gözlem Tablosu.....	99
Tablo 19. Öğrencilerin Türk Müziği ve Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 2. Hafta Gözlem Tablosu.....	101
Tablo 20. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 3. Hafta Gözlem Tablosu	102
Tablo 21. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 4. Hafta Gözlem Tablosu	103
Tablo 22. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 5. Hafta Gözlem Tablosu	104
Tablo 23. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 6. ve 7. Hafta Gözlem Tablosu	105
Tablo 24. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 7. ve 8. Hafta Gözlem Tablosu	106
Tablo 25. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 8. ve 9. Hafta Gözlem Tablosu	107
Tablo 26. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 9. ve 10. Hafta Gözlem Tablosu	108

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Hüzam makamında seyir örneği 1	32
Şekil 2. Yerinde hüzam makamı dizisi.	32
Şekil 3. Hüzam makamı dizisi ve perde isimleri	38
Şekil 4. Aralık adları ve koma değerleri.....	38
Şekil 5. Hüzam makamı dizisindeki ses aralıkları ve rumuzlar	39
Şekil 6. Hüzam makamı dizisinin durak, güçlü ve yeden sesi	39
Şekil 7. Hüzam makamında yer alan perde isimleri.....	39
Şekil 8. Hüzam makamında seyir örneği 2.....	40
Şekil 9. Hüzam makamında seyir örneği 3.....	41
Şekil 10. Kemanda hüzam makamı dizisi	41
Şekil 11. Fa# sesi üzerinden (yerinden) hüzam makamının kemandaki parmak numaraları	42
Şekil 12. Hüzam beşlisinin Fa# sesi üzerinden çalınışı.....	42
Şekil 13. Eviç'te hicaz dörtlüsünün Do# sesi üzerinden çalınışı	43
Şekil 14. Birlik nota değerleriyle çıkıcı hüzam makamı dizisi.....	44
Şekil 15. Birlik nota değerleriyle inici hüzam makamı dizisi	44
Şekil 16. İkilik nota değerleriyle çıkıcı hüzam makamı dizisi	44
Şekil 17. İkilik nota değerleriyle inici hüzam makamı dizisi	44
Şekil 18. Hüzam makamı dizi egzersizi 1	45
Şekil 19. Hüzam makamı dizi egzersizi 2	46

Şekil 20. Hüzam makamı dizi egzersizi 3	47
Şekil 21. Hüzam makamı dizi egzersizi 4	48
Şekil 22. Hüzam alıştırma 1	49
Şekil 23. Hüzam alıştırma 2	50
Şekil 24. Hüzam alıştırma 3	51
Şekil 25. Hüzam alıştırma 4	52
Şekil 26. Hüzam dört ses çalma alıştırması 1	53
Şekil 27. Hüzam dört ses çalma alıştırması 2	54
Şekil 28. Hüzam dört ses çalma alıştırması 3	55
Şekil 29. Hüzam dört ses çalma alıştırması 4	55
Şekil 30. Hüzam etüt 1	56
Şekil 31. Hüzam etüt 2	57
Şekil 32. Hüzam etüt 3	58
Şekil 33. Hüzam etüt 4	59
Şekil 34. Hüzam etüt 5	60
Şekil 35. Hüzam etüt 6	61
Şekil 36. Hüzam etüt 7	62
Şekil 37. Hüzam etüt 8	63
Şekil 38. Hüzam saz eseri örneği (peşrev) 1	64
Şekil 39. Hüzam saz eseri örneği (saz semaisi) 2	66
Şekil 40. Arabaya taş koydum (hüzam türkü)	68
Şekil 41. Her gece yollarda gözledim seni (hüzam şarkı)	69
Şekil 42. Hüzam peşrev	70
Şekil 43. Hüzam saz semaisi	71
Şekil 44. Araştırma modeli	81
Şekil 45. 2006 keman öğretim programındaki makamsal oranlara ilişkin sütun grafiği	88
Şekil 46. 2016 keman öğretim programındaki makamsal oranlara ilişkin sütun grafiği	89

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AGSL	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Liseleri
GSL	Güzel Sanatlar Lisesi/Liseleri
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı örgün eğitim kurumları kapsamında bulunan Güzel Sanatlar Liseleri'nde (GSL) çalgı (keman) eğitimi Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) tarafından oluşturulan öğretim programları vasıtasıyla yürütülmektedir.

Bu programlardan çalgı eğitimi kapsamında hazırlanan keman öğretim programı incelendiğinde, içerisinde Türk müziği makamlarının öğretimi ve icrasına yönelik konuların bulunduğu, makamların kemanda icrasıyla ilgili olarak Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) repertuvarının yanı sıra dizi, etüt ve eser örneklerinden faydalandığı görülmektedir.

Keman çalgısı hem Batı müziği hem de Türk müziği icrasındaki kullanımı sebebiyle GSL'deki Çalgı Toplulukları derslerinde etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Bu derslerin özelliğinden dolayı öğrencilerin kemana daha etkin kullanmaları beklenmektedir.

Araştırmada GSL'de eğitimi verilen keman dersi için kullanılmakta olan öğretim programının makamsal içeriğini inceleyerek, mevcut programın rehberliğinde, hüzzam makamı ekseninde yeni bir çalışma modeli oluşturmak ve öğrencilerin bu model sayesinde geleneksel icrayı öğrenmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Öğretim programında mevcut olan sisteme alternatif olarak geliştirilen model önerisinin bu okullarda görev yapan eğitimcilere ek bir kaynak olarak katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın bu bölümünde, problem durumu, amaç, önem, sayıltılar, sınırlılıklar, tanımlar ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Keman öğretimi, keman öğrenen bireye kemanla ilgili kazanımların belirlenen bir program yardımıyla kazandırılması süreci olarak tanımlanabilir. Keman öğretiminde çalmaya hazırlık niteliğinde olan teorik bilgilerle beraber uygulama çalışmalarının da öğretim sürecinin önemli bir bölümü olduğu düşünülmektedir.

Keman öğretiminin nitelikli ve verimli bir şekilde sürdürülebilmesi için, öğrenme sürecine yönelik özelliklerin iyi anlaşılması ve öğrenme konusuna ilişkin bilimsel verilerden faydalanılması gerekmektedir (Tarkum, 2006, s. 169).

Keman öğretiminde özellik yönünden iki önemli unsur bulunmaktadır; biri, keman çalmayı öğrenmek isteyen öğrenci, diğeri de öğretmendir. Bu öğretim metodunda öğretmenle öğrenci arasında bir bilgi alışverişi oluşmaktadır (Büyükaksoy, 1997, s. 1). Her alanda olduğu gibi keman öğretiminde de sürekli değişiklikler ve yenilikler olmakta, farklı keman öğretimi teknikleri ve modelleri gelişen yüzyılla beraber müzik araştırmacıları ve keman eğitimcileri tarafından ortaya konmaktadır.

Keman öğretiminde önemli faktörler arasında alıştırma ve etüt uygulamaları yer almaktadır. Yay teknikleri, pozisyonlar ve geçişleri, çift sesler gibi bütün teknikler bu uygulamalar yoluyla öğrenilebilmekte, keman ve yayın doğru tutulması ve kullanılması tekniğin meydana gelmesinde belirleyici bir unsur olmaktadır (Tarkum, 2006, s. 176).

Türkiye’de keman öğretiminde tonal uygulamaların yanı sıra makamsal uygulamaların son yıllarda sıklıkla kullanıldığı; makamsal dağarcık ile ilgili birçok çalışmanın literatüre girdiği bilinmektedir. GSL’deki keman öğretiminin içeriğinde Batı müziğine ek olarak, makamsal keman öğretimi de bulunmakta; mevcut keman tekniklerinin ve uygulamalarının da makamsal keman öğretiminde kullanıldığı görülmektedir. Bu uygulamalar meslek liseleri kapsamında olan GSL keman öğretim programında yer almakta ve GSL’de yürütülen keman eğitimi kapsamında kullanılmaktadır. MEB tarafından hazırlanan keman öğretim programı Türk Millî Eğitim sisteminin genel amaçları doğrultusunda öğrencinin; Türk müziği ile Batı müziğinin içeriği hakkında bilgi sahibi olup, genel özelliklerini tanıması, enstrümanı (keman) ile ilgili Türk ve Dünya müziği eserlerinden bir repertuar meydana getirmesi gayesi taşımaktadır (MEB, 2016, s. 4). Bu amaçlar doğrultusunda keman eğitiminde öğrencilerin makamları tanımlarını sağlamak ve kemanda icra edebilmelerine yardımcı olabilmek adına yapılan uygulamalarla ilgili örnekler keman öğretim programı içerisinde keman kitaplarında yer

almaktadır. Öğrencilerin söz konusu olan her iki müziği de tanımaları, bu müziklere yönelik icra çalışmaları yapmaları; onların müzik dağarcığını arttırmakta aynı zamanda her iki müziğe yönelik icra ve yorumlama becerilerini güçlendirmektedir.

Keman Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Bu programla öğrencinin;

- Keman çalmada esas olan davranış ve becerileri kavrayıp, uygulaması,
- Keman ile ilgili Türk müziği ve dünya müziği eserlerinden örnekler ile bir repertuvar oluşturması,
- Kemanla ilgili teknik ve müzikal gelişimi sürecinde sorumluluk bilincine sahip olması,
- Bireysel ve grup içi çalışmalarda musiki sayesinde kendini ifade edebilme becerilerini kazanması,
- Türk müziği ile Batı müziğinin genel özelliklerini tanıyarak, bu alanda bilgi sahibi olması,
- Keman'ın Türk müziği ve evrensel müzik içerisindeki yerini ve önemini kavraması,
- Müzik dilinin dünyada ortak kullanılan bir dil olduğunu kavraması,
- Keman çalışmalarında zamanı verimli kullanma ile ilgili alışkanlıklar kazanması,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk alma bilincine sahip olması bu alışkanlığını geliştirmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2016, s.4).

Keman öğretim programında 2016 yılında yapılan düzenlemeyle beraber konular içerisindeki makamsal dizi, etüt ve eserlerin ders saati oranlarında büyük değişiklikler dikkati çekmektedir. Güncellenen GSL keman öğretim programındaki bu değişiklik Onuncu Kalkınma Planının Öncelikli Dönüşüm Programları çalışmaları kapsamında, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında dokuzuncu sınıflardan başlayacak şekilde kademeli olarak uygulanmak şartıyla kabul edilmiştir. Bu değişiklik Ağustos 2016 tarihli ve 2707 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır.

Yenilenen öğretim programıyla beraber GSL keman öğretim programında önceden ortalama %35 olan makamsal konu yoğunluğunun yeni programla ortalama %59,25 oranına ulaştığı görülmektedir. Keman öğretim programının makamsal boyutundaki bu değişikliklerden dolayı mevcut öğretim programındaki makamsal konuların yoğunluğunun arttığı görülmekte, bu durumunda keman öğretiminde geleneksel icra yöntemine olan ihtiyacı ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

Ayrıca MEB tarafından Güzel Sanatlar Liselerini daha iyi seviyelere getirmek, mevcut ihtiyaçlarını temin edebilmek ve niteliğini artırmak amacıyla yakın zamanda İstanbul'daki 5 GSL proje okulu yapılacak olup bu okulların İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Türk Musikisi Devlet Konservatuarı himayesine alınması düşünülmektedir. Konuyla ilgili

MEB yaptığı açıklamada; İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarının tecrübelerini bu okullara aktarmak istediklerini; birinci aşamada İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı hocalarının GSL'deki 300 müzik öğretmene eğitim-öğretim yılı bitimine kadar eğitim vereceğini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra bundan sonraki süreçte bu iki kurumun ulusal ve uluslararası etkinlikleri beraber düzenleyeceğini ve müfredatı birlikte güncelleyeceklerini belirtmişlerdir (M.E.B, 2019). Bakanlığın yapmayı düşündüğü bu çalışmalarla beraber GSL'de yapılan çalgı eğitimi kapsamındaki derslerin öğretim programlarındaki Türk müziği bölümlerinin yeniden gözden geçirilmesinin gerektiği ve bununla beraber Türk müziğine yönelik yeni öğretim modelleri ihtiyacının doğduğu görülmektedir.

GSL'de okutulan 9. Sınıf keman ders kitaplarında Rast ve Hüseyini makamı, 10. Sınıf kitaplarında Nihavend ve Muhayyerkürdi makamı, 11. Sınıf ders kitaplarında Hicaz, Nikriz ve Karcıgar makamı, 12. Sınıf ders kitaplarında ise Saba, Segâh ve Hüzam makamlarının yer aldığı bilinmektedir. Görüldüğü üzere mevcut uygulamadaki öğretim programında yer alan makamlardan birisi de hüzzam makamıdır ve araştırmaya konu olan bu makamdaki etüt ve eserler ders kitaplarında 12 perdeli tampere sisteme göre yazılmıştır. Ancak, hüzzam makamı tampere sisteme göre yazılıp icra edildiği zaman makamın yapısında önemli değişikliklerin olacağı ve hüzzam makamının özelliklerinin tam olarak yansıtılamayacağı bir gerçektir. Çünkü bu makamın doğal yapısında komalı perdeler mevcuttur ve yazılmış olan eserler tampere sisteme göre icra edildiği zaman bu eserlerin içerisindeki makama ait perdeler net olarak duyurulamamaktadır. Oysaki perdesiz bir çalgı olan kemanda makama ait perdelerin geleneksel icra yöntemleri ile doğru olarak seslendirilmesi mümkün olabilmektedir. Bu nedenle GSL keman öğretim programında yer alan makamların geleneksel icra yöntemine yönelik alternatif bir çalışma modeline ihtiyaç duyulmaktadır.

Türk müziğinin icra edilmesinde bazı eğitim araçlarından yararlanmak gerekliliği vardır. Söz konusu çalgı eğitimi olduğunda ise bu araçların en önemlisi çalgı metotları olmaktadır. Bu metotların Türk müziğinin makamsal özelliğinden dolayı, batı ülkelerindeki örneklerden farklı olması gerektiği düşünülebilir (Beşiroğlu, 1998, s. 60).

Güzel Sanatlar Lisesi keman öğretim programı ile ilişkili ders kitaplarındaki eserlerde, tampere sistemden dolayı söz konusu makama ait perdelerin net olarak duyurulamaması, baskıların tampere sistemine göre olması keman öğretiminde hüzzam makamına ilişkin

geleneksel icra yöntemine yönelik bir çalgı metoduna ve alternatif bir çalışma modeline ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır.

Türk müziği keman eğitiminin nitelik ve nicelik olarak ilerlemesi ve değişmesindeki en önemli faktörlerin başında program geliştirme çalışmalarının, yeni model önerilerinin olduğu düşünülmektedir (Tutuş, 2011, s.19).

Bunun yanı sıra Türkiye’de Türk müziği keman öğretiminde kullanılan kaynaklar ile ilgili araştırmaların yapıldığı bilinmektedir.

Hatipoğlu (2018) çalışmasında Türk müziği keman öğretimi ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda dokuz adet kaynak tespit edildiğini ifade etmiş ve kaynakların yeteri kadar olmadığını “18. yy. itibarıyla Türk müziğinde icra edilmeye başlanılan Avrupa sazı kemanın öğretimine özgü kaynaklar üretilmiş olmasına rağmen Batı müziğindeki durum ile hem nicelik hem de nitelik bakımından karşılaştırıldığında Türk müziği keman öğretimi kaynaklarının yok denecek kadar az olduğu açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.” (s. 606) şeklinde belirtmiştir.

Mevcut literatür incelendiğinde makamsal keman öğretimi ile ilgili kaynakların azlığı dikkat çekmekte ve bu araştırmayla beraber makamsal keman öğretimine ilişkin yeni ve farklı bir model önerisi oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ayrıca GSL için geliştirilen öğretim programları arasında piyano için üç adet öğretim programı bulunmakta iken (Piyano, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği Piyano, Seçmeli Piyano) keman öğretimi için sadece bir program olması dikkat çekmektedir.

Türk müziğine yönelik keman öğretimi ile ilgili kaynakların az olması örgün eğitimde Türk müziği icra üslubunun öğretimini sorunlu bir duruma getirmiştir (Hatipoğlu, 2017, s. 3).

Bu kapsamda geleneksel icra yöntemlerini ve makamsal keman öğretimini (hüzzam) içeren bir çalışma modeline olan ihtiyacın nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Makamsal konuların ders saatlerinin son düzenlemeyle beraber arttığı,
- Tampere sisteminin hüzzam makamını tam olarak karşılayamadığı,
- Mevcut programın ders kitabında yer alan hüzzam makamındaki makamsal etüt ve eserlerin tampere sistemine göre yazılmış olduğu,
- Tampere sistemine göre çalma biçiminin yanı sıra makamsal nitelikli Türk eserlerinin yorumlanması için geleneksel icra yönteminin öğrenilmesine gerek duyulduğu,
- Makamsal keman öğretimi ile ilgili kaynakların yeterli ve yeteri kadar olmadığı (Barut, 1995; Hatipoğlu, 2018),

- Mevcut literatürdeki çalışmaların genel keman öğretimini kapsadığı ve GSL'ye yönelik olmadığı,
- GSL keman öğretim programında yer alan Türk müziği konularının ve makamsal uygulamaların öğretimi ile ilgili alternatif kaynakların gerekli olduğu ve bazı okullardaki keman öğretmenlerinin Türk müziği ile ilgili eğitim gereksinimi olduğu (Nünükoğlu, 2019; Sakarya, 2011),
- 12. sınıf keman öğretim programında yer alan makamların tampere sisteme uyum sağlayamadığı görülmektedir.

GSL'de keman eğitimi alan öğrenciler, öğretim programında yer alan Batı müziği ve Türk müziği tekniklerine göre keman eğitimi almakta, bu bilgilerle mezun olmaktadır. Yaylı çalgılar ailesinde önemli bir yere sahip olan keman, GSL'de 4 yıllık eğitim-öğretim sürecinde her dönem ders olarak yer almaktadır. Keman çalgısı çok yönlü kullanımı sebebiyle GSL'deki birçok dersin zorunlu enstrümanlarından biri olmaktadır. Bu eğitim kurumlarında yaylı çalgılar eğitiminde öğrenciden, aldığı dört yıllık keman eğitimi sonucunda kemana etkili kullanması beklenmektedir. Bu nedenle kemanda makamsal uygulamalara yönelik çalışmaların keman eğitimi ve keman eğitimcilerini destekleyeceği nitelikte olacağı düşünülmektedir.

Çalgı ve keman eğitiminde en verimli makamsal uygulama çalışmalarını ve makamsal model uygulamalarını bilmek adına bu alanda yapılmış bilimsel çalışmalar incelenmiş ve 1992 yılından itibaren çalgı öğretiminde makamsal müziklerin seslendirilmesine ve çalgı öğretiminde model oluşturulmasına yönelik çalışmaların başladığı görülmektedir.

Bu amaç doğrultusunda bazı çalışmalarda çalgılar için model önerileri geliştirilmiş, bazı çalışmalarda ise çalgı eğitiminde makamsal müziklerle ilgili çalışmalar literatüre kazandırılmıştır. Araştırmalar incelendiğinde, makamsal uygulamalarla ve keman öğretimi ile ilgili model önerilerinin geliştirildiği ancak bu çalışmaların GSL keman öğrencilerinin makamsal konulardaki ihtiyaçlarını sınırlı bir şekilde karşılayabildiği görülmektedir. GSL öğrencilerinin makamsal konularda daha başarılı olmaları adına makamsal model önerilerinin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Makamsal keman öğretimi için araştırmacı tarafından oluşturulan model önerisi geliştirilirken program geliştirilmenin dört temel ögesi olan hedef, içerik, eğitim durumları ve ölçme- değerlendirme dikkate alınmıştır.

İlgili literatürde taranan ve sadece makamsal keman eğitimi ile ilgili yapılmış araştırmaların sonuç ve önerileri göz önünde bulundurularak, Güzel Sanatlar Liseleri'nde çalgı dersi kapsamında uygulanan keman eğitiminde geleneksel icra yöntemine ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılması amacıyla oluşturulan öğretim modeli etkinliğinin test edilmesi bu araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Bu kapsamda araştırmada “Güzel Sanatlar Lisesi keman öğretim programında yer alan hüzzam makamının geleneksel icra yöntemine ilişkin nasıl bir öğretim modeli önerisi uygulanabilir?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmanın alt problemleri ise aşağıdaki gibidir;

1. Güzel Sanatlar Lisesi 12. sınıf keman öğretim programında yer alan makamlara yönelik içerik analizi sonuçları nasıldır?
2. Hüzzam makamı ile ilgili eserlerin icrasına ilişkin ön test ve son test sonuçları nasıldır?
3. Ünite sonlarında uygulanan haftalık gözlem formlarına göre öğrencilerin gelişim düzeyleri nasıldır?
4. Araştırma boyunca uygulanan hüzzam makamı model önerisi ile ilgili çalışma grubu öğrencilerinin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümünde okutulan keman dersi öğretim programının makamsal içeriğini inceleyerek, mevcut programın rehberliğinde, hüzzam makamı ekseninde yeni bir model önerisi oluşturmak ve öğretim programında yer alan bu makamsal içeriğin geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik olarak geliştirilen bu yeni model önerisi sayesinde öğrencilerin geleneksel icrayı öğrenmelerini sağlamaktır.

Bu genel amaca ulaşabilmek için belirlenen alt amaçlar şunlardır:

- Araştırmacı tarafından bestelenen özgün alıştırma, etüt ve egzersizlerle öğrencilerin keman öğretim programındaki makamları geleneksel icra yöntemi ile icra etmelerine katkı sağlamak,
- Hüzzam makamına ait perdelerin icrasına katkı sağlamak,

- Keman öğretim programında yer alan yay tekniklerini, geleneksel icra yöntemine uygun olarak özgün makamsal alıştırma, etüt ve egzersizlerle öğrencilerin öğrenebilmelerini sağlamak,
- GSL keman derslerinde uygulanan hüzzam makamının geleneksel icra yöntemine yönelik hazırlanan bu model önerisi ile literatüre katkı sağlamak,
- Öğretim programı içeriğine göre oluşturulan hüzzam makamı model önerisi ile GSL keman öğrencilerinin keman icrasına katkı sağlamaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada elde edilen veriler;

- GSL keman öğretim programında yer alan makamsal yapılarla oluşturulan model önerisiyle beraber keman öğrencilerinin farklı bir kaynakla geleneksel icra yöntemini çalışma imkânı bulmaları açısından,
- GSL'den 2019-2020 eğitim-öğretim yılında mezun olan keman öğrencilerine geleneksel icra yöntemini öğretmesi ve onların bundan sonraki mesleki hayatlarına geleneksel icra yöntemi becerilerine sahip olarak devam etmeleri bakımından,
- Keman öğretiminin makamsal boyutundaki geleneksel icra yöntemine ilişkin yeni araştırmalara yol gösterecek olması bakımından,
- GSL keman öğrencilerinin ilerleyen süreçteki mesleki yaşantılarında ülkemizin farklı bölgelerinde görev yapma ve buralardaki yöresel, makamsal müzikleri icra etme olasılıkları dikkate alındığında kemanı daha etkin kullanmaları açısından,
- GSL'de keman eğitimi gören öğrencilerin, makamsal müziğe yönelik oluşturulan hüzzam makamı model önerisi ile alakalı görüşlerini ortaya çıkarması bakımından,
- Hüzzam makamının öğretilmesine yönelik olarak hazırlanan model önerisinin olası GSL Türk sanat müziği Keman öğretim programına örnek oluşturması bakımından önemli görülmektedir.

1.4. Sayıtlar

- Çalışma grubu öğrencilerinden deneysel çalışma sonucunda ulaşılan verilerin doğruları yansıttığı,
- Araştırma için seçilen yöntemin, mevcut araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu,
- Araştırmada kullanılan ölçme aracının geçerli ve güvenilir olduğu,
- Çalışma grubuna yönelik hazırlanan egzersiz, alıştırma, etüt ve eser örneklerinin çalışmanın amacına uygun olduğu,
- Model önerisi içerisinde kullanılan bu örneklere ilişkin uzman görüşlerinin gerçekçi olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Güzel Sanatlar Liseleri'nde eğitim gören keman öğrencilerine yönelik olup aşağıdaki sınırlılıklar içerisinde gerçekleştirilmiştir.

- Araştırmada yer alan makamlar GSL 12. Sınıf keman öğretim programındaki makamlar ile,
- Bu programda yer alan hüzzam makamı ile,
- Deneysel çalışmada kullanılan eser örnekleri türkü formu, şarkı formu, peşrev formu ve saz semaisi formu ile,
- Okul olarak Tokat GSL Müzik Bölümü'nde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 12. sınıftaki 5 keman öğrencisi ile,
- Keman eğitimi içeriği olarak GSL 12. Sınıf keman öğretim programında yer alan konu ve teknikler ile,
- Konum olarak kemanda I. konum ile,
- Tokat GSL'de 2019-2020 eğitim-öğretim yılında yapılan eğitim etkinlikleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Araştırmada sıkça geçen temel kavramlar aşağıdaki anlamlarda kullanılmaktadır.

- 1- Öğretim Programı: Karaağaçlı (2018)' ya göre “öğretim programı, bir öğretim kademesinde çeşitli sınıf ve derslerde öğretimi yapılacak konuların özel olarak düzenlenmesidir. Öğretim programı, okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir” (s. 151).
- 2- Keman Öğretim Programı: TTKB tarafından hazırlanan ve GSL Müzik Öğretimi Programında verilen keman öğretime ilişkin bilgi, beceri ve tutumları içeren çalışmadır.
- 3- 12. Sınıf: Keman öğretim programının uygulandığı sınıf olarak GSL müzik öğretimi programında 12. Sınıf düzeyine denk gelmektedir.
- 4- Geleneksel İcra Yöntemi: Kemanda geleneksel icra yöntemi çalgının tüm teknik olanaklarını kullanmak ve geleneksel seslerle üslubu korumak şeklinde tanımlanmıştır.
- 5- Saz Semaisi: Türk müziğinde dört hane bir mülazime şeklinde yazılan müzik biçimidir. Bu biçimde dördüncü hanede usûl geçkisi yapılır. Aksak Semai usûlü ile bestelenir. Fasılların sonunda çalınan saz eseridir. Saz semaileri, Peşrevlerin aksine küçük usûllerle bestelenmişlerdir (Yılmaz, 1988, s. 181).
- 6- Peşrev: Türk müziğinde dört hane bir mülazime şeklinde yazılan müzik biçimidir. Saz eserlerindeki en büyük form'dur. Fasil adı verilen takımda ilk olarak icra edilir. Peşrevler büyük usûllerle bestelenmişlerdir (Yılmaz, 1988, s. 177).
- 7- Türkü: Türk halk müziğinde kullanılan müzik biçimidir. Sözleri Türk halk edebiyatına ait olan hece vezniyle yazılır (Acar, Uçurum & Yıldırım, 2017, s. 86).
- 8- Şarkı: Dört veya daha fazla mısralı güftelerin küçük usûllerle bestelenmiş örnekleridir. Dört mısralık güftelerden meydana gelen şarkıların biçimi zemin, nakarat, meyan, nakarat şeklinde olmaktadır (Akkaş, 2000, s. 25).
- 9- Tampere Sistemi: Wercmeister tarafından ortaya atılan, J. S. Bach tarafından kullanılan, günümüze kadar çok sesli Batı müziği tarafından kullanılan bir sistemdir (Özkan, 1984, s. 65).

- 10- Egzersiz: Çalgı eğitiminde bir kazanımın gerçekleşmesi için yapılan çalışma olarak tanımlanmıştır.
- 11- Etüt: Çalgı eğitiminde eserlere hazırlayıcı nitelikte yapılan ön çalışmalar şeklinde tanımlanmıştır.
- 12- Alıştırma: Çalgı eğitiminde bir beceriyi kazanmak için yapılan çalışma olarak tanımlanmıştır.
- 13- Koma: Türk müziğinde bir tam sesin bölündüğü 9 parçadan her birine verilen isim olarak tanımlanmıştır.

1.7. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde Türk müziği keman öğretimine yönelik model önerisi ve makamsal keman öğretimine ilişkin araştırmalar ile konuyla doğrudan bağlantılı olan araştırmalar mevcut literatürden incelenmiş, amaç, bulgular ve sonuçlar yönünden ana çizgileriyle aşağıda tanıtılmıştır.

1.7.1. Tezler

Konu ile ilgili lisansüstü tezler incelendiğinde keman ve diğer çalgıların eğitiminde makamsal ezgilerin öğretilmesi ve oluşturulan model önerileri ile ilgili yapılan araştırmalara aşağıda yer verilmiştir.

Akpınar (1992) “Türk Halk Müziğinin Keman ile Seslendirilmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tezinde, Türk halk müziğinin uluslararası bir çalgı olan keman ile akademik bir şekilde, sistematik ve bilimsel boyutta seslendirmenin ve yorumlamanın yöntemi araştırılmış, araştırmada yirmi beş adet halk ezgisi kullanılmıştır. Seçilen halk ezgilerini daha anlamlı ve keman tekniklerine uygun çalabilmek adına uzman görüşleri doğrultusunda eserlere parmak numaraları ve yay şekilleri yazılarak keman için bir Türk halk müziği ezgileri dağarcığı oluşturmak amaçlanmıştır.

Şen (1992) “Evrensel Keman Teknikleri Kullanılarak Türk Folkloruna ve Evrensel Müziğe Dayalı Özgün Keman Etütlerinin Yaratılması” adlı yüksek lisans tezinde, keman eğitimindeki etüt dağarcığına katkıda bulunmak, bu tarz araştırma ve etüt yazma çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla evrensel keman tekniklerinden faydalanılarak bazı Türk dizilerinde etütler yazılmıştır.

Barut (1995) “Türk Musikisinde Keman Eğitimi İçin Bir Metot Araştırması” isimli sanatta yeterlilik tezinde Türk müziğinde Keman Eğitimi için bir metot araştırması yapmıştır. Ayrıca araştırmada keman eğitiminde genellikle faydalanılan Batı müziği metotlarının açıklaması da yapılarak, öngörülen yöntemlerin Türk müziği keman eğitimi için oluşturulacak bir metotta kullanılabilirliği incelenmiştir.

Demircioğlu (1995) “Keman Öğretiminde Türk Müziğinin Kullanılabilirliği” isimli yüksek lisans tezinde keman eğitiminde Türk sanat müziğinden nasıl yararlanılabileceği konusu araştırılmış; bu araştırma sonucunda ise uluslararası keman eğitiminde Türk sanat müziğinin kullanılabilirliği ile ilgili çözüm arayışına gidilmiştir.

İnciroğlu (1997) “Türkiye’deki Müzik Eğitimi Bölümlerinde, Türk Müziği Makamlarının Keman Çalma Tekniği Yönünden İncelenmesi” isimli doktora tezinde araştırma içerisine dahil edilen makam ve makam dizileri tampere ses sistemine göre düzenlenmiş, bu amaca yönelik araştırmacı tarafından alıştırma ve etütler yazılmıştır. Sonuç olarak Türk müziği makamlarının keman çalma tekniğine göre kullanılabilirlik düzeyinin yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Alpagut (2001) “Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalında Türk Halk Ezgilerinin Kemana Uyarlanması Keman Eğitimi Yoluyla Müzik Öğretmenliği Eğitimine Yansıtılabilirliği” adlı doktora tezinde Türk halk ezgilerinin kemana uyarlanmasıyla ilgili yeni öneriler getirmek, bu şekilde keman eğitimine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan deneysel çalışmada öğrencilere kendi istedikleri ve analizini yaptıkları halk ezgilerini kemana göre düzenleyip, dinletmeleri için gereken imkân sağlanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin hedeflenen davranışları büyük ölçüde yerine getirdikleri, araştırma için seçilen orta Anadolu ezgilerini gerekli kriterleri yerine getirerek kemana uygun bir şekilde düzenleyebildikleri görülmüştür.

Bulut (2001) “Sivas ve Yöresi Halaylarının Kültürel Çeşitlilik Açısından İncelenerek Keman Eğitiminde Kullanılması” isimli doktora tezinde keman ve keman eğitiminin ülkemizde daha geniş bir alana yayılması, sevdirmesi amacıyla Sivas ve yöresi halay ezgilerinden alınan motiflerden üretilen ezgilerin keman eğitiminde kullanılması durumu araştırılmıştır. Ayrıca bu motiflerden keman eğitimi için egzersizler üretmenin dışında, bu halaylar kültürel çeşitlilik açısından da incelenmiştir.

Akpınar (2001) “Türkiye’deki Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarındaki Keman Öğretiminde Makamsal Ezgilerin Kullanılma Durumları” isimli doktora tezinde müzik öğretmenliği bölümlerinde verilen keman eğitimindeki makamsal ezgilerin kullanılması konusu araştırılmıştır. Bu kapsamda kemana göre otuz adet makamsal ezgi bestelenmiş ve uyarlanmış, bu ezgiler bir öğretim yılı boyunca seslendirilmiş, bu sayede makamsal ezgilerin keman eğitimine katkısı konusunda fikir edinilmiştir.

Akyürek (2002) “Trabzon’da Müzik Eğitimcisi Yetiştirmeye Dönük Lise ve Yüksek Öğrenim Kurumlarında Ege Türküleri Yoluyla Başlangıç Düzeyindeki Keman Tekniklerinin Öğrencilere Kazandırılması ve Bu Yaklaşımın Keman Eğitiminde Kullanılabilirliği” adlı yüksek lisans tezinde 100 adet ege türküsü içerisinde uzman görüşü alınarak seçilen 10 adet ege türküsü vasıtasıyla başlangıç keman eğitimindeki tekniklerin öğretilmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak keman eğitiminde türkü kullanımının olumlu etkiye sahip olduğu gözlenmiştir.

Cüceoğlu (2002) “Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim/Anasanat Dalı Bireysel Çalgı Eğitimi I-II (Flüt) Dersi İçin "Yerelden Evrensele" Bir Öğretim Programı Model Önerisi” isimli yüksek lisans tezinde incelenen flüt dersine yönelik öğretim programları rehberliğinde yeni bir öğretim programı tasarlanmıştır. Bunun yanı sıra araştırmacı tarafından programdaki konularla alakalı bir dağarcık hazırlanmıştır.

Bektaş (2004) “Başlangıç Viyola Eğitiminde İlişkin Yeni Bir Yaklaşım ve Model Önerisi” isimli yüksek lisans tezinde Türkiye’deki viyola derslerinde yararlanılan kaynakların içeriğini genişletmek ve öğrencilerin viyola eğitim-öğretim süreçlerini daha anlamlı kullanabilmeleri amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin etütlerde daha az hata yaptıkları, viyola ile ilgili genel kültür bilgilerinde olumlu değişiklikler olduğu izlenmiştir.

Lipari (2004) " Bulgar Halk Müziğinin Petar Christoskov'un Solo Keman İçin Suit ve Rapsodi’lerindeki Etkisi" adlı doktora tezi Bulgar kırsalının melodilerinin Petar Christoskov tarafından Bulgar profesyonel keman edebiyatına yeni bir özgünlük ve ifade gücü getirmek için kullanıldığını, sanatçının Bulgar halk tekniğini Batı ve Rus müzik gelenekleri ile birleştirerek özgün, farklı bir keman stili oluşturduğunu, yaptığı bu çalışmaların profesyonel Bulgar keman müziğini yeni bir virtüözlük, ses ve tını ile

zenginleştirdiğini anlatmaktadır. Sanatçının solo keman için süitleri ve rapsodileri, çağdaş Bulgar keman repertuarındaki en önemli besteler arasındadır.

Altınel (2006) “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde Kullanılan Başlangıç Keman Eğitimi Metotlarının İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde başlangıç keman eğitimi metotları, keman eğitimine sağladığı katkıların saptanması amacıyla kuramsal ve teknik boyutuyla incelemiştir. 5 farklı okuldaki keman eğitimcileri ile görüşülüp anket uygulanmış, sonuç olarak keman eğitimcilerinin metotlarda yer verilemeyen kuramsal ve teknik boyutlar sebebiyle farklı metot ve teknikler uygulayarak kendi eğitim metotlarını kullandıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Söker (2006) “Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Çıkışlı 1. Sınıf Keman Öğrencilerine Temel Davranışları Kapsayıcı Bir Öğretim Programı Model Önerisinin Uygulanması” isimli yüksek lisans tezinde eğitim fakültelerinde keman dersi için kullanılan öğretim programları incelenmiştir. Bu kapsamda bireysel çalgı eğitimi keman 1 dersi için bir öğretim modeli hazırlanmıştır. Bu model AGSL çıkışlı 1. sınıf keman öğrencilerine uygulanmış ve keman eğitimi yönünden değerlendirmeye alınmıştır. Sonuç olarak modelin uygulanan öğrenciler üzerinde olumlu davranışlar kazandırdığı görülmüştür.

Daşer (2007) “Klasik Gitar Eğitiminde Makamsal Türk Halk Ezgilerinin Kullanımı” isimli yüksek lisans tezinde müzik öğretmenliği ana bilim dallarında uygulanmakta olan klasik gitar eğitiminde Türk halk ezgilerinin kullanılabilirliği incelenmiştir. Bu kapsamda klasik gitar eğitimcilerinin görüşlerine başvurularak veriler elde edilmiştir. Bunun yanı sıra çalışmada araştırmacı tarafından oniki halk ezgisi klasik gitar için uyarlanmış ve örnek bir dağarcık oluşturulmuştur.

Durak (2007) “Piyano Öğretim Programı Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü” isimli doktora tezinde Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Piyano dersi için kullanılan öğretim programları incelenmiş, bu programların rehberliğinde sekiz yarıyıllık bir piyano öğretim programı modeli hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan piyano öğretim programı modelinin piyano eğitimindeki hedeflere ulaşması açısından olumlu yönleri sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Efe (2007) “Geleneksel Türk Sanat Müziği Kemani Bestekârlarının Eserlerindeki Batı Müziğine Ait Müzikal Unsurlar ve Keman Eğitiminde Kullanılabilirliği” isimli doktora tezinde Türk müziğinde bestecilik ve keman icracılığı özelliğiyle bilinen kişilerin eserlerindeki batı müziği unsurlarını ortaya çıkarmak ve bu eserlerin keman eğitiminde kullanılma durumlarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda söz konusu bestecilerin eserlerinde batı müziğine ilişkin unsurlar bulunmuş, bu gibi eserlere eğitim fakültelerinde kullanılan keman öğretim programlarında yer verilebileceği konusunda ortak bir görüş birliği sağlanmıştır.

Koç (2007) “Bir Yöntem Olarak Bölgesel Müziklerin Keman Eğitiminde Kullanımı” adlı yüksek lisans tezinde araştırmacının Van ilinde ve bölgede derlediği 77 halk oyunu ezgisi kemana uyarlanmış ve bu sayede keman tekniklerini öğretmek için bir model oluşturmak amaçlanmıştır. Sonuç olarak keman eğitiminde kullanılan birçok tekniğin bu tarz müziklerle daha rahat uygulayabildikleri görülmüştür.

Kaya (2010) “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Makamsal Etüt ve Egzersizlerle Viyolonsel Eğitiminin Uygulanabilirliği” isimli doktora tezinde makamsal etüt ve egzersizlerin viyolonsel eğitiminde kullanılabilirliği ve bu çalışmaların viyolonsel eğitimine sağladığı faydalar araştırılmıştır. Rastgele seçilen deney ve kontrol gruplarına 10 haftalık eğitim verilmiş, bu eğitim sonucunda deney ve kontrol gruplarının performanslarındaki farklar karşılaştırılmıştır.

Tutuş (2011) “Türk Müziği Keman Eğitiminde Birinci Sınıf Ders Hedeflerinin Belirlenmesi ve Yeni Bir Model Önerisi” isimli sanatta yeterlik tezinde Türk müziği keman eğitimi verilen kurumlardaki birinci sınıflara yönelik yeni bir eğitim modeli hazırlamak ve bu konuda çözüm önerileri getirmek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda konuyla ilgili önerilerde bulunulmuş ve yeni bir model önerisi sunulmuştur.

Öner (2011) “Geleneksel Türk Müziği Öğelerinin Flüt Eğitiminde Kullanılmasına Yönelik Bir Model Önerisi” isimli doktora tezinde Türk müziği kavramları ile flüt tekniklerinin öğretimine ilişkin bir program hazırlayarak, bu programın öğrencilerin başarısına yönelik katkısını araştırmak amaçlanmıştır. Sonuç olarak hazırlanan öğretim programının flüt eğitimine iyi yönde katkı sağlayacağı görülmüştür.

Öztürk (2011) “Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların Uygulanma Durumlarının Araştırılması” isimli yüksek lisans tezinde keman öğretim programında yer alan makamların uygulamadaki görünümü öğretmen ve öğrenci

görüşlerine göre incelenmiştir. Araştırma sonucuna 9. Sınıf keman öğretim programında yer alan rast ve hüseyini makamlarının seviyeye uygun olmadığı görüşüne varılmış ve bu iki makamla ilgili etüt ve eserlere programda yeteri kadar yer verilmediği ortaya çıkmıştır.

Müezzinoğlu (2012) “Kemana Uyarlanmış Halk Ezgilerinin Keman Eğitiminde Kullanılması” isimli doktora tezinde keman için düzenlenmiş Kıbrıs halk ezgilerinin keman eğitiminde kullanılmasının öğrenci performansına etkisi araştırılmıştır. Sonuç olarak keman için düzenlenmiş bu ezgilerin öğrenci performansını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Taşcı (2012) “Türk Halk Musikisi Saz Eserlerinin Ortaöğretim Mesleki Keman Eğitiminde Kullanım Olanakları Yönüyle İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde ortaöğretim mesleki musiki eğitimi kurumlarındaki keman eğitimi için uyarlanan Türk Halk Musikisi saz eserleri ile, keman öğrencilerinin teknik konudaki gelişmelerine katkı sağlamak ve bununla beraber Türk musikisi icra üslubunu öğrenmelerini sağlamak ve Batı müziği keman eğitiminde kullanılan tekniklerin Türk Halk Musikisi saz eserlerinde uygulanmasını sağlamak amaçlanmıştır. Sonuç olarak, Batı müziğindeki keman tekniğine uygun bir şekilde, Türk keman üslubunda başlangıç seviyesi öğretilmiş, teknik ve müzikal yönden olumlu gelişme sağlandığı görülmüştür.

Çit (2014) “Batı Müziği Keman Eğitiminde Türk Müziği Eserleri ve Etütleri” adlı yüksek lisans tezi, Batı müziği keman eğitiminde kullanılmak üzere Türk müziğinde seslendirilen saz eserlerinin belirlendiği ve bu eserlerin seslendirilmesine yönelik uzman görüşleri doğrultusunda keman etütlerinin belirlendiği bir araştırmadır. Bu çalışmalar doğrultusunda I, II ve III. Pozisyonun ve temel yay tekniklerinin uygulandığı etüt ve eserlerin keman eğitiminde kullanılabilirliği sonucuna erişilmiştir.

Fidan (2014) “Keman Eğitiminde Van Türküleri Çalma ve Yorumlama Yöntemleri” adlı yüksek lisans tezinde, 25 adet Van türküsü yapı ve ezgisel açıdan incelenerek, keman eğitiminde kullanılması amacıyla bazı kriterler çerçevesinde notaya alınarak keman tekniklerine göre düzenlenmiştir. Araştırmada kullanılan türkülerin seslendirilmesinde ortaya çıkan zorluklar bulunarak çözümleri ile ilgili öneriler sunulmuştur.

Özdemir (2014) “Müzik Öğretmenliği Klasik Gitar Eğitimi Dersi İçin Eklektik Bir Model Önerisi” isimli doktora tezinde; klasik gitar dersi doğrultusunda verilen teknik, müzikal bilgi ve becerilerin öğrencilere kazandırılmasına ilişkin yapılan öğrenme-öğretme faaliyetlerinin onların başarı düzeylerinin artırılmasına olan etkisinin araştırılması

amaçlanmış bu kapsamda bir model önerisi oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda hazırlanan model önerisinin geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Lehimler (2014) “Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği)” isimli doktora tezinde Türk halk müziği içerisindeki koma sesleri viyolonselde çalmaya yönelik ve bazı teknikleri daha iyi seviyeye getirmek amaçlı bir öğretim modeli geliştirilmiştir. Bu model ile viyolonsel öğrencilerinin makamsal yapıdaki hüseyini eserleri çalma düzeylerinde önemli derecede iyileşme sağladığı görülmüştür.

Herdem (2016) “Keman Eğitiminin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi ve "Bir Model Önerisi" "Müzik Öğretmenliği Programı" isimli doktora tezinde nitelikli bir keman öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda veriler elde etmek, öğrenci ve öğretim elemanlarından alınan görüşlere göre keman öğretimi yaklaşımını değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda karma yapıda bir keman öğretimi modeli önerilmiştir.

Parpucu (2016) “Akseki ve Yöresi Türkülerinin Keman Eğitiminde Kullanılabilirliği” adlı yüksek lisans tezinde, belirlenen özelliklere göre seçilen 20 adet Akseki ve yöresine ait türkü incelenerek, bu türkülerin GSL bireysel keman dersinde kullanılabilmesini sağlamak amaçlanmıştır.

Devecioğlu (2017) “Batı Müziği Keman İcracılığı Tekniklerinin Türk Müziği Keman Eğitimi Alanında Kullanılabilirlik Düzeylerinin Belirlenmesi” adlı yüksek lisans tezi, keman eğitiminde kullanılan Batı müziği tekniklerinin Türk müziği keman eğitiminde uygulanmasının öğrenciler üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla yapılan deneysel bir araştırmadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre hazırlanan öğretim programı ile ilişkili olarak deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında anlamlı bir fark olduğu, deney grubu öğrencilerinin becerilerinde anlamlı bir şekilde artış olduğu gözlenmiştir.

Kuşdemir (2017) “Keman Öğretiminde Tümdengelim Yaklaşımlı Konum Öğretimine İlişkin Yeni Bir Model Önerisi” isimli yüksek lisans tezinde keman eğitiminde tümevarım yönteminin konum geçişlerine etkisini incelemeyi, oluşabilecek problemleri ortaya çıkararak bu problemlere çözüm önerileri sunmayı ve bu sayede konum öğretimini farklı bir model önerisiyle sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada bu amaç doğrultusunda tümdengelim konum öğretim modeli öneri olarak oluşturulmuştur.

Haner (2018) “Türk Müziği Ezgi Yapılarına Dayalı Keman Eğitimi Modeli” isimli yayınlanmış doktora tezinde öğrencilerin keman çalma davranışları üzerindeki etkisini saptamak amacıyla Türk müziği temalı bir keman eğitimi modeli oluşturmak amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda modelin uygulandığı deney grubu öğrencilerin keman çalma davranışlarında olumlu gelişmeler olduğu ortaya çıkmıştır.

Budak (2019) “Türk Müziği Keman İcrası Başlangıç Düzeyi Eğitim Modeli” isimli yüksek lisans tezinde keman eserlerinin çalınmasına kolaylık sağlamak amacıyla konservatuvarlarda eğitim alan keman öğrencileri için TRT repertuarında en çok kullanılan on makama ilişkin alıştırmalar yazılmıştır. Sonuç olarak yazılan alıştırmaların uygulandığı deney gurubu üzerinde olumlu gelişmeler olduğu ortaya çıkmıştır.

Köse (2019) “Hicaz Makamında Aksak Ölçülü Türkülerin Seslendirilmesinde Makamsal Dizi ve Yay Çalışmalarının Keman Çalma Becerilerine Etkisi” isimli doktora tezinde TRT Türk halk müziği repertuarından seçilen aksak ölçüdeki hicaz makamına ait türküler keman eğitiminde kullanılacak şekilde düzenlenmiştir. Araştırmanın sonucunda yapılan deneysel işleme dayanarak öğrencilerin hicaz makamındaki aksak ölçülü türkülerini seslendirme düzeylerinin olumlu bir şekilde etkilendiği görülmüştür.

Nünükoğlu (2019) “Türk Musikisi Keman Metotlarının İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde Türk Musikisinde kullanılan üç farklı keman metodu analiz edilerek, bu metotlar Türk musikisi keman icrasını öğretmeye, geliştirmeye ve Türk Musikisine uygunluğu açısından incelenmiştir.

1.7.2. Makaleler

Konu ile ilgili makaleler incelendiğinde keman ve diğer çalgıların eğitiminde makamsal ezgilerin öğretilmesi ve oluşturulan model önerileri ile ilgili yapılan araştırmalara aşağıda yer verilmiştir.

Akpınar (2002) “Türk Halk Müziğinin Keman ile Seslendirilmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli makalesinde Türk halk müziğinin uluslararası bir çalgı olan keman ile akademik düzeyde, sistematik ve bilimsel boyutta seslendirmenin ve yorumlamanın yöntemini araştırmış, araştırmada yirmi beş adet halk ezgisi kullanılmıştır. Araştırmada seçilen halk ezgilerini daha anlamlı ve keman tekniklerine uygun çalabilmek için eserlere parmak

numaraları ve yay şekilleri yazılmış, keman için Türk halk müziği ezgileri dağarcığı oluşturmak amaçlanmıştır.

Derican ve Albuz (2008) “Viyola Öğretiminde Türk Müziği Dizilerine Dayalı Oluşturulan Makamsal İçerikli Etütlerin İşlevsellik Durumuna İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri” isimli makalelerinde; müzik öğretmenliği bölümlerinde yürütülmekte olan viyola derslerinde Türk müziği makamlarına göre hazırlanan etütlerinin kullanılma durumunu ve bu etütlerin viyola eğitiminde kullanılabilirliğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Sonuç olarak oluşturulan makamsal etütlerin viyola eğitimi açısından ve öğrencilerin motivasyonu açısından olumlu sonuçlar verdiği görülmüştür.

Düzbastılar (2008) “Kirnberger’in Besteleme Yöntemi ile Makamsal Keman Etütleri Hazırlama” isimli makalesinde; Mozart ve Haydn gibi tanınmış birçok bestecinin kullanmış olduğu uluslararası alanda bilinen Kirnberger’in besteleme tekniği ilk defa bu çalışmada kullanılarak keman eğitimi için makamsal etüd ve alıştırmalar oluşturulmuştur.

Tang (2008) “Çin Keman Müziğinin Yaratılış Kaynağı Üzerine” isimli makalesinde 1920'lerden bu zamana kadar Çinli keman müziği işçilerinin, kemanda Batı müziğini kullanarak Çin'in geleneksel kültürel ruhu, ulusal karakteri ve estetik zevki ile Çin halk müziğinin özelliklerini bir araya getirerek çok sayıda Çin tarzı eserler oluşturduklarından ve bu sayede keman müziğinde başarılı bir millileştirme yolu bulduklarından bahsedilmiştir. Bu araştırma, bu eserlerin ortaya çıkarılma durumlarını tartışarak, Çin keman müziği eserlerinin kendine has özelliklerini ortaya çıkarmaktadır.

Kaya ve Çilden (2010) “Türkiye’de Üniversitelerin Müzik Öğretmeni Yetiştiren Anabilim Dallarındaki Viyolonsel Eğitiminde Türk Müziği Ürünlerinin Kullanım Durumlarının İncelenmesi” isimli makalelerinde viyolonselde makamsal çalışmaların (etüt, egzersiz) eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarındaki derslerde kullanılabilmesi ve derse sağlayacağı katkılar araştırılmıştır.

Kaya ve Gökbudak (2011) “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Makamsal Etüt ve Egzersizlerle Viyolonsel Eğitiminin Uygulanabilirliği” konulu makalelerinde, makamsal yapıda hazırlanmış etüt ve egzersizlerin viyolonsel eğitimi derslerinde kullanılma durumu ve viyolonsel eğitimine getireceği katkılar araştırılmıştır.

Kaya, Barışeri ve Kaya (2013) “Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri’nde Yürütülen Keman Dersi Öğretim Programının İncelenmesi” isimli makalelerinde Güzel Sanatlar ve Spor

Liseleri’nde 2008-2009 eğitim-öğretim yılından itibaren kullanılmakta olan, yeni öğretim programını tanıtılmış, bu program ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve bu kurumlarda çalışan keman eğitimcilerinin program ile ilgili görüşlerini ortaya çıkarılmıştır.

Akpınar (2012) “Kemanda Spiccato Yay Tekniğinin Öğretilmesinde Türk Halk Ezgilerinin Kullanılması” isimli makalesinde kemanda spiccato tekniğinin öğretimi Türk halk müziği ezgilerini kullanmıştır. Araştırma için literatürdeki halk ezgileri analiz edilmiş, bu analizin sonucunda kemanda sipiccato yay tekniğinin kullanılabileceği iki ezgi seçilerek örneklem içerisine alınmıştır.

Akpınar (2014) “Kemanda Martele Yay Tekniğinin Öğretilmesinde Türk Halk Ezgilerinin Kullanılması” isimli makalesinde keman eğitiminde kullanılan, önemli yay yay tekniklerinden biri olan martele çalma tekniğinin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılma durumları araştırılmıştır. Bu sebeple literatür içerisinde birçok halk ezgisi incelenerek martele tekniğine uyumlu olan üç ezgi örneklemini üzerinde çalışılmıştır.

Kajino (2014) “Gelenek İçin Kayıp Bir Fırsat: Japon Geleneksel Müziğinde Yirminci Yüzyılın Başlarında Keman” isimli makale on dokuzuncu yüzyıl sonlarına doğru Japonya’da keman çalgısının tanıtıldığını, kısa bir süre içerisinde, Japonya’nın keman çalgısında yüksek seviyede eğitim verdiğini ve bu alanda Japonya’nın uluslararası alanda birçok başarılı keman sanatçısı yetiştirdiğini ortaya koymaktadır. Çalışmada Japonya’da kemanın yirminci yüzyılın başlarında Batı müziğinin gelişmesinde değil, yerli Japon müziğinin hayatta kalmasında önemli bir etkisi olduğundan söz edilmekte ve bu müziğe gönümüzde geleneksel Japon müziği denildiği tespit edilmektedir.

Müezzinoğlu ve Öztürk (2016) “Kemana Uyarlanmış Halk Ezgilerinin Keman Eğitiminde Kullanılması” isimli makalelerinde kemana adapte edilerek keman eğitiminde kullanılan halk ezgilerinin yükseköğrenime devam eden öğrencilerin keman çalma başarısına etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Sonuç olarak, keman için düzenlenmiş halk ezgilerinin öğrencilerin keman çalma başarılarında olumlu etki yarattığı tespit edilmiştir.

Türkel ve Şen (2016) “Çağdaş Türk Müziği Flüt Eserleri İcrasında, Makamsal Flüt Egzersizlerinin Kullanılabilirliği ve Öğrenci Görüşleri (Atatürk Üniversitesi Örneği)” isimli makalelerinde, çağdaş Türk müziği flüt eserlerinin icrasında makam dizilerine göre bestelenmiş flüt etütlerinin etkisini saptayabilmek amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin, Türk müziğine göre bestelenen etütleri çalarak daha çok motivasyon

kazandıkları, aynı zamanda bu etütlerin öğrenci çalışmalarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Parasız ve Albuz (2018) “Keman Eğitiminde Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesinde Hazırlayıcı Alıştırmaların Etkililik Yönünden İncelenmesi” isimli makalede keman öğretiminde kullanılan çağdaş Türk müziği eserlerinin icrasına ilişkin hazırlanan alıştırmalar etki bakımından araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre bu alıştırmaların eserlere hazırlayıcı nitelikte olduğu ortaya çıkmıştır.

Gülüm ve Albuz (2019) “Keman Eğitiminde Türk Halk Müziği Eserlerinin Kullanılma Durumuna Yönelik Öğretim Elemanı Görüşlerinin Değerlendirilmesi” isimli makalede, keman eğitiminde Türk halk müziği eserlerinin kullanılabilirliği araştırılmıştır. Sonuç olarak, Türk halk müziği eserlerine keman eğitiminde yeteri kadar yer verilmediği, bu eserleri icra etmeye yardımcı olacak alıştırmaların az olduğu, bu eserleri evrensel icra biçimine göre düzenlerken geleneksel yapının bozulmaması gerektiği görüşlerine ulaşılmıştır.

Tekin ve Feyzi (2019) “Keman Eğitiminde Geleneksel Türk Müziği” isimli makalede mesleki müzik eğitim kurumlarında Türk Müziği’nin kullanılabilirlik düzeyi araştırılmıştır. Sonuçta mesleki müzik eğitimi kurumlarında keman eğitiminde Türk Müziği’nin kullanımında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Suroso, Ritonga, Wiflihani, Mukhlis, ve Satria (2020) “Pratik Keman Öğrenme Materyali Olarak Malay Topluluğu Repertuarı” adlı makalelerinde Malay geleneksel müzik topluluğu repertuarının pratik keman öğretiminde bir öğretim materyali olarak müzik eğitimi çalışma programlarında nasıl uygulandığı araştırılmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kültür ve Eğitim

Kültür bir toplumdaki insanların ortak yaşantıları sonucunda ortaya çıkan ve toplumların kimliğinin oluşmasına neden olan değerler bütünüdür diye tanımlanabilir. Karaağaçlı (2018)'nın belirttiği üzere kültür “her türlü yaşantılar ve değerler bütünüdür. Kültür bir toplumun ve milletin özüdür. Milleti millet yapan maddi ve manevi değerlerdir” (s.76). Bu değerler toplumda sanat, geleneksel müzikler, örf-adet, inanç, gelenek-görenek, yeme-içme alışkanlıkları, el sanatları, coğrafi konum gibi kültürün bileşenleri olmaktadır.

Türkiye, yer aldığı coğrafi konum nedeniyle Doğu, Batı, Ortadoğu, Akdeniz, İslam kültürü gibi birçok kültürün etkisi içerisinde. Bu etkiyle ülkemiz binlerce yıllık tarihiyle zengin kültürel değerlere sahiptir. Günümüzde bu değerler içerisindeki müzik kültürün en önemli göstergelerinden biridir (Çiftçi, 2010, s. 150).

Müziğin yüzyıllar içerisindeki yolculuğu toplumlar arasında farklı müziksel gelenekler ortaya çıkarmış; bunun sonucunda toplumların kendilerine ait bir müzik kültürü oluşmuştur. Ülkemizde var olan Türk halk müziği, Türk sanat müziği gibi örneklerimiz bu oluşumun sonucu ortaya çıkan kültürel değerlerimizdir.

Türk müziği, geniş bir coğrafi alan içerisinde, değişik şekillerde gelişimini sürdürmüş, bu gelişim sonucunda kendi içerisinde oldukça renkli ve zengin bir yapı oluşturmuştur. Anadolu bu coğrafyalardan biri olmakla beraber, her köşesinde kendine özgü bir müzik icrası bulunmaktadır (Ekici, 2002, s. 217).

Öner (2012)' in belirttiği üzere “kültür, insanlık tarihinin en eski dönemlerinden başlayarak, toplumların oluşmasında ve medeniyet yolunda ilerleyişlerinde belirleyici

olmuş, toplumlarla beraber değerlendirilip kimlik kazanarak gelişmiştir” (s. 10). Bu gelişim ve değişim sürecinde kültürün bir disiplin olarak eğitimle de ilişki içerisinde olduğu bu süre içerisinde de eğitimin bir toplumun kültürel değerlerini etkilediği ve o toplumun kültürel değerlerinden etkilendiği bilinmektedir.

Karaağaçlı (2018)’nın ifade ettiği üzere “eğitimin bir diğer anlamı kültürel değerleri bireye kazandırma sürecidir. Eş deyişle eğitim bir “kasıtlı kültürleme” sürecidir. Bir başka deyişle planlıdır, kasıtlıdır. Bile bile, isteyerek yapılır. Bu nedenle eğitim ve kültür iç içedir” (s. 78).

Ültanır (2003)’a göre “kültür ve eğitim kavramları, eğitimle ilgili literatürde birlikte yer alırlar. Eğitim tanımı yapılırken ve okulun görevleri açıklanırken, kültür tanımından yararlanılır. Kültür elementleri genç kuşaklara eğitim aracılığıyla aktarılırlar” (s. 291). Bu durumda eğitimin birden farklı fonksiyonu ortaya çıkmakta ve eğitimi gerçekleştiren kişilere önemli görevler düşmektedir. Eğitim konusunda değişik düşüncelerin olduğu bilinmekte, eğitimin anlamı konusunda birçok eğitimci farklı görüş bildirmektedir.

Yıldırım (1966)’ın belirttiği üzere “en geniş manasında eğitim, insanı bir bütün olarak belli yönlerde birtakım tesirlerle geliştirmektir” (s.14). Ertürk (1974)’e göre “eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (s. 12). Değirmencioğlu (1997)’na göre “eğitimciler ve eğitim üzerine düşünenler, eğitimin en genel anlamdaki tanımını “insanları belli amaçlara göre yetiştirme” şeklinde yapmaktadırlar” (s. 1).

İnsanın doğumundan itibaren başlayan eğitim süreci, kişinin yaşamı boyunca devam etmektedir. Bu süreç içerisinde bireyin tüm öğrendiği bilgi ve becerilerin onun ilerleyen yaşamındaki kişisel gelişimini yönlendirme noktasında önemli rol oynayacağı düşünülmektedir. Bireyin yaşamında bu denli etkili ve önemli olan eğitim faktörü Türkiye’de birçok alt dala ayrılmakta, bu alt dallardan birisi de müzik eğitimi olmaktadır.

2.2. Müzik Eğitimi

Eğitim, insan hayatının birçok evresinde önemli olduğu gibi, müzik alanında da önemli bir kavram olmaktadır. Müzik yeteneği olan bireylerin alanında donanımlı olarak yetiştirilmesi, yaşadıkları toplumun müziğine faydalı olabilmeleri, yeteneklerini disiplin

altına alıp doğru bir şekilde topluma sunabilmeleri için müzik eğitiminin gerekli olduğu bilinmektedir.

Uçan (1997)' in belirttiği gibi “yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi, bireyin müzikle ilgili davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir” (s. 176).

Sak (1997)' a göre “müzik eğitimi, öğrencinin müziksel algılama yeteneğini farklılaştırıp çeşitlendirmeli, öğrenciyi belli koşullanmaların ürünü olan tek yanlı müzik yapma ve dinleme alışkanlıklarından kurtarmalıdır” (s. 3).

Müzik eğitiminin kapsamı bireyin ilgi, kişisel istek ve yeteneklerine göre şekillenirken müzik eğitimi özel ya da devlete bağlı kurumlar tarafından yürütülmektedir. Ülkemizde müzik eğitimi bu duruma bağlı olarak farklı alanlarda uygulanmaktadır.

Uçan (1997) bu durumu şöyle açıklamaktadır. “kolu ve dalı, kapsamı ve içeriği, aracı ve gereci, yöntemi ve tekniği, ortamı ve düzeyi, aşaması ve süresi ne olursa olsun, müzik eğitimi, temelde, genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere, üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleştirilir” (s. 30).

Müzik eğitimi de kendi içerisinde bölümlere ayrılmakta ve her bölümünde kendi içerisinde ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Müzik eğitiminde, müziği öğretmek ve müzik yapabilmek için müzik eğitiminin alt dalları aşağıdaki gibi bilinmektedir.

- Ses Eğitimi
- Çalgı Eğitimi
- Solfej ve Nazariyat Eğitimi
- Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Eğitimi
- Müzik Teorisi Eğitimi
- Müzik Tarihi Eğitimi
- Müzik Teknolojileri Eğitimi

Araştırma kapsamında bu kategorilerden çalgı eğitimi kendi içerisinde ele alınmıştır.

2.3. Çalgı Eğitimi

Çalgı eğitimi, kişiye çalgı çalma becerisini kazandırmayı sağlayan, kişinin çalgı ile ilgili teorik bilgileri öğrenmesine katkı sunan ve onu çalgı ile ilgili donanımlara sahip birey haline getiren eğitim sürecidir şeklinde tanımlanabilir.

Çilden (2001)' e göre “çalgı eğitimi, çalgıyla ilgili karmaşık davranışların öğretilmesi ve bu davranışların beceriye dönüştürülmesi işidir” (s. 27).

Müzik eğitimi içerisinde çalgı eğitimi, üzerinde çalışılacak olan müziğin tarz özelliğine göre şekillenmekte, bu nedenle bu gibi durumlarda farklı eğitim süreçlerinin uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

Akpınar (2017)' a göre “günümüzde müzik eğitimi veren kurumlardaki eğitimin en temel ve en önemli boyutlarından birisini çalgı eğitimi oluşturmaktadır” (s.9).

Bu boyut içerisinde öğrenciden çalgıdaki gelişimine katkı sağlayacak olan çalışmalar yapması ve davranışlar sergilemesi beklenir.

Çalgı eğitimine önem verilmesi, çalgıda gelişmek için her türlü imkânın kullanılması ve planlı bir şekilde uzun süre çalışmak zorunluluk olmaktadır. Bu sayede birey, çalgı eğitimi yardımıyla, eğitim müziği repertuarı dışında, farklı bir repertuvara sahip olacak ve mesleki yaşamına hazırlanacaktır (Albuz, 2001, s.7-8).

Çalgı eğitimi boyunca bireyin müzik yaşantısında ve müzikal davranışlarında olumlu yönde değişiklikler olacağı düşünülmektedir.

Çalgı eğitimi, insanın yeteneklerini anlayabilmesi, kendisini yakından tanıyabilmesi, eğitim yoluyla becerilerini geliştirip bu sayede kişiye yeni beceriler elde edebilme ve kendini gerçekleştirebilme şansı vermesi nedeniyle müzik eğitiminin önemli bir koludur (Gerçek, 2010, s. 150).

Çalgı eğitiminde hedeflere ulaşmak için belli bir plan dahilinde disiplinli çalışmanın, müzik eğitimindeki bu önemli sürecin verimli geçmesine sebep olacağı düşünülmektedir. Çalgı eğitimindeki amacın, öğrencinin öğreneceği çalgının özelliklerini bilmesini, çalgısıyla bütünleşmesini, onu iyi icra etmesini sağlamak olduğu bilinmektedir.

Bu önemli süreçte, çalgıyı çalmaya yardımcı olacak eğitsel durumların önemi ortaya çıkmaktadır. Çalgıyı hızlı öğrenebilmek ve gelişim gösterebilmek için belli başlı nazari bilgilerin alınması ve bunlarla ilgili pratiklerin yapılması gerekli görülmektedir. Ayrıca

çalgı eğitiminde eserlerin çalınmasına geçmeden önce dizi, egzersiz, etüt, alıştırma gibi çalışmaların faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çalgı eğitimi vasıtasıyla öğrencilerin; müzik bilgi ve beğenilerini, beraber müzik yapma yeteneklerini geliştirmeleri, doğru çalışma alışkanları kazanmaları, ulusal ve uluslararası müzik sanatını tanımaları amaçlanır (Öz, 2001, s. 95).

Buradaki amacın, öğrencinin çalgı ile ilgili bilgileri öğrenip, yapılan bireysel uygulamalarla beraber çalgısı ile bütünleşmesi olduğu düşünülmektedir.

Çalgı eğitimi çoğu zaman bireysel, nadiren ise toplu olarak yapılabilir. Eğitim boyunca kullanılacak yöntemlerin bu süreci öğretici adına daha anlamlı, öğrenci adına ise daha verimli yapabildiği bilinmektedir.

Çalgı eğitimi, çalgının çalınabilmesinde uygulanan metotlar bütünüdür. Çalgı eğitiminin başlıca amaçları öğrencilere, çalgısını doğru teknikle çalma, çalışma süresini verimli bir şekilde ayarlama, müzik kültürlerini çalgısı sayesinde en iyi şekilde kavratma ve müzikal becerilerini arttırmaya yönelik yapılan çalışmalardır (Parasız, 2009, s. 19).

Türkiye’de çalgı eğitiminin, özel ve devlete ait eğitim kurum ve kuruluşlarında verildiği bilinmektedir. Bu kurum ve kuruluşlardan mesleki müzik eğitimi kategorisine dahil olan GSL’de, çalgı eğitimi, yükseköğretim öncesi ortaöğretim boyutunda yapılmaktadır.

2.4. Güzel Sanatlar Liseleri ve Keman Eğitimi

Mesleki (profesyonel) amaca yönelik okullardan biri olan GSL, 1989’dan itibaren ülkemizde mesleki eğitim kategorisinde eğitim-öğretim vermekte olup, bu okullarda Millî Eğitim Bakanlığı’nın (M.E.B) hazırlamış olduğu öğretim programları rehberliğinde birçok çalgının eğitimi verilmektedir. Bu nedenle GSL çalgı eğitimine katkı sağlayan okullardan biri olmaktadır. Bu okullarda eğitimi verilmekte olan çalgılardan biri de yaylı çalgılar ailesinin en küçük bireyi olan keman’dır. Keman eğitimi Güzel Sanatlar Liseleri’nde TTKB tarafından hazırlanan öğretim programlarıyla ve bu programın hedefleriyle eşzamanlı olarak yürütülmektedir.

Çalgı eğitimi içerisinde Uçan (2004)’ ın belirttiği üzere “insanın müzik yaşamında kemanın çok ayrı, özel ve ayrıcalıklı bir yeri vardır. Çünkü, keman insan sesine en yakın çalgısal sesi verir. Çeşitli çalgı topluluklarında ölçek ve önder işlevi görür. Dağarı/dağarcığı en geniş ve en zengin çalgıların başında gelir” (s. 9).

Ayrıca GSL’de eğitimi verilmekte olan keman, çok amaçlı kullanımı sebebiyle öğrenciler tarafından tercih edilen bir çalgı olmaktadır. Çünkü bazı toplu derslerin (Batı Müziği Çalgı Toplulukları, Türk Müziği Çalgı Toplulukları) kapsamlı bir şekilde işlenebilmesi nedeniyle oluşan belirli sayıdaki keman ihtiyacı, öğrencinin kemanı tercih etmesinde; öğretmenlerin ise istekli öğrencileri bu çalgıya yönlendirmesinde etkili olmaktadır. Bu nedenle çalgı eğitimi kapsamında keman eğitimi, diğer çalgılar gibi üzerinde titizlikle durulması gereken bir konu haline gelmektedir.

Ancak sanat eğitiminin üretkenliğe açık olması ve geniş bir alana yayılması gerekliliğinden yola çıkarak, keman eğitiminde de özellikle öğretim metotlarını çalgıdan ve öğrenciden daha fazla verim almaya yönelik olarak geliştirmek gerekir (Yağışan, 2002, s.3).

Günay ve Uçan (1980)’ a göre “keman eğitimi, birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de çalgı eğitiminin temel boyutlarından biri olarak kabul edilmekte, kavram ve uygulama olarak gittikçe daha çok önem kazanmaktadır” (s.3). Bu eğitim sürecinde öğrencinin kemana olan ilgisinin, fiziki durum açısından kemana uygunluğunun, müzik bilgisi bakımından keman çalmaya hazır olmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu süreç farklı açılardan tanımlanarak keman eğitimi değerlendirilebilmektedir.

Keman eğitimi sürecinin etkili bir şekilde değerlendirilmesi için, uygun öğrenme yaşantısının oluşturulması, öğrenme yaşantısının oluşması için ise keman öğretmenin etkili önlemleri alması, bu önlemleri öğrenme yaşantısı boyunca sürdürmesi, öğrenme yaşantısının dayandığı yöntemleri yeterince bilip uygulaması gerekmektedir (Şendurur, 2001, s. 146).

Keman öğretmenin keman eğitimi verdiği süre içerisinde öğretim programındaki öğrenme süreçlerini öğrencisiyle paylaşması, bu süreçlerde öğrencisine pratik ve uygulama anlamında destek olması, öğrencisiyle karşılıklı bilgi alışverişi içerisinde bir yol izlemesi beklenmektedir.

Keman eğitimi usta çırak ilişkisi içerisinde, öğrenci ile öğretmenin bire bir olarak ders işlediği bir sistemle gerçekleşmektedir. Öğretmenin bir model olduğu, öğrencinin ise öğretmeni taklit ettiği bu sistem geleneksel keman eğitimi olarak da tanımlanabilir (Şeker & Bilen, 2010, s.113).

Keman eğitimi, gerçekleştirildiği her yerde, bu eğitimden beklenen kazanımlara ulaşılacak şekilde programlanmalı ve uygulanmalıdır. Keman eğitiminin başarısındaki ana unsurlardan biri değerlendirilmesi gereken, iyi hazırlanmış bir keman eğitim programıdır (Uslu, 2012, s. 2).

Bu nedenle GSL’de verilen keman eğitimi sürecinin uygulanmasında öğretim programının büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Öğretim programının keman eğitimcisine bu süreç içerisinde yardımcı olabilecek aynı zamanda ona yol gösterecek bir rehber niteliğinde olacağı düşünülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın keman dersi için hazırlamış olduğu keman öğretim programı Güzel Sanatlar Liseleri’nde 2006 yılından beri uygulanmaktadır. Son yapılan değişikliklerle beraber güncellenen yeni keman öğretim programı ise 2016 yılında Tebliğler dergisi kararı ile yürürlüğe girmiştir.

2.5. Makamsal Müzik

Dünya üzerinde kullanılan her müzik türünün kendine özgü bir sisteminin ve özelliğinin olduğu bilinmektedir. Türk müziğinin de en önemli özelliklerinden birisi makam anlayışına dayalı bir yapıya dahil olmasıdır. Bu makamsal yapı içerisinde Türk müziği 24 perdeli Arel-Ezgi-Uzdilek ses sistemini kullanmaktadır.

Arel; Ezgi ve Uzdilek ile oluşturdukları sistemi makaleler halinde Musiki Mecmuasında yayınlamış; daha sonra bu makaleler kitap haline getirilmiştir. Arel kitabında Türk müziğinde bir sekizlinin birbirine eşit olmayan 24 sestene oluştuğundan bahsetmiştir (Demirbaş, 1993, s. 28).

Arel-Ezgi-Uzdilek sisteminin birçok özelliği bakımından araştırmacılar tarafından ele alındığı bilinmektedir. Bu nedenle sistemin içeriğinin açıklanmasına gerek duyulmaktadır.

Bu sistemde, bir temel sestene yukarıya 11 tam beşli ve 12 tam dörtlü gidilerek elde edilen sesler bir sekizli içine yerleştirilip, sekizli, 24 aralığa bölünmekte ve temel sesin sekizlisiyle birlikte, 25 ses elde edilmektedir (Tura, 1988, s. 116).

Türk müziğinin makamsal yapısının yanı sıra aralıksal yapısı da bu müziğin farklı bir özelliği olmaktadır.

Signal (2006)’ in belirttiği üzere “Türk makam sisteminin birçok yapısal yönü vardır, fakat bunların arasında en önemli olanı onun aralıksal yapısıdır. Bir makamı diğerinden

ayırt ettiren esaslardan birinin çoğu kez bir perdedeki ufacık ses değişimleri olmasından dolayı, çeşitli aralıkların kesin boyutları önemlidir” (s.40).

Bu makamsal yapıdaki sesler (perdeler) komalara ayrılmakta ve bu koma seslerin makamlar içerisinde doğru ve etkili duyurulmasının makamın karakterini belirlediği düşünülmektedir. Komalar Türk müziği ses sisteminde bir tam ses aralığının 9 eşit parçaya bölünmesi sonucunda ortaya çıkan değerlerdir.

Makam kavramı farklı kaynaklarda değişik şekilde ifade edilmeye çalışılmıştır.

Arel (1991)’ in belirttiği üzere “dizide veya lahinde seslerin durakla ve güçlü ile münasebetlerinden doğan hususiyete “makam” denir. Şu halde makam bir durakla bir güçlünün etrafında bunlara bağlı olarak toplanmış seslerin umumi durumudur” (s. 32).

Özkan (1984)’ a göre “makam, bir dizide durak ve güçlü arasındaki ilişkiyi belirtecek şekilde nağmeler meydana getirerek gezinmektir. Makamın en önemli perdeleri durak ve güçlü perdeleridir” (s. 93).

Akdoğu (1987) makamı “bir aşıtta; bir ya da birden fazla sesin güçlendirilmesiyle oluşturulan ezginin, belirli bir seste bitirilmesiyle varolan duygudur” diye tanımlamıştır (s. 7).

Sıdal (1985) ise makamı “durak ve güçlü sesler etrafında, kendi dizisinin dereceli olarak kullanılmasıdır” diye tanımlamıştır (s. 40).

Türk müziğinin kökeninin ve makamsal müziğimizin çok eskilere dayandığı bilinen bir gerçektir. Bu bakımından Türk müziği geleneğinin yüzyıllar boyunca süren bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir.

Büyük bir kısmı Osmanlı dönemini kapsayan bu gelenek 13. yüzyıldan günümüze kadar yaklaşık sekiz yüzyıllık bir geçmişe sahiptir. Kuruluşundan son dönemlerine kadar saray çevresinde üretilen bir müzik olarak Türk Makam Müziği, devlet merkezli bir müzik olma özelliğini korumuştur (Tohumcu & Doğrusöz, 2013, s. 24-25).

2.5.1. Hüzam Makamı

Türk müziğinde makamlar üçe ayrılır;

- 1- Basit Makamlar
- 2- Şed Makamlar (Göçürülmüş Makamlar)

3- Mürekkep Makamlar (Bileşik Makamlar) (Özkan, 1984, s.93)

Mürekkep makamlar duraklarına göre sekiz zümreye ayrılır. Segâh perdesinde duran makamlardan biri de mürekkep (bileşik) makam grubuna dahil olan hüzzam makamıdır (Arel,1968, s.54).

Hüzzam makamı dizisi farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlar şu şekildedir;

Akdoğu (1991)' ya göre hüzzam makamı “hüzzam beşlisinin tiz tarafına bir hicaz dörtlüsünün eklenmesinden hasıl olmuştur. Çıkıcıdır. Güçlüsü üçüncü derece (yani Neva perdesi) dir. Notası yazılırken donanım “fa” bakiye diyezi, “si” koma bemolü ve “mi” bakiye bemolü işaretleri konur” (s. 298).

Özkan (1984)' ın belirttiği üzere “hüzzam makamı dizisi, günümüze kadar “Yerinde hüzzam beşlisine Eviç’de Hicaz dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir” diye tarif edilmiştir” (s.288).

Özkan (1984) bu durumu “ayrıca, güçlü Neva perdesi üzerindeki Hicaz dörtlüsünün, Hümayun dizisi halinde uzamasından, Gerdaniye perdesi üzerinde bir Buselik beşlisinin meydana geldiği, dolayısıyla tiz bölgenin değişik iki çeşniye sahip olduğu söylenmiş, bu durum makamın mürekkep oluşunun sebeplerinden biri olarak gösterilmiştir” diye belirtmiştir (s. 288).

Cemil Bey ve Cevher (1993)' e göre “Hüzzam makamı, segâh perdesinde karar eder. Dördüncü fasılasında mi bemol ve beşinci fasılasında fa diyez nim sadâları bulunmakla, sernâmesinde fa diyez ve mi bemol esvât-ı müttefiresi işâret edilir” (s. 50).

Uz (1964) bu makamı “hüseyini yerine hisar kullanmakla segâhtan ayıran makam” diye tarif etmiştir (s. 33).

Makamın tariflerinden sonra bu bölümde hüzzam makamının özelliklerine ilişkin aşağıdaki bilgiler verilmiştir. Hüzzam makamının;

a. Durağı: Segâh perdesidir.

b. Güçlüsü: Neva perdesidir.

c. Yedeni: Kürdi perdesidir.

d. Seyri: İnici-çıkıcıdır. Akdoğu (1991)' nun belirttiği üzere hüzzam makamındaki seyir esnasında “ekseriya durak ve güçlüden başlanır. Dizin her tarafında dolaşıldıktan sonra

eğitiminde de makamsal müzik unsurlarının son yıllarda önceki yıllara nazaran daha fazla kullanıldığı görülmektedir.

Keman eğitiminde kültürümüzü yansıtan geleneksel müziklerimizin kullanılması, eğitimde kısa sürede daha fazla yol alınmasına, eğitimin kalıcı olmasına ve geleneksel ezgilerin kullanılmasının kültürümüzün devamını sağlamasına imkân vermesi açısından önemli olmaktadır (Düzbastılar, 2008, s.34).

Türk müziğini evrensel boyutlara ulaştırmak, uluslararası platformda daha fazla tanınmasını sağlamak adına makamsal keman eğitiminde de farklı çalışmalar yapılmasının gerekliliği düşünülmektedir. Keman perdesiz bir çalgı olduğu için farklı müziklerin icrasında kullanıldığı bilinmektedir. Ülkemizde keman eğitimi hem Batı müziği bağlamında hem de Türk müziği bağlamında GSL, eğitim fakültelerine bağlı müzik bölümleri ve üniversitelere bağlı devlet konservatuvarlarında yürütülmektedir.

Türk müziğinin formal bir düzen içerisine girmesi ve keman eğitimi açısından konuya bakıldığında ilk resmi konservatuvar olarak kurulan Dâru'l-Elhân, Türk müziği eğitim sisteminin günümüze kadar ulaşmasını sağlayan okullardan biri olmaktadır (Özden, 2015, s. 11).

Bundan sonraki süreçte farklı kurumların kemanın daha çok tanınması konusunda rol oynadığı görülmektedir.

Bu süreç sonrasında kurulan Musiki Muallim Mektebi kemanın Türk kültürü dünyasında yaygınlaşmasını sağlamıştır. Keman zaman içerisinde Türk müzik kültürüne iyiden iyiye yerleşmiş gerek Batı müziği gerekse Türk müziği icralarında sıkça kullanılan bir çalgı halini almıştır (Tekin & Feyzi, 2019, s. 1496-1497).

2.7. Güzel Sanatlar Liselerindeki Makamsal Keman Eğitimi

Tüm dünyada kullanılan kemanın ülkemizde gerek Batı müziği, gerekse Türk müziği icrasında kullanıldığı bilinmektedir. Keman eğitimi Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında hazırlanan öğretim programlarıyla yürütülmektedir. Örgün eğitim kurumlarından biri olan Güzel Sanatlar Liseleri'nin keman eğitiminde kullandığı 2006 tarihli program ve 2016 yılında güncellenen öğretim programında makamsal müzik öğretimi ile ilgili konuların var olduğu görülmektedir. Her iki keman öğretim programının genel amaçlarında keman öğrencilerinin;

- Türk müziği ile Batı müziğini hem klâsik hem de folklorik özellikleriyle kıyaslamaları,
- Türk müziğinin uluslararası alandaki durumunu anlamaları ve istişare etmeleri,
- Keman ile ilgili Türk müziği ve dünya müziği eserlerinden bir repertuvar meydana getirmeleri
- Kemanın Türk müziği ve uluslararası müzik içerisindeki durumunu kavramaları amaçlanmaktadır (MEB, 2016, s. 4).

Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitiminde makamsal müzik konuları 9. sınıfta başlamakta ve 4 yıl boyunca öğrenci mezun olana kadar devam etmektedir. Keman öğretim programında;

- 9. sınıfta Rast ve Hüseyini makamı,
- 10. sınıfta Nihavend ve Muhayyerkürdi makamı
- 11. sınıfta Hicaz, Nikriz ve Karcıgar makamı
- 12. sınıfta ise Saba, Segâh ve Hüzam makamı yer almaktadır.

Söz konusu 12. sınıf keman öğretim programında hüzam makamı ile ilgili ünite, konu ve kazanımlar aşağıdaki gibi görülmektedir.

Hüzam makamı keman öğretim programında ilk olarak “tonal-makamsal dizi, etüt ve eserler” adlı 2. ünitenin “hüzam makamında dizi, etüt ve eserler” adlı 3. konu başlığında yer almaktadır.

Programda konuyla ilgili açıklamalar aşağıdaki gibi yapılmıştır;

Hüzam makamı ile ilgili çalışmalar birinci konumda da gerçekleştirilebilir. Hüzam makamı dizisi geleneksel yazılımla teorik olarak tanıtılmalı, daha sonra eğitim müziğine göre düzenlenmiş biçimiyle çeşitli çalışmalarla pekiştirilmelidir. Hüzam makamı ile ilgili çalışmalarda Türk halk müziği (türkü, oyun havası, zeybek) ve Türk sanat müziği (şarkı, peşrev, saz semaisi, sirto, longa) eser örneklerine yer verilmelidir. İlgili makama ait dizi ve eserler Türk müziğinde “yerinden” ve “4 ses”ten çalma gibi ifadelerle adlandırılan transpoze uygulamalarla pekiştirilmelidir (MEB, 2016, s. 20).

Konu kazanımları şu şekilde belirtilmiştir;

- Hüzam makamı dizisini ve aldığı değiştirici işareti açıklar.

- Hüzam makamında dizi çalar.
- Hüzam makamında etüt ve eser çalar.

Hüzam makamı daha sonra keman öğretim programında “I. ve IV. konumlar arası geçişli uygulama dağarcığı” adlı 5. ünitenin “tonal ve makamsal dağar” adlı 1. konu başlığında yer almaktadır.

Konu kazanımları şu şekilde belirtilmiştir;

- I ve IV. konumlar arası geçişli etütler çalar. Etüt seçiminde öğrenci düzeyi göz önünde bulundurulmalıdır.
- I ve IV. konumlar arası geçişli eserler çalar (MEB, 2016, s. 21).

Mevcut keman eğitimi programında ise makamsal konular oranları ile birlikte aşağıdaki gibi yer almaktadır;

- 9. Sınıf % 11,15
- 10. Sınıf % 30,5
- 11. Sınıf % 47,4
- 12. Sınıf % 59,25

2.8. Keman Eğitiminde Geleneksel İcra Yöntemi

Geleneksel icra yöntemi çalgı ile icra edilen müziğin tarzına göre değişiklik gösterebilir. Çalgı eğitiminde her sazda olduğu gibi kemanın da çalınışında Batı müziğine göre bir teknik, Türk müziğine göre ise geleneksel bir icra yöntemi olduğu bilinmektedir.

Keman, perdesiz bir çalgı olduğu için dünya üzerindeki birçok müziğin icrasında kullanılmaktadır. Ülkemizde Türk müziği icrasında çoğunlukla kullanılan yaylı çalgılardan biri de keman olduğu için söz konusu müziğin birçok makamında bulunan komalı seslerin kemanla seslendirilebilmesi bu çalgıda icra farklılığını ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca tampere sisteme göre olan seslerin Türk müziğindeki isimlerinin farklı olması sebebiyle keman telleri geleneksel icrada farklı isimler almaktadır. Kemanla yapılan geleneksel icrada birkaç farklı akort kullanıldığı bilinmektedir.

Kemanın Türk müziği icrasında kullanılmaya başlandığı dönemden günümüze kadar olmak üzere dört akort şeklinin kullanıldığı belirlenmiştir. Dört farklı akort şekli olmasına rağmen

frekans olarak “Sol-Re-La-Mi” ve “Do-Sol-Re-La” ile “Sol-Re-La-Re” ve “Do-Sol-Re-Sol” aynı frekanslara akort edilerek farklı isimlendirmelerle kullanılmaktadır (Hatipoğlu, 2017, s. 305).

Ayrıca geleneksel icrada kemanın tellerinin bu nedenle Sol-Re-La-Mi yerine Do-Sol-Re-La olarak kabul edilmesi, icra için kullanılan yerinden çalma, dört ses çalma, beş ses çalma, bir ses çalma gibi kavramların bulunması geleneksel icra yöntemine ilişkin gereksinimi artırmaktadır.

Bu sebeple keman üzerinde, Türk müziğinde kullanılan makamları icra etme ihtiyacı sebebiyle geleneksel icra yönteminin kullanıldığı bilinmektedir.

2.9. Hüzzam Makamının Geleneksel Yöntem ile İcrasına İlişkin Önerilen Modelin Görünümü

ÖĞRENME ALANI	: KEMANDA HÜZZAM MAKAMI
ÜNİTE 1	: TÜRK MÜZİĞİ SES SİSTEMİ VE HÜZZAM MAKAMI
Konu 1	: Türk Müziği Ses Sistemi
Süre	: 40 dakika
Ders Saati	: 1 Saat
Hafta	: 1.Hafta

Kazanım 1.

Türk müziğinin kullandığı ses sisteminin 24 perdeli Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi olduğunu bilir ve bu sistemin içeriğini açıklar.

Etkinlik 1.

Türk müziğinde kullanılan çeşitli ses sistemlerinin olduğundan bahsedilir. Bu sistemlerden önemli olan üç tanesinin şu şekilde olduğu belirtilir.

1. Safiyüddin Abdülmümin Urmevi ve 17 perdeli Ses Sistemi
2. Arel-Ezgi-Uzdilek ve 24 Perdeli Ses Sistemi
3. Abdülkadir Töre-Ekrem Karadeniz ve 41 Perdeli Ses Sistemi (Kaçar, 2009, s. 11).

Halen kullanılan ses sisteminin H. Sadeddin AREL, Suphi EZGİ ve S. Murat UZDİLEK tarafından tasarlanıp geliştirildiği, bu sistemin ise Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi olarak bilindiği anlatılır. Sistemle ilgili anlatım aşağıdaki bilgilerle pekiştirilir.

Günümüzde kullanılan Türk müziği ses sistemi H. S. Arel, S. Ezgi ve S. M. Uzdilek, tarafından önerilmiş ve savunulmuştur. Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi kuramsal anlamda ve uygulamaya yönelik olarak geniş çapta kullanılan tek sistem olarak kalmıştır (Can, 2002, s. 175-176).

Etkinlik 2.

Türk müziği ile ilgili aşağıdaki bilgiler verilerek etkinliğe devam edilir.

Kaçar (2009)' ın belirttiği üzere “Arel-Ezgi-Uzdilek bir sekizliyi 24 eşit olmayan aralığa ayırmaktadırlar. Bunun için Kaba Çargâh perdesinden başlamak şartı ile tize doğru 12 tane tam dörtlüyü, 11 tane tam beşliyi üst üste eklemişlerdir” (s. 13).

Çargâh dizisinin esas alındığı bu sistemde nota karşılığına denk perde ismi verilen ve birbirine eşit olmayan 24 aralık ve 25 ses saptanmıştır (Emerce&Önal, 2017, s. 12).

Kazanım 2.

Türk müziğinde makamın nasıl oluştuğunu bilir ve makam kavramını açıklar.

Etkinlik 3.

Türk müziğinde bir tam sesin 9 parçaya bölündüğü ve bu parçaların her birine koma dendiği anlatılır. Bu komaların kullanıldığı belli aralıklarla oluşturulan ve Türk müziğine özel kurallarla sıralanan dizilerin kullanılmasıyla makamların oluştuğu belirtilir.

Etkinlik 4.

Makam kavramının birçok kişi tarafından tanınımının yapıldığına dikkat çekilir. Örnek olarak bir makam tanımını öğrencilere aktarılır. Sıdal (1985) makamı “durak ve güçlü sesler etrafında, kendi dizisinin dereceli olarak kullanılmasıdır” diye tanımlamıştır (s. 40) diye ifade edilir.

Konu 2 : Türk Müziğinde Hüzam Makamı Dizisi

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 2 Saat

Hafta : 1-2. Hafta

Kazanım 1.

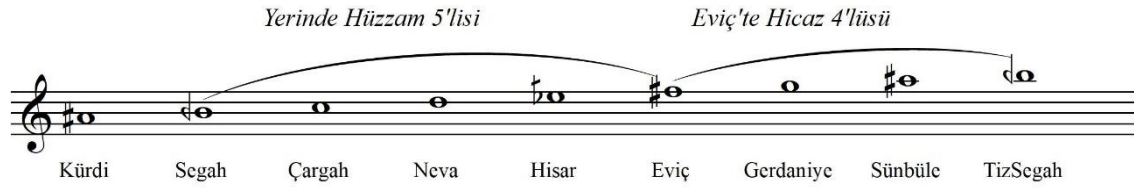
Hüzzam makamının tanımını ve makamın oluşumunu bilir.

Etkinlik 1.

Hüzzam makamı; Özkan (1984)' ın belirttiği üzere “hüzzam makamı dizisinin günümüze kadar yerinde hüzzam beşlisine eviçde hicaz dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir” diye tarif edilir (s.288).

Etkinlik 2.

Hüzzam makamının oluşumu aşağıdaki şekil ile anlatılır.

Şekil 3. Hüzzam makamı dizisi ve perde isimleri. Özkan, İ. H. (1984). *Türk musikisi nazariyatı ve usulleri*. İstanbul: Ötüken.

Kazanım 2.

Hüzzam makamındaki ses aralıklarının rumuz, değer ve işaretlerini bilir.

Etkinlik 3.

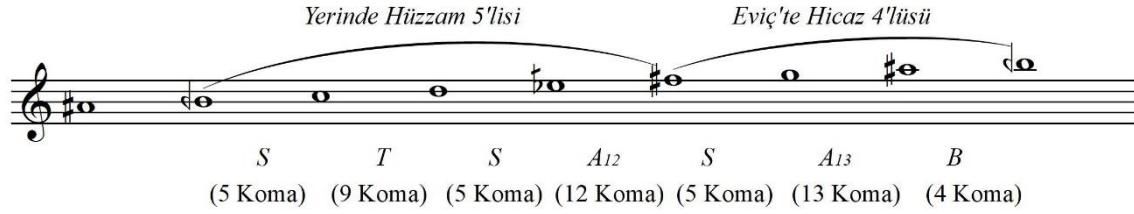
Hüzzam makamı porte üzerine yazılırken si sesinin bir koma bemol, mi sesinin bakiye bemolü, fa sesinin ise bakiye diyezi aldığı söylenir. Türk müziğinde kullanılan koma tablosu anlatılarak içerisinden bir koma bemol, bakiye bemolü ve bakiye diyezinin işaretleri tablodan gösterilir. Tablodaki diğer işaretler de anlatılarak koma değerleri ve rumuzları açıklanır.

ADI	koma değeri	diyezi	bemolü	rumuz
KOMA	1	#	d	F
EKSİK BAKİYYE	3	—	—	E
BAKİYYE	4	#	b	B
KÜÇÜK MÜCENNEP	5	#	b	S
BÜYÜK MÜCENNEP	8	#	b	K
TANİNİ	9	X	bb	T
ARTIK İKİLİ	12-13	—	—	A ₁₂ -A ₁₃

Şekil 4. Aralık adları ve koma değerleri. Özkan, İ. H. (1984). *Türk musikisi nazariyatı ve usulleri*. İstanbul: Ötüken.

Etkinlik 4.

Hüzzam makamının sesleri arasındaki aralıklar ve bunların koma değerleri aşağıdaki şekil ile öğrencilere açıklanır.

Şekil 5. Hüzzam makamı dizisindeki ses aralıkları ve rumuzlar. Özkan, İ. H. (1984). *Türk musikişi nazariyatı ve usulleri*. İstanbul: Ötüken.

Kazanım 3.

Hüzzam makamının perde isimlerini, durak, güçlü ve yeden seslerini bilir.

Etkinlik 5.

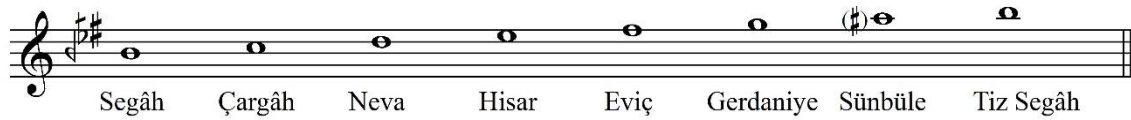
Hüzzam makamının önemli sesleri aşağıdaki şekil ile öğrencilere anlatılır.

Şekil 6. Hüzzam makamı dizisinin durak, güçlü ve yeden sesi

Etkinlik 6.

Türk müziğinde makamların içerisindeki seslere perde denildiği ifade edilir. Hüzzam makamı ve perde isimleri ayrıntılı bir şekilde tekrarlanır.

Şekil 7. Hüzzam makamında yer alan perde isimleri

Kazanım 4.

Hüzzam makamındaki makamının seyir özelliğini söyler.

Etkinlik 7.

Hüzzam makamının seyir özelliklerinden bahsederken makamın inici ve çıkıcı özellikler gösterdiğini, güçlü veya durak perdesi civarından Hüzzam beşlisi sesleriyle seyre başlanacağını, asma karar perdelerindeki seyirden sonra Hüzzam beşlisi sesleriyle yedenli tam tam karar verildiği söylenir (Kaçar, 2009, s. 176). Keman ile hüzzam makamında bir seyir örneği çalınır.

Hüzzam Seyir Örneği

Şekil 8. Hüzzam makamında seyir örneği 2. Bingöl, E. (1999). *Türk musikisinde makamlar ve seyir örnekleri*. İstanbul: Bakırköy Musiki Vakfı.

Etkinlik 8.

Hüzzam makamında yapılan seyir bir örnek daha verilerek pekiştirilmesi sağlanır.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 9. Hüzam makamında seyir örneği 3

ÜNİTE 2 : KEMANDA HÜZZAM MAKAMI İLE İLGİLİ DİZİ ÇALIŞMALARI

Konu 1 : Kemanda Hüzam Makamı Dizisi

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 1 Saat

Hafta : 2.Hafta

Kazanım 1.

Kemanda hüzzam makamı dizisini porte üzerinde söyler/yazar.

Etkinlik 1.

Hüzam makamının geleneksel yazılışı hakkında bilgilendirilme yapılır. Makamın Türk müziğinde keman ile aşağıdaki şekilde çalınacağı söylenir.

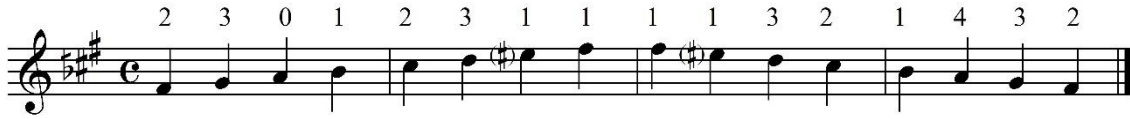
Şekil 10. Kemanda hüzzam makamı dizisi

Etkinlik 2.

Geleneksel yazımda hüzzam makamının si (segâh) sesinden başladığı, donanımında ise si sesinin bir koma bemol, mi sesinin bakiye bemolü, fa sesinin ise bakiye diyezi aldığından bahsedilir. Kemanda geleneksel icrada teller aynı frekansta akort edilmesine rağmen tellerin isimlendirilmesinde farklılık olduğu görülmektedir. Kemandaki tel isimleri Batı müziği akort sisteminde Sol-Re-La-Mi olarak bilinmesine rağmen Türk müziği keman

icrasında Do-Sol-Re-La olarak kabul edilmektedir. Türk müziği keman icrasındaki bu isimlendirmeden dolayı kemanda si sesi çalındığında bu sesin dört ses aşağıdan (fa#) sesi olarak duyulduğu anlatılır. Bu durumdan ötürü kemanda hüzzam makamının fa# sesinden başlanarak çalınacağı ve bu icraya da Türk müziği keman icrasında “yerinden çalma” ya da “Bolâhenk akord da çalma” denildiği söylenir.

Hüzzam makamının keman tuşesi üzerindeki parmak yerlerinin aşağıdaki gibi olacağı açıklanır.

Şekil 11. Fa# sesi üzerinden (yerinden) hüzzam makamının kemandaki parmak numaraları
Kazanım 2.

Kemanda hüzzam makamı dizisinin seslerini Fa# üzerinden çalar.

Etkinlik 3.

Türk müziğinde makamların dörtlü ve beşlilerden oluştuğu bu nedenle öncelikle yerinde hüzzam beşlisinin seslerinin Fa# üzerinden nasıl çalınacağı hakkında öğrenciler bilgilendirilir.

Şekil 12. Hüzzam beşlisinin Fa# sesi üzerinden çalınışı

- Kemanda hüzzam makamını çalmadan önce hüzzam makamının geleneksel yazımda si sesinden başladığını ancak dört ses aşağıdan (fa#) olarak duyulduğu tekrar açıklanarak bu durumun Türk müziği icrasında yerinden çalma olarak ifade edildiği belirtilir. Hüzzam makamı Türk müziği keman icrasına göre çalındığı zaman fa diyez sesinin 1. konumda 2. parmakla çalınacağı açıklanır.
- Geleneksel yazımda hüzzam makamındaki do sesinin dört ses aşağıdan (sol) olarak 1.pozisyonda 3. parmakla çalınacağı söylenir.
- Geleneksel yazımda hüzzam makamındaki re sesinin dört ses aşağıdan (la) olarak boş tel ya da re telinde 4. parmakla çalınacağı ifade edilir.

- Geleneksel yazımda hüzzam makamındaki mi bakiye bemolü sesinin dört ses aşağıdan (sib) olarak 1.pozisyonda 1. parmağın çok hafif tiz konumlandırılarak çalınacağı anlatılır. Hüzzam makamının gereği olarak bu perdenin olması gerekenden daha tiz icra edilmesi gerektiği belirtilir.
- Geleneksel yazımda hüzzam makamındaki fa bakiye diyezi sesinin dört ses aşağıdan (do#) olarak 1.pozisyonda 2. parmakla çalınacağı açıklanır.

Etkinlik 4.

Türk müziğinde makamların dörtlü ve beşlilerden oluştuğu bu nedenle hüzzam beşlisinden sonra Eviç'te hicaz dörtlüsünün seslerinin nasıl çalınacağı hakkında öğrenciler bilgilendirilir.

Şekil 13. Eviç'te hicaz dörtlüsünün Do# sesi üzerinden çalınışı

- Geleneksel yazımda hüzzam makamındaki fa bakiye diyezi sesinin dört ses aşağıdan (do#) olarak 1.pozisyonda 2. parmakla çalınacağı açıklanır.
- Geleneksel yazımda hüzzam makamındaki sol sesinin dört ses aşağıdan (re) olarak 1.pozisyonda 3. parmakla çalınacağı söylenir.
- Geleneksel yazımda hüzzam makamındaki la bakiye diyezi sesinin dört ses aşağıdan (mi#) olarak 1.pozisyonda mi telinde 1. parmakla çalınacağı ifade edilir.
- Geleneksel yazımda hüzzam makamındaki si sesinin dört ses aşağıdan (fa#) olarak 1.pozisyonda 1. parmakla çalınacağı açıklanır.

Konu 2 : Kemanda Hüzzam Makamı Dizisini Birlik ve İkilik Notalarla Çalma

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 1 Saat

Hafta : 3.Hafta

Kazanım 1.

Kemanda hüzzam makamı dizisini birlik nota kalıplarıyla çalar.

Etkinlik 1.

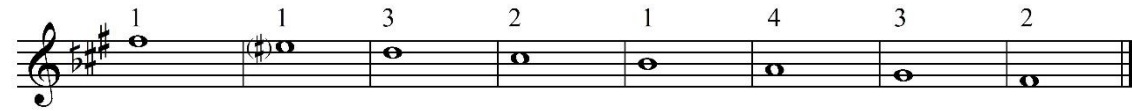
Kemanda 1. pozisyonda kalarak hüzzam makamının sesleri teller üzerinde gösterilerek aşağıda birlik notalarla yazılmış olan çıkıcı makam dizisinin çalınması sağlanır.

Şekil 14. Birlik nota değerleriyle çıkıcı hüzzam makamı dizisi

Etkinlik 2.

Kemanda 1. pozisyonda kalarak hüzzam makamının sesleri teller üzerinde gösterilerek aşağıda birlik notalarla yazılmış olan inici makam dizisinin çalınması sağlanır.

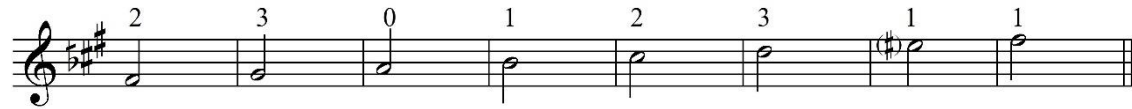
Şekil 15. Birlik nota değerleriyle inici hüzzam makamı dizisi

Kazanım 2.

Kemanda hüzzam makamı dizisini ikilik nota kalıplarıyla çalar.

Etkinlik 3.

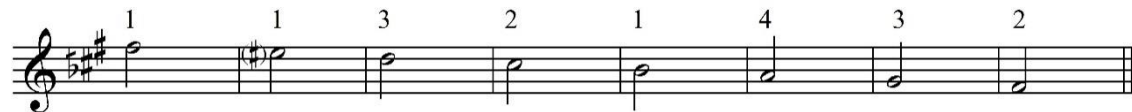
Kemanda 1. pozisyonda kalarak hüzzam makamının sesleri teller üzerinde gösterilerek aşağıda ikilik notalarla yazılmış olan çıkıcı makam dizisinin çalınması sağlanır.

Şekil 16. İkilik nota değerleriyle çıkıcı hüzzam makamı dizisi

Etkinlik 4.

Kemanda 1. pozisyonda kalarak hüzzam makamının sesleri teller üzerinde gösterilerek aşağıda ikilik notalarla yazılmış olan inici makam dizisinin çalınması sağlanır.

Şekil 17. İkilik nota değerleriyle inici hüzzam makamı dizisi

Konu 3 : Kemanda Hüzam Makamında Dizi Egzersizleri Çalma

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 1 Saat

Hafta : 3.Hafta

Kazanım 1.

Hüzam makamı ile ilgili dizi egzersizlerini detaşe yay tekniğiyle çalar.

Etkinlik 1.

Hüzam makamı dizisinin sesleri ile ilgili yazılmış olan aşağıdaki makamsal dizi egzersizi entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu egzersizle öğrencilerin dörtlük nota değerleriyle, sıralı ve üçlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla makamın seslerini tekrar etmeleri sağlanır. Dizi egzersizleri farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 18. Hüzam makamı dizi egzersizi 1

Etkinlik 2.

Hüzam makamı dizisinin sesleri ile ilgili yazılmış olan aşağıdaki makamsal dizi egzersizi detaşe yay tekniğine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu egzersizle öğrencilerin dörtlük, ikilik nota

değerleriyle, sıralı ve üçlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla makamın seslerini tekrar etmeleri sağlanır. Dizi egzersizleri farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 19. Hüzzam makamı dizi egzersizi 2

Kazanım 2.

Hüzzam makamı ile ilgili dizi egzersizlerini legato yay tekniğiyle çalar.

Etkinlik 3.

Hüzzam makamı dizisinin sesleri ile ilgili yazılmış olan aşağıdaki makamsal dizi egzersizi legato yay tekniğine, entonasyona, hüzzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu egzersizle öğrencilerin dörtlük, ikilik nota değerleriyle, sıralı ve üçlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla makamın seslerini tekrar etmeleri sağlanır. Dizi egzersizleri farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Şekil 20. Hüzam makamı dizi egzersizi 3

Etkinlik 4.

Hüzam makamı dizisinin sesleri ile ilgili yazılmış olan aşağıdaki makamsal dizi egzersizi legato yay tekniğine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu egzersizle öğrencilerin dörtlük, ikilik nota değerleriyle, sıralı ve üçlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla makamın seslerini tekrar etmeleri sağlanır. Dizi egzersizleri farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Şekil 21. Hüzam makamı dizi egzersizi 4

ÜNİTE 3: KEMANDA HÜZZAM MAKAMI İLE İLGİLİ ALIŞTIRMALAR

Konu 1 : Kemanda Hüzam Makamı ile İlgili Alıştırma Çalma

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 2 Saat

Hafta : 4.Hafta

Kazanım 1.

Hüzam makamı ile ilgili alıştırma dizi detache ve legato yaylarla çalar.

Etkinlik 1.

Hüzam makamı ile ilgili alıştırma etkinlikleri yapılırken uygulanacak işlem sırası aşağıdaki gibidir;

- Öğrencilere alıştırmanın solfejinin yaptırılması,
- Öğrencilerin alıştırma içerisindeki cümleleri tekrarlayarak makam seslerini daha iyi anlamalarının sağlanması,
- Gösterip yaptırma tekniği uygulanarak öğrencilerin makamı duyarak, hissederek, kemanda ise çalım tekniğini görerek öğrenmelerinin sağlanması,

- Alıştırmalarda detaşe ve legato yay tekniği kullanılması ve öğrenciler istenilen seviyeye gelinceye kadar bu etkinliklerin tekrar edilmesi,

Bu çalışmalardan sonra alıştırmaların öğrencilerle beraber çalınarak pekiştirilmesi önerilir.

Aşağıdaki alıştırma deşifre yapıp, detaşe yay tekniğiyle çalınır.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 22. Hüzam alıştırma 1

Etkinlik 2.

Aşağıdaki alıştırma deşifre yapıp, legato yay tekniğiyle çalınır.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 23. Hüzam alıştırma 2

Kazanım 2.

Hüzam makamındaki alıştırma gıleneksel icra yöntemine uygun bir şekilde çalar.

Etkinlik 3.

Aşağıdaki alıştırma deşifre yapıp, hüzam makamının Türk müziğindeki geleneksel icra yöntemi dikkate alınarak seslendirilir.

Şekil 24. Hüzam alıştırma 3

Etkinlik 4.

Aşağıdaki alıştırma deşifre yapıp, hüzam makamının Türk müziğindeki geleneksel icra yöntemi dikkate alınarak seslendirilir.

Şekil 25. Hüz zam alıştırma 4

Konu 2. : Hüz zam Makamı ile İlgili Alıştırma Dört Sesten Çalma

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 2 Saat

Hafta : 5.Hafta

Kazanım 1.

Türk müziğinde yer alan dört ses çalma kavramını bilir/uygular.

Etkinlik 1.

Türk müziğinde kullanılan farklı transpoze sistemlerinin olduğu, bunlardan birinin de dört sesten çalma olduğu belirtilir. Bu konuda aşağıdaki bilgiler öğrencilere aktarılır. Türk müziği keman icrasında hüz zam makamının si sesinden başladığını ancak bu sesin akort farklılığından dolayı dört ses aşağıdan (fa#) sesi olarak duyulduğu hatırlatılır. Dört ses çalma kavramında ise si sesinin Do-Sol-Re-La olarak kabul edilen Türk müziği akort sistemine göre fa# olarak çalınacağı bu durumda ise Türk müziğindeki fa# sesinin Batı müziği akort sistemine göre do# sesi olarak duyulacağı belirtilir. Bu icraya Türk müziği keman icrasında “dört sesten çalma”, ya da “kız neyi” akordunda çalma ismi verildiği söylenir.

Türk müziğinde transpoze ile ilgili aşağıdaki bilgiler öğrencilere aktarılır.

Türk müziğinde kullanılan çalgılar aynı notaya bakarak aynı anda transpoze etmektedirler. Ancak yapısı ve teknik özellikleri ile buna elverişli olmayan çalgı ney'dir. Ney'in transpoze sorununu çözmek için farklı ebatlarda 12 çeşit ney yapılmış ve kullanılmıştır. Türk müziğinde akord sistemi ney çeşitlerine verilen adlarla ifade edilmektedir (Kaçar, 2009, s. 18).

Etkinlik Açıklaması: Farklı seslere transpoze öğretiminin model önerisi içerisinde zaman alacağı düşünüldüğünden dolayı mevcut öğretim programında önerilen dört sestem çalma etkinliği seçilmiştir.

Dört sestem çalma etkinlikleri yapılırken uygulanacak işlem sırası aşağıdaki gibidir;

- Öğrencilere alıştırmanın solfejinin yaptırılması,
- Öğrencilerin alıştırma içerisindeki cümleleri tekrarlayarak makam seslerini daha iyi anlamalarının sağlanması,
- Gösterip yaptırma tekniği uygulanarak öğrencilerin makamı duyarak, hissederek, kemanda ise çalım tekniğini görerek öğrenmelerinin sağlanması,
- Alıştırmalarda detaşe ve legato yay tekniği kullanılması ve öğrenciler istenilen seviyeye gelinceye kadar bu etkinliklerin tekrar edilmesi,

Bu çalışmalardan sonra alıştırmaların öğrencilerle beraber çalınarak pekiştirilmesi önerilir. Aşağıdaki alıştırma deşifre yapıp, hüzzam makamının Türk müziğindeki geleneksel icra yöntemi dikkate alınarak dört sestem çalınır.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 26. Hüzzam dört ses çalma alıştırması 1

Etkinlik 2.

Aşağıdaki alıştırma deşifre yapıp, hüzzam makamının Türk müziğindeki geleneksel icra yöntemi dikkate alınarak dört sestem çalınır.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 27. Hüzzam dört ses çalma alıştırması 2

Kazanım 2.

Hüzzam makamını karar sesini Do# (Dört sestem) olacak şekilde çalar.

Etkinlik 3.

Aşağıdaki alıştırma deşifre yapıp, hüzzam makamının Türk müziğindeki geleneksel icra yöntemi dikkate alınarak dört sestem çalınır.

Şekil 28. Hüzam dört ses çalma alıştırması 3

Etkinlik 4.

Aşağıdaki alıştırma Türk müziğinde hüzam makamını dört ses çalma kurallarına göre deşifre yapıp seslendirilir.

Şekil 29. Hüzam dört ses çalma alıştırması 4

ÜNİTE 4: KEMANDA HÜZZAM MAKAMI İLE İLGİLİ ETÜTLER

Konu 1. : Hüzam Makamındaki Etütleri Farklı Yay Teknikleri Kullanarak Çalma

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 3 Saat

Hafta : 6-7. Hafta

Kazanım 1.

Hüzam makamı ile ilgili etütleri detaşe yay tekniğiyle çalar.

Etkinlik 1.

Aşağıda yer alan hüzam makamındaki etüt detaşe yay tekniğine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu egzersizle öğrencilerin dörtlük, ikilik, sekizlik, onaltılık nota değerleriyle, sıralı, üçlü, dörtlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla ve farklı tartım kalıplarıyla makama uyumu sağlanır. Hüzam etüt farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 30. Hüzam etüt 1

Etkinlik 2.

Aşağıda yer alan Hüzam makamındaki etüt detaşe yay tekniğine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu alıştırma ile

öğrencilerin dörtlük, ikilik, sekizlik, onaltılık nota değerleriyle, sıralı, üçlü, dörtlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla ve farklı tartım kalıplarıyla makama uyumu sağlanır. Hüz zam etüt farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Ahmet Hakan BAŞ

Şekil 31. Hüz zam etüt 2

Kazanım 2.

Hüz zam makamı ile ilgili etütleri legato yay tekniğiyle çalar.

Etkinlik 3.

Aşağıda yer alan Hüz zam makamındaki etüt legato yay tekniğine, entonasyona, hüz zam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu alıştırma ile öğrencilerin dörtlük, ikilik, sekizlik, onaltılık nota değerleriyle, sıralı, üçlü, dörtlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla ve farklı tartım kalıplarıyla makama uyumu sağlanır. Hüz zam etüt farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Şekil 32. Hüzam etüt 3

Etkinlik 4.

Aşağıda yer alan Hüzam makamındaki etüt legato yay tekniğine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu alıştırmaya ile öğrencilerin dörtlük, ikilik, sekizlik, onaltılık nota değerleriyle, sıralı, üçlü, dörtlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla ve farklı tartım kalıplarıyla makama uyumu sağlanır. Hüzam etüt farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Şekil 33. Hüzam etüt 4

Konu 2. : Hüzam Makamındaki Etütleri Karma Yay Teknikleri Kullanarak Çalma

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 2 Saat

Hafta : 7-8. Hafta

Kazanım 1.

Hüzam makamı ile ilgili etütleri detaşe ve legato yay tekniklerini kullanarak çalar

Etkinlik 1.

Aşağıda yer alan Hüzam makamındaki etüt detaşe ve legato yay tekniklerine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu etüt ile öğrencilerin dörtlük, ikilik, sekizlik, onaltılık nota değerleriyle, sıralı, üçlü, dörtlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla ve farklı tartım kalıplarıyla makama uyumu sağlanır. Hüzam etüt farklı hız terimleriyle uygulanabilir.

Şekil 34. Hüzam etüt 5

Etkinlik 2.

Aşağıda yer alan Hüzam makamındaki etüt detaşe ve legato yay tekniklerine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu etüt ile öğrencilerin dörtlük, ikilik, sekizlik, onaltılık nota değerleriyle, sıralı, üçlü, dörtlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla ve farklı tartım kalıplarıyla makama uyumu sağlanır.

Şekil 35. Hüzam etüt 6

Kazanım 2.

Hüzam makamı ile ilgili etütleri detaşe ve legato yay tekniklerini kullanıp üslup özelliklerine dikkat ederek yorumlar.

Farklı sanatçıların üslup ve tavır örneklerinden etütler dinler ve çalar.

Etkinlik 3.

Aşağıda yer alan Hüzam makamındaki etüt detaşe ve legato yay tekniklerine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu etüt ile öğrencilerin dörtlük, ikilik, sekizlik, onaltılık nota değerleriyle, sıralı, üçlü, dörtlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla ve farklı tartım kalıplarıyla makama uyumu sağlanır. Hüzam etüt farklı hız terimleriyle uygulanabilir. Bu etütleri çalarken öğrenciden üslup özelliklerine dikkat ederek yorum yapması beklenir.

Şekil 36. Hüzam etüt 7

Etkinlik 4. Aşağıda yer alan Hüzam makamındaki etüt detache ve legato yay tekniklerine, entonasyona, hüzam makamının seslerine ve parmak tutma alışkanlıklarına dikkat ederek çalıştırılır. Bu etüt ile öğrencilerin dörtlük, ikilik, sekizlik, onaltılık nota değerleriyle, sıralı, üçlü, dörtlü atlamalı seslerden oluşturulmuş pasajlarla ve farklı tartım kalıplarıyla makama uyumu sağlanır. Hüzam etüt farklı hız terimleriyle uygulanabilir. Bu etütleri çalarken öğrenciden üslup özelliklerine dikkat ederek yorum yapması beklenir.

Şekil 37. Hüzzam etüt 8

ÜNİTE 5: KEMANDA HÜZZAM MAKAMI İLE İLGİLİ ESERLER

Konu 1. : Kemanda Hüzzam Makamı ile İlgili Saz Eseri Örnekleri Çalma

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 2 Saat

Hafta : 8-9. Hafta

Kazanım 1.

Hüzzam makamında yazılmış saz eseri örneklerini çalar.

Etkinlik 1.

Öğrencilere Türk müziğindeki saz eserleri örneklerinden peşrev aşağıdaki şekilde anlatılır;

- Türk müziğinde dört hane bir mülazime şeklinde yazılan müzik biçimidir.
- Saz eserlerindeki en büyük formdur.
- Türk müziğinde fasıl adı verilen takımda ilk olarak daima Peşrev icra edilir.
- Peşrevler büyük usûllerle bestelenmişlerdir (Yılmaz, 1988, s. 177).

- Saz eserleri içerisindeki en gelişmiş formdur. Peşrevler bestelendikleri makamdaki bütün özellikleri içerisinde barındırırlar (Kaçar, 2009, s. 295).

Bu bilgilerden sonra araştırmacı tarafından bestelenmiş olan peşrev geleneksel icra yöntemi ile icra ettirilir.

Not: Eser içerisinde yay ile ilgili bağlar farklı yerlere koyulabilir.

Hüzzam Peşrev

Muhammes ♩ = 90 Beste: Ahmet Hakan BAŞ

1. Hane

Mülazime

2. Hane

3. Hane

4. Hane

Son

Şekil 38. Hüzzam saz eseri örneği (peşrev) 1

Etkinlik 2.

Öğrencilere Türk müziğinde kullanılan saz eserleri örneklerinden saz semaisi aşağıdaki şekilde anlatılır;

- Peşrevden sonra gelen en önemli formdur. Fasılların, eserlerin, ayinlerin sonunda çalınan hareketli saz eserleridir (Kaçar, 2009, s. 299).
- Türk müziğinde dört hane bir mülazime şeklinde yazılan müzik biçimidir.
- Bu biçimde dördüncü hanede usûl geçkisi yapılır.
- 10/8'lik usûlle bestelenir. Fasılların en sonunda çalınan saz eseridir.
- Saz semailer, peşrevlerin aksine küçük usûllerle bestelenmişlerdir (Yılmaz, 1988, s. 181).

Bu bilgilerden sonra araştırmacı tarafından bestelenmiş olan peşrev geleneksel icra yöntemi ile icra ettirilir.

Aksak Sema
♩ = 110

Hüzzam Saz Semaısı

Beste: Ahmet Hakan BAŞ

1. Hane

Mülazime

2. Hane

3. Hane

Yürük Sema
♩ = 145

4. Hane

Ağırlaşarak

Son

Şekil 39. Hüzzam saz eseri örneği (saz semaisi) 2

Kazanım 2.

Hüzzam makamındaki saz eseri örneklerini öğretmeniyle dinler/icra eder.

Etkinlik 3.

Hüzzam makamının icrası ile ilgili görüntülü ve sesli kaynaklar kullanılarak farklı sanatçıların üslup ve tavır örneklerinden eserler dinletilir.

Etkinlik 4.

Farklı saz eseri örnekleri seslendirilerek, öğrencinin usta-çırak ilişkisi içerisinde icrasının gelişmesi sağlanır.

Konu 2. : Kemanda Hüzam Makamı ile İlgili TRT Repertuvarında Yer Alan Türkü, Şarkı, Peşrev ve Saz Semaisi Örneklerini Çalma

Süre : 40 dakika

Ders Saati : 3 Saat

Hafta : 9-10.Hafta

Kazanım 1.

Hüzam makamında seçilen sözlü eser örneklerini çalar.

Etkinlik 1.

Arabaya Taş Koydum isimli türkü metronom hızına, içerisinde yer alan koma seslere, nüans terimlerine, yay yönlerine dikkat edilerek öğrencilere geleneksel icra yöntemi ile icra ettirilmeye çalışılır.

Arabaya Taş Koydum
(Hüzzam Türkü)

Aksak $\text{♩} = 250$ Anonim

The musical score is written for a single melodic line in G major (one sharp). It is in Aksak 250 tempo. The score consists of five staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The tempo is marked as Aksak 250. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings (mf, mp, SON). The piece ends with a double bar line and the word 'SON'.

Şekil 40. Arabaya taş koydum (hüzzam türkü)

Etkinlik 2.

Her Gece Yollarda Gözledim Seni isimli şarkı metronom hızına, içerisinde yer alan koma seslere, nüans terimlerine, yay yönlerine dikkat edilerek öğrencilere geleneksel icra yöntemi ile icra ettirilmeye çalışılır.

Her Gece Yollarda Gözledim Seni

Hüzzam Şarkı

Söz ve Müzik: Kasım İNALTEKİN

Semai
♩ = 192

mf

mp

mf

mp

mp

Son

Şekil 41. Her gece yollarda gözledim seni (hüzzam şarkı)

Kazanım 2.

Hüzzam makamında seçilen saz eseri örneklerini çalar.

Etkinlik 3.

Hüzzam Peşrev isimli saz eseri metronom hızına, içerisinde yer alan koma seslere, nüans terimlerine, yay yönlerine dikkat edilerek öğrencilere geleneksel icra yöntemi ile icra ettirilmeye çalışılır.

Hüzzam Peşrev

Muhammes $\text{♩} = 160$ Beste: Seyfettin OSMANOĞLU

1. Hane

mf

Mülazime

rit.

Son

Şekil 42. Hüzzam peşrev

Etkinlik 4.

Hüzzam Saz Semaisi isimli saz eseri metronom hızına, içerisinde yer alan koma seslere, nüans terimlerine, yay yönlerine dikkat edilerek öğrencilere geleneksel icra yöntemi ile icra ettirilmeye çalışılır.

Hüzzam Saz Semaisi

Aksak Semai Beste: Udi Nevres Bey

1. Hane ♩ = 120

mf

mp

mf

Mülazime *f*

mf

Şekil 43. Hüzzam saz semaisi

Kazanım 3.

Hüzzam makamındaki eserler içerisinde seçilen eserleri dinlediği üslup ve yorum örneklerine uygun icra eder.

Etkinlik 5.

Hüzzam makamı içerisinde seçilen bu eserler farklı sanatçıların yorumu ve üslubu ile öğrencilere dinletilir. Öğrencilere, dinlediği farklı yorumlarla ilgili düşünceleri sorulur. Bu sayede öğrencinin kendine özgü bir yorum geliştirmesinin önü açılmış olur.

Etkinlik 6.

Hüzzam makamı içerisinde seçilen bu eserler, farklı icracıların video ya da ses kayıtlarından öğrencilere dinletilerek bu kayıtlarla beraber icra yapmaları sağlanır. Ayrıca eserler öğretmenle beraber icra edilerek öğrencinin usta-çırak ilişkisi içerisinde geleneksel icra yönteminin gelişmesi sağlanır.

Tablo 1

Hüzzam Makamı Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin İçerik Döküm (Çizelgesel/Dizelgesel) Tablosu

Üniteler	Konular	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Hafta	Oranı (%)
Türk Müziği Sistemi ve Hüzzam Makamı	2	6	3	1-2	15
Kemanda Hüzzam Makamı ile İlgili Dizi Çalışmaları	3	6	3	2-3	15
Kemanda Hüzzam Makamı ile İlgili Alıştırmalar	2	4	4	4-5	20
Kemanda Hüzzam Makamı ile İlgili Etütler	2	4	5	6-7-8	25
Kemanda Hüzzam Makamı ile İlgili Eserler	2	5	5	8-9-10	25
Toplam	11	26	20	10	100

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada izlenecek yöntem

- Araştırmanın Modeli
- Veri Toplama Araçları
- Çalışma Grubu
- Verilerin Toplanması
- Verilerin Analizi
- Araştırmada Yürütülen İşlem Basamakları alt başlıklarında açıklanmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, durum tespitine yönelik betimsel ve deneysel türde kontrol grupsuz ön test-son test deneme modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Bu tip araştırmalarda “durum nedir?”, “yapılmak istenen nedir?”, “ne idi?” ve “nelerden oluşmaktadır?” gibi sorulara da yanıtlar aranmaktadır (Kaptan, 1983, s. 63). Deneme modeli ile yapılan araştırmaların her birinde, mutlaka bir karşılaştırma yapılmaktadır (Karasar, 2017, s. 121).

Araştırmanın Aşamaları:

Betimsel Boyut:

Mevcut keman öğretim programı dikkate alınarak 5 ünite, 11 konu ve 26 kazanımdan oluşan 20 ders saatlik bir makamsal model önerisi hazırlanmıştır.

Bu plan dahilinde konular haftalara göre dağıtılmış ve eğitim süresi 10 hafta olarak belirlenmiştir.

Kemanın geleneksel icra yöntemine ilişkin model önerisi oluşturulurken program geliştirmenin 4 temel ögesi olan hedef, hedef davranışlar, eğitim durumları ve ölçme-değerlendirme gibi kavramlar dikkate alınmıştır.

Bunun yanı sıra, öğrencilerin 10 haftalık eğitim süresi içerisindeki keman performanslarını izlemek amacıyla her hafta sonunda araştırmacı tarafından değerlendirilecek olan bir gözlem formu oluşturulmuştur.

Ayrıca öğrencilerin model önerisi ile ilgili uygulama sonrası görüşlerini almak için yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu formdan alınan açık uçlu cevaplar içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.

Daha sonra model önerisinde kullanılacak olan egzersiz, alıştırma, etüt ve eser örnekleri araştırmacı tarafından bestelenerek hazırlandıktan sonra üç Kültür Bakanlığı saz sanatçısı ve üç uzman akademisyenin görüşleri alınarak uygun olanlar seçilmiştir.

Deneyssel işlemde kullanılacak olan bir adet peşrev (bir hane-bir mülazime), bir adet saz semaisi (bir hane-bir mülazime), bir adet şarkı formunda eser ve bir adet türkü formunda eser kemana uyarlanarak tekrardan notaları yazılmıştır.

Bu eserlerin seçimi ve kemana uyarlanması ile ilgili farklı kurumlarda görev yapan üç keman eğitimcisinin uzman görüşleri alınmıştır.

Deneyssel Boyut:

Araştırmada, Güzel Sanatlar Liseleri'nde uygulanan keman dersi öğretim programında hedeflenen makam tanıma, icra (yorumlama) becerilerinin kazandırılmasına yönelik ve öğrencilerin geleneksel icra yöntemi ile ilgili teknik, müzikal becerilerini geliştirmek amacıyla model önerisi hazırlanarak çalışma grubuna uygulanmıştır.

Çalışma grubuna ön test ve son test deneyssel desen uygulanmıştır.

Ön test ve son test uygulamasında mevcut keman öğretim programında hüzzam makamı ile ilgili çalışmalarda kullanılması önerilen Türk müziği sözlü formlarından türkü, şarkı, sözsüz formlarından ise peşrev ve saz semaisi kullanılmıştır.

Bu eserler çalışma grubuna çaldırılarak video kaydı alınmıştır. Çalışma grubunun ön test performansları ölçme aracı kullanılarak uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir.

Ön test ve son test uygulamasında kullanılmak üzere anonim hüzzam türkü “Arabaya Taş Koydum”, güfte ve bestesi Kasım İnaltekin’e ait olan hüzzam şarkı “Her Gece Yollarda Gözledim Seni”, bestesi Seyfettin Osmanoglu’na ait “Hüzzam Peşrev”, bestesi Udi Nevres Bey’e ait olan “Hüzzam Saz Semaisi” isimli eserler belirlenmiştir.

Hazırlanan model 10 haftalık ders süresine yayılmıştır. Seçilen dört eser çalışma grubuna çaldırılarak video kaydı alınmıştır. Deneysel işlem öncesi ve sonrasında elde edilen verilerin sayısal değerlere dönüştürülmesine yönelik beş uzman, belirlenen ölçme aracı vasıtasıyla değerlendirmelerini gerçekleştirmişlerdir.

Deneysel işlemde çalışma grubunun keman performanslarını ölçme amacıyla kullanılan ölçme aracı ile ilgili gerekli izinler alınmıştır.

3.2. Veri Toplama Araçları

3.2.1. Bireysel Çalgı Eğitimi (Keman) Dersi Performans Ölçme Aracı

Araştırmada, Dalkıran (2006)’ ın bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans ölçme aracı kullanılmıştır. İlgili ölçme aracı, Program Boyutu, Sınav Performans Boyutu ve Yarıyıl İçi Durum Boyutu olmak üzere 3 ana boyuttan ve 11 alt boyuttan meydana gelmiştir. Kullanılan bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans ölçme aracını geliştirerek yayınlayan yazardan ölçeğin kullanımı ile ilgili yazılı izin alınmıştır.

Bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans ölçme aracından, öğrencilerin keman performansları ile alakalı ön-test ve son-test verilerini almak için yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme aracı Dalkıran (2006) tarafından oluşturulmuş, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçme aracının Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısı 0,87 olarak ölçülmüştür. İlgili ölçme aracı, Program Boyutu, Sınav Performans Boyutu ve Yarıyıl İçi Durum Boyutu olmak üzere 3 ana boyuttan; programın gereklerine uygunluk, keman çalmaya hazır bulunma, sağ ve sol el tekniği, doğru ve temiz ses üretimi, metrik ve ritmik doğruluk, artikülasyon, bütünlük, ton kalitesi, hız ve gürlük, vibrato, dönem içi performans olmak üzere 11 alt boyuttan oluşmaktadır (Dalkıran, 2006, s.92).

İlgili ölçme aracı üç kişilik uzman görüşü alınarak yeniden gözden geçirilmiş, araştırmada çalışma grubuna uygun olmayan iki ölçüt beceri (kriter) ölçme aracından çıkarılmış, iki adet ölçüt beceri de (kriter) çalışma grubuna uyarlanmış ve ölçme aracı güncellenmiş haliyle çalışma grubuna uygulanmıştır. Ölçme aracından çıkarılan iki ölçüt beceri (kriter) sonucunda çalışma

grubu öğrencileri 85 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Öğrencilerin aldıkları puanlar daha sonradan 100'lük sisteme göre uyarlanmıştır.

Gözden geçirilmiş ve çalışma grubuna uygulanan ölçme aracına ait güvenilirlik sonucu tablo 2'de yer almaktadır. Ölçeğin güvenilirlik istatistiklerinde Cronbach's Alpha¹ değeri 0,84 olarak ölçülmüştür. Ölçeğin güvenilirliği sağladığı (Cronbach's Alpha = 0,84 > 0,80) yapılan istatistiksel analiz sonucunda belirlenmiştir.

Tablo 2

Gözden Geçirilmiş Ölçeğe Ait Güvenirlik Test Sonucu

Cronbach's Alpha	0,84
------------------	------

Tablo 2'ye göre gözden geçirilmiş ölçeğin güvenilirlik test sonucunun 0,84 olduğu görülmektedir.

Güvenirlik hesaplama işleminde öğretmenlerin, gözleyicilerin veya ölçme işlemini yapan uzman sayısının en az üç kişi olması gerektiği önerilmektedir (Bademci, 1991, s. 6). Bu araştırmada beş uzman ile ölçme işlemi gerçekleştirilmiştir.

Uzman ölçümleri dikkate alınarak, ön test ve son test ölçümleri açısından uzmanların öğrencilere verdiği puanların güvenilirliği varyans analizi ile hesaplanmıştır. Bu çerçevede ilgili güvenilirlik sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3

Birinci Ölçme İşlemine (Ön Test) Ait Varyans Analizi

Değişkenlik Kaynağı	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması
Öğrenciler	179,89	44,97
Ölçme İşlemleri	1184,04	12,46
Toplam	1363,93	

$r_1=0,62$ (Tek bir ölçümleyicinin verdiği puanların güvenilirliği)

$r_k=0,80$ (Bileşke Güvenirlik)

Tablo 3'de birinci ölçme işlemine ilişkin varyans analizi sonuçları yer almaktadır. Sonuçlar her bir uzmanın verdiği puanların güvenilirliğinin ($r_1=0,62$) yeterli² olduğunu göstermektedir.

¹ $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değil, $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirlikte, $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir, $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

² Raines-Eudy'a (2000) göre madde sayısı az olan ölçeklerde, güvenilirlik katsayısının 0,50'yi aşması ölçeğin güvenilirliği için yeterlidir.

Tablo 4

İkinci Ölçme İşlemine (Son Test) Ait Varyans Analizi

Değişkenlik Kaynağı	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması
Öğrenciler	157,23	39,30
Ölçme İşlemleri	1250,83	13,16
Toplam	1408,06	
$r_2=0,52$ (Tek bir ölçümleyicinin verdiği puanların güvenirliliği)		
$r_k=0,81$ (Bileşke Güvenirlilik)		

Tablo 4’de ikinci ölçme işlemine ilişkin varyans analizi sonuçları yer almaktadır. Sonuçlar her bir uzmanın verdiği puanların güvenirliliğinin ($r_2=0,52$) yeterli olduğunu göstermektedir.

3.2.2. Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu

Araştırmada çalışma grubunun hüzzam makamı model önerisi ile ilgi görüşlerini almak için araştırmacı tarafından 10 adet açık uçlu sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve deney sürecinin sonunda öğrencilere uygulanmıştır. Karasar (2017) görüşmeyi; “sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniği” olarak tanımlamıştır (s. 210). Açık uçlu sorular, katılımcılardan serbestçe cevap vermelerinin istenmesi durumunda tercih edilir (Büyüköztürk vd., 2019, s. 132).

3.2.3. Haftalık Gözlem Formu

Çalışma grubu öğrencilerinin gelişimini kontrol etmek amacıyla her haftanın bitiminde araştırmacı tarafından değerlendirilecek haftalık gözlem formu oluşturulmuştur. Kullanılan form üçlü likert ölçeğine göre oluşturulmuş ve derecelendirmeler zayıf, orta, iyi ifadeleri ile sıralanmıştır. Bu form her hafta düzenli olarak doldurularak öğrencilerin gelişimi ile ilgili veriler öğrencilere dönüt olarak verilmiş, elde edilen veriler 10 haftalık uygulama sonucunda tablo haline getirilerek yorumlanmıştır.

3.3. Çalışma Grubu

Araştırmacının, araştırmanın yapıldığı Tokat GSL’de bireysel çalgı (keman) derslerini yürütmesi ve deneysel işlemin tüm basamaklarını bizzat kontrol edebilecek olması sebebiyle çalışma grubu bu kurumdaki öğrencilerden oluşturulmuştur. Tokat GSL’de, 2019- 2020 Eğitim-Öğretim yılında keman dersini alan 12. Sınıf öğrencileri ($n=5$) çalışma grubunu

oluşturmaktadır. Makamsal bir keman öğretiminin kontrollü bir şekilde yürütülebilmesi için küçük bir grupta çalışılması gerektiği düşünülmüştür.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri nitel ve nicel yöntemlerle toplanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde betimsel ve deneysel bölümlerdeki verilerin toplanması ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın yapılması için öncelikle Gazi Üniversitesi Etik Kurulundan yazılı onay alınmıştır. Ardından araştırmada yer alan öğrenciler ile Tokat GSL’de yapılacak olan deneysel çalışma için Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla Tokat İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca katılımcı öğrencilerden araştırmaya gönüllü olduklarına dair imzalı etik onay formu teslim alınmıştır.

3.4.1. Betimsel Boyutla İlgili Verilerin Toplanması

Araştırmada kuramsal temellerin oluşturulmasına dayalı nitel verileri elde etmek için konuyla ilgili yapılan araştırmalar, geleneksel icra yöntemine yönelik seslendirilecek olan eserlerin tespiti için ise ulusal düzeydeki literatür taranmıştır. Bu kapsamda TRT repertuarından faydalanılmıştır. Tarama sonucunda TRT repertuarı içerisinde yer alan eserlerin arasından öğrenciler için usûl, ritmik yapı, motif ve cümle zenginliği gibi farklar göz önünde bulundurularak öğrencilerin icrası yönünden en uygun olan eserler uzman görüşü alınarak tespit edilmiştir. Bu tespit sonucunda ön test ve son test için kullanılacak olan hüzzam makamındaki 2 adet sözsüz (peşrev ve saz semaisi), 2 adet sözlü eser (türkü ve şarkı) nota programı kullanılarak yeniden yazılmıştır. Eserler 3 aşamayı kapsayan (kolay-orta-zor), öğrencilerin gelişim düzeylerini destekleyen, 3 farklı güçlük düzeyinde eserler olarak seçilmiştir.

Deneysel çalışma yapılan çalışma grubuna son test sonrası Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu uygulanarak öğrencilerin model önerisi hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu formdan alınan kişisel bilgiler gizli tutulmuş, katılımcı isimleri yerine rumuz geliştirilmiştir. Kullanılan rumuzlarda harf “K” ve “E” cinsiyetin baş harfini, “Ö” öğrencinin baş harfini, sayılar ise sıra sayısını ifade etmektedir.

3.4.2. Deneysel Boyutla İlgili Verilerin Toplanması

Deneysel bölümün ilk aşamasında ön test verileri için çalışma grubundaki 5 öğrenciye Arabaya Taş Koydum (Hüzzam Türkü), Her Gece Yollarda Gözledim Seni (Hüzzam Şarkı), Hüzzam Peşrev (bir hane-bir mülazime), Hüzzam Saz Semaisi (bir hane-bir mülazime), isimli eserler herhangi bir eğitim verilmeden çaldırılarak ön test verileri için video kaydı alınmıştır. Eserler icra edilirken sözlü eserlerin tamamı, peşrev ve saz semaisi'nin ise 1 hane, 1 mülazime bölümü icra edilmiştir. Bu işlem sonrasında 5 kişiden oluşan uzman kurul ön test kayıtlarını izleyerek bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans ölçme aracına göre değerlendirmelerini yaparak puanlama işlemini gerçekleştirmişlerdir.

Deneysel bölümün ikinci aşamasında çalışma grubuna araştırmacı tarafından oluşturulan model önerisi kullanılarak 10 haftalık eğitim verilmiştir. Bu eğitim sonucunda son test verileri için çalışma grubundaki 5 öğrenciye hüzzam eserler tekrar çaldırılarak son test video kayıtları alınmıştır. Daha sonra çalışma grubundaki 5 öğrencinin son test performanslarının video kayıtları uzman kurul tarafından izlenmiş, bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans ölçme aracı vasıtasıyla puanlanmıştır.

Ön testte, önceden belirlenmiş eserlerin çalışma grubu tarafından çalınması sağlanmış; son testte ise işlem sonrası aynı eserlerin tekrar icra edilmesi istenmiştir.

Araştırmada kullanılan bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans ölçme aracını puanlamak için keman eğitimcisi beş uzman akademisyen seçilmiştir.

Ayrıca her hafta sonunda çalışma grubu öğrencilerini gözlemek, alınan verileri öğrencilere dönüt olarak vermek amacıyla haftalık gözlem formu uygulanmış; bu formdan elde edilen bilgiler nitel veri olarak toplanmıştır. Veri toplama araçları ekler bölümünde sunulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ise şu işlemler yapılmıştır;

- Verilerin işlenmesinde SPSS temel veri analizi programı ve Wilcoxon İşaretli Sıralar testi kullanılmıştır.
- Çalışma grubuna uygulanan gözlem formundan elde edilen veriler frekans ve yüzde değerleri verilerek sayısal veri haline dönüştürülmüştür.

Araştırmada, 5 kişilik uzman kurulunun, deneye katılan öğrencilerin ön-test ve son-test performanslarını izlemeleri ile keman performansı gözlem formunu kullanarak yaptıkları değerlendirmelerden elde edilen veriler, 'IBM SPSS Statistics 21' paket programı ile analiz edilmiştir. Analiz sürecinde çalışma grubunun ön test ve son test puanları arasındaki farkın anlamlılığı, Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile belirlenmiştir. Analizde çalışma grubunun sayısının 30'un altında olması (n=5) araştırmada non-parametrik test kullanımının tercih edilmesinin nedenidir.

Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, çiftler arasındaki hem farkların işaretleri hem de farkların büyüklüğü hakkındaki bilgileri dikkate alarak, veri hakkında daha fazla bilgi bulundurduğu için daha güçlü bir testtir (Atan, Atan, Arslantürk, 2012, s. 140).

Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, bağımlı iki örneklem testidir. Eşleştirilmiş t testinin parametrik olmayan alternatifidir. Ön test ve son test arasındaki farklar matematiksel olarak belirlenir. Bu farklar işaretlerine bakılmaksızın önce büyüklük sırasına konulur ve bu sıralama her farkın sıra puanı olarak ele alınır. Pozitif ve negatif değerli sıralama puanları ayrı ayrı toplanır ve küçük olan değer dikkate alınarak test istatistiği hesaplanır (Güriş & Astar, 2015, s. 213-214).

Çalışmaya ilişkin örneklem ile ilgili bilgiler tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 5

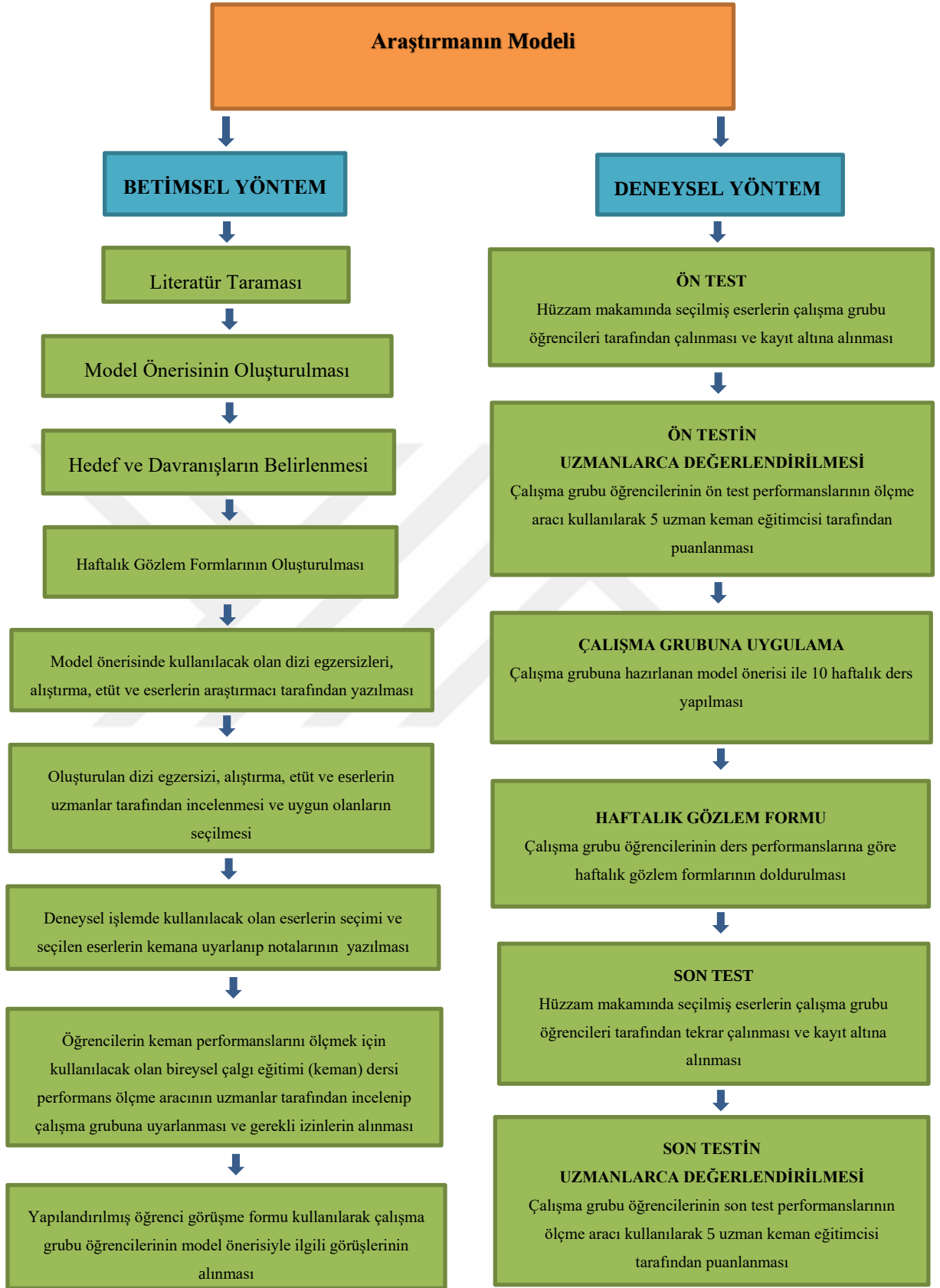
Örnekleme İlişkin Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Erkek	2	40
Kız	3	60

Tablo 5'de verilen bilgilere göre çalışmanın %40'ını erkekler oluştururken %60'ını kız öğrenciler oluşturmaktadır.

3.6. Araştırmada Yürütülen İşlem Basamakları

Araştırmada yürütülen işlem basamakları şekil 3'de araştırmanın modeli olarak gösterilmiştir.

Şekil 44. Araştırma modeli

Şekil 3 incelendiğinde araştırma modelinin şu özellikleri taşıdığı anlaşılmaktadır;

Deneysel Yöntem: Çalışma grubu öğrencilerine uygulanan modeldir.

Ön Test: Uygulamaya başlamadan önce çalışma grubunun durumunu öğrenmek için uygulanan testtir.

Çalışma Grubu: Geleneksel icra yönteminin denendiği, keman eğitimi alan Tokat GSL 12. sınıf öğrenci grubudur.

Uygulama: Öğrencilerin geleneksel icra yöntemini öğrenmeleri için araştırmacı tarafından bestelenen dizi egzersizi, etüt, alıştırma ve eserler geleneksel icra yöntemine göre çalınacak, çalma yöntemi öğrencilere izletilecek ve dinletilecektir. Bu uygulamada öğrencilerin etüt ve eserleri Türk müziğinin geleneksel icra yöntemine göre icra etmeleri beklenecektir.

Son Test: Uygulamaya başladıktan sonra çalışma grubunun durumunu öğrenmek için uygulanan testtir.

Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu: Uygulama sonucunda çalışma grubu öğrencilerinin uygulamaya ilişkin düşünceleri öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan soruların yer aldığı formdur.

Haftalık Gözlem Formu: Çalışma grubu öğrencilerinin ders performanslarının gözleminin yapıldığı haftalık olarak doldurulan formdur.

3.6.1. Betimsel Yöntemde Yürütülen İşlem Basamakları

Araştırmanın betimsel boyutunda literatür taraması yapılmıştır. Uzman görüşleri alınarak oluşturulacak olan hüzzam makamı model önerisine ilişkin çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Hedef davranışlar belirlenerek, haftalık gözlem formları oluşturulmuştur.

Model önerisinde kullanılacak olan dizi, etüt ve eserler oluşturulurken, keman öğrencileri için keman öğretim programında yer alan kazanımlar, davranışlar ve beceriler dikkate alınmıştır. Araştırmacı tarafından yazılarak araştırmada kullanılması düşünülen hüzzam makamındaki dizi egzersizi, etüt, alıştırma ve eser örnekleri; ayrıca deneysel işlemlerde kullanılacak olan hüzzam eserler uzman kurul tarafından incelenerek belirlenmiştir.

Uygulamada kullanılacak hüzzam makamındaki etüt, alıştırma eser ve egzersizler ilgili literatür taraması sonucunda, uzman görüşü alınarak, araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Etüt ve alıştırmaların yazılışında dikkate alınan ölçütler şu şekildedir:

- Etüt, alıştırma ve egzersizler 12 ses ile sınırlandırılmış,
- Bestelenen peşrev ve saz semaisi Türk müziği formlarına uygun bir şekilde hazırlanmış,
- Öğrencilerin daha sonraki müzik çalışmalarında yapacakları farklı peşrev ve saz semaisi icralarında tecrübe sahibi olmaları için eser örnekleri geleneksel usûl kalıplarına göre yazılmış,
- Geniş yay kullanım alışkanlığı kazanmaları için yay bağlarına dikkat edilmiş,
- Sıralı seslerden oluşmasına dikkat edilmiş,
- Hüzzam ezgiler içerisinde kalıp motiflerde kullanılmıştır. Kalıp motifler makamsal ezgi akışı içerisinde durak ve güçlü seslerine ulaşmak için kullanılan bezekli motiflerdir (Akdoğan, 1996, s. 47).
- Aralık olarak 3'lü ve 4'lü aralıklar kullanılmış,
- Nota süreleri olarak ikilik, dörtlük, sekizlik, üçleme, onaltılık, noktalı dörtlük ve noktalı sekizlik süreleri kullanılmış,
- Pozisyon olarak 1. pozisyonda olmasına dikkat edilmiş,
- Etüt, alıştırma ve egzersizlerde usûl olarak sofyan ve nim sofyan usûlü, eser örneklerinde ise aksak semai, yürük semai ve muhammes usûlü kullanılmıştır.
- Yay teknikleri olarak detache ve legato yay teknikleri kullanılmıştır.

Seçilen hüzzam makamındaki eserler (bir adet türkü, bir adet şarkı, bir saz semaisi, bir peşrev) nota yazım programı kullanılarak yeniden yazılmıştır.

Yeni model önerisinin içeriğinde, Öksüz ve Öksüz (2019) tarafından yazılan ve 2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesinde ilk basımı yapılan 12. sınıf keman kitabında yer alan peşrev (s.80) ve saz semaisi (s.164) örneklerinin yanı sıra araştırmacı tarafından üretilen tutarlı örneklerle de yer verilmiştir.

Araştırmada kullanılacak olan etüt, alıştırma, türkü, şarkı, saz semaisi ve peşrevin parmak numaraları, hız ve gürlük terimleri, yayların bağlanması gibi çalışmalar uzman görüşü

alınarak yapılmıştır. Ayrıca öntest ve son testlerin puanlamasında uzmanlar tarafından kullanılacak olan bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans ölçme aracı için yeniden geçerlik-güvenilirlik testi yapılmıştır.

Deneysel çalışma yapılan çalışma grubuna son test uygulaması sonrası Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu uygulanarak öğrencilerin model önerisi hakkındaki görüşleri alınmıştır.

3.6.2. Deneysel Yöntemde Yürütülen İşlem Basamakları

Bu bölümde deneysel modelde kullanılmış olan işlem basamakları belirlenmiştir.

Tablo 6

Araştırmada Kullanılan Deneysel Model

Grup	Ön Test	Yapılacak Çalışma	Son Test
Deney Grubu (5 Kişilik)	Hüzzam Makamında Eserler	Deneysel Çalışma	Hüzzam Makamında Eserler
	• 1 Şarkı, • 1 Türkü, • 1 Saz Semaisi • 1 Peşrev		• 1 Şarkı, • 1 Türkü, • 1 Saz Semaisi • 1 Peşrev

Bu bölümde deneysel modelde kullanılacak olan işlem basamakları belirlenmiştir. İlk önce deneysel işlemin uygulanacağı çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırmada deneysel işlem bölümünün ön test ile ilgili verilerini almak amacıyla çalışma grubuna; uzman kurul tarafından incelenip seçilen hüzzam makamında 1 adet şarkı, 1 adet türkü, 1 saz semaisi (1hane-1 mülazime), 1 peşrev (1hane-1 mülazime) öğrencilere herhangi bir eğitim verilmeden çaldırılarak video kaydı alınmıştır.

Devamında çalışma grubunun ön test performans videoları 5 kişilik uzman kurul tarafından izlenerek, Dalkıran (2006) tarafından oluşturulan bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans ölçme aracına göre puanlanmıştır.

Bu aşamadan sonra hazırlanan model önerisi rehberliğinde 10 hafta ve haftada 2 ders saati olmak suretiyle deney grubu öğrencileri ile beraber keman dersi yapılmıştır. Bu dersler okul ders saatleri dışındaki kurs saatlerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı aynı zamanda Tokat GSL’de keman derslerini yürüttüğü için bireysel keman derslerine öğrencilerle ders saatlerinde devam etmiştir. Kurs saatlerinde gerçekleştirilen dersler sonucunda

araştırmanın son test verilerini almak için deney grubu öğrencilerine seçilen eserler tekrar çaldırılarak video kaydı alınmıştır.

10 haftalık keman eğitimi boyunca her hafta sonunda öğrencilere program kazanımları ile ilişkili gözlem formları uygulanmıştır. Haftalık olarak uygulanan gözlem formları araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Deneysel modelde uygulanan model nerisi 5 ünite, 11 konu, 26 kazanımdan meydana gelmiştir.

Ardından alışma grubunun son test performans videoları 5 kişilik uzman kurul tarafından, Dalkıran (2006) bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi performans lme aracına göre ölçülerek ön test ve son test arasındaki farkın anlamlılığına bakılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, alt problemler ile ilgili toplanan verilerin yöntem kısmında açıklanan tekniklerle elde edilen bulgularına ve bu bulguların yorumlarına yer verilmektedir.

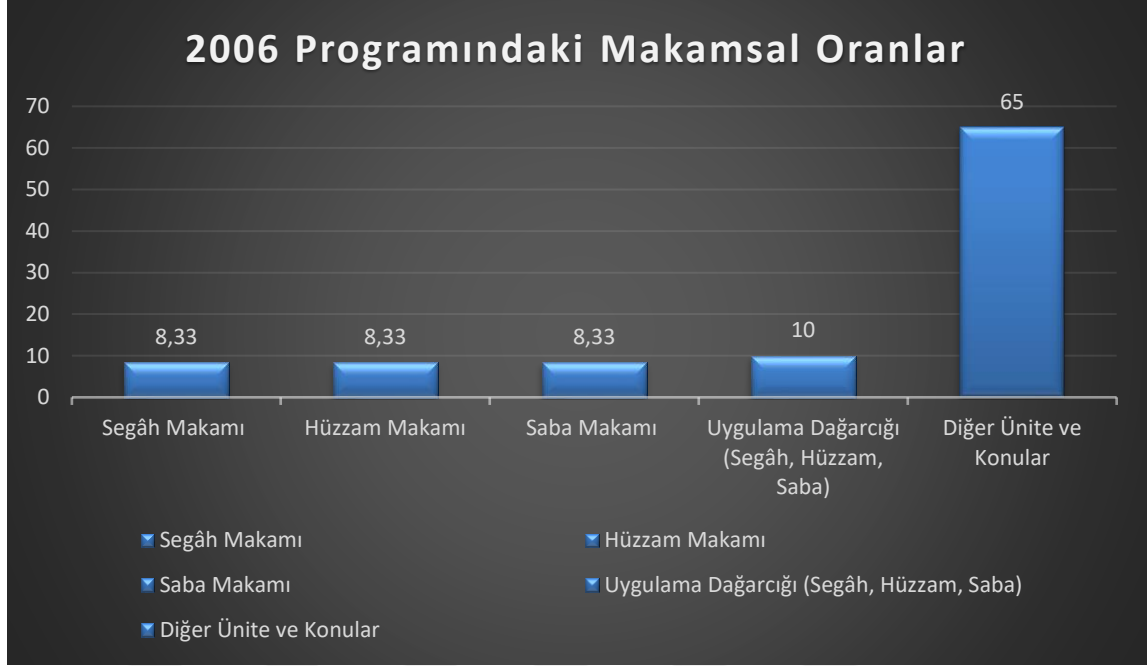
4.1. Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu alt bölümünde GSL 12. sınıf keman öğretim programında yer alan makamlarla ilgili elde edilen verilere yönelik bulgular ve bu bulgulara yönelik yorumlar yer almaktadır.

Keman öğretim programında 2016 yılında yapılan düzenlemeyle beraber konular içerisindeki makamsal dizi, etüt ve eserlerin ders saati oranların da büyük değişiklikler olduğu görülmektedir.

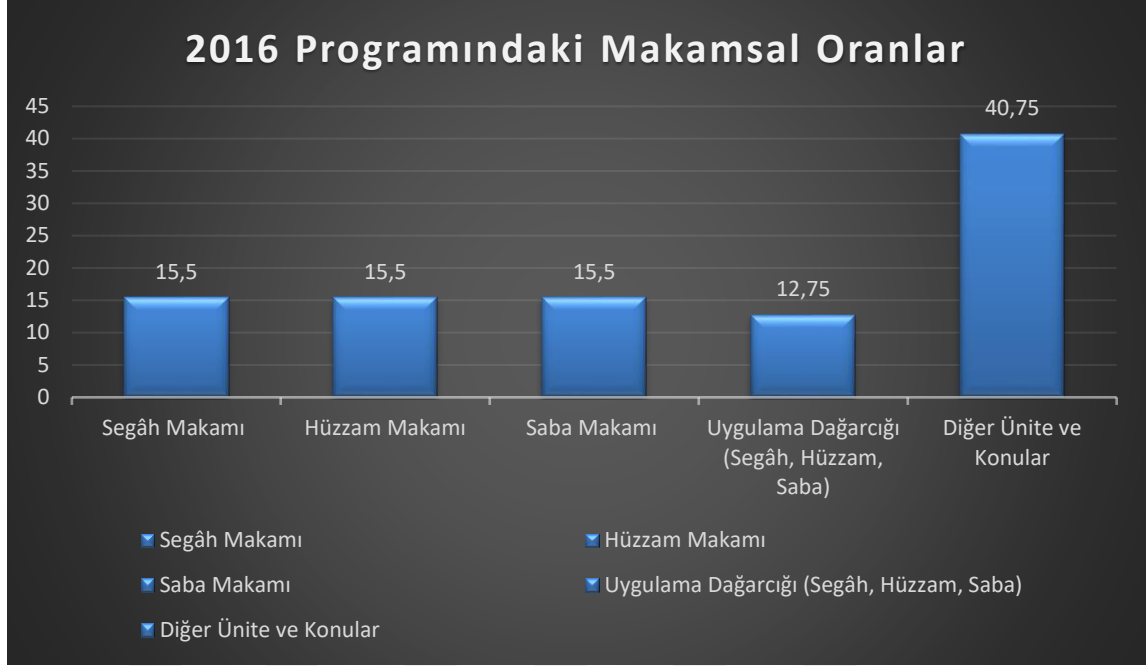
Bu nedenle 2006 yılında yayınlanan keman öğretim programındaki makamsal oranlar incelenmeye değer görülmüştür.

Yenilenen öğretim programıyla beraber GSL keman öğretim programı içerisinde önceden ortalama %35 olan makamsal konu yoğunluğunun yeni programla ortalama %59,25 oranına ulaştığı tespit edilmiştir.

Şekil 45. 2006 keman öğretim programındaki makamsal oranlara ilişkin sütun grafiği

Şekil 45'e bakıldığında 2006 keman öğretim programında segâh makamına %8,33; saba makamına %8,33; hüzzam makamına %8,33; uygulama dağarcığında ise segâh makamına %3,33; saba makamına %3,33; hüzzam makamına %3,33 oranında yer ayrıldığı; diğer ünite ve konulara ise %65 oranında yer ayrıldığı görülmektedir. Toplam oranlar göz önünde bulundurulduğunda bu program içerisinde makamsal oranın %35, diğer konuların ise %65 oranında yer aldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 46. 2016 keman öğretim programındaki makamsal oranlara ilişkin sütun grafiği

Şekil 46'ya bakıldığında 2016 keman öğretim programında segâh makamına %15,5; saba makamına %15,5; hüzzam makamına %15,5; uygulama dağarcığında ise segâh makamına %4,25; saba makamına %4,25; hüzzam makamına %4,25; oranında yer ayrıldığı, diğer ünite ve konulara ise %40,75 oranında yer ayrıldığı görülmektedir. Toplam oranlar göz önünde bulundurulduğunda bu program içerisinde makamsal oranın %59,25; diğer konuların ise %40,75 oranında yer aldığı anlaşılmaktadır.

Bu veriler göz önünde bulundurulduğunda 2006 keman öğretim programında makamsal oranın %35, 2016 programında ise %59,25 olduğu görülmektedir. Bu verilere dayanarak yeni programdaki makamsal oranlarda %24,25 oranında artış olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7

Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların İçerik Analiz Tablosu (Hüzzam)

Makamın Adı	Hüzzam
Sınıf Adı	12
Bulunduğu Ünite	Tonal-makamsal dizi, etüt ve eserler I ve IV. konumlar arası geçişli uygulama dağarcığı
Makamın Geçtiği Konular	Hüzzam Makamında Dizi, Etüt ve Eserler Makamsal Dağar
Makamla İlgili Kazanımlar	• Hüzzam makamı dizisini ve aldığı değiştirici işareti açıklar. • Hüzzam makamında dizi çalar. • Hüzzam makamında etüt ve eser çalar. • I ve IV. konumlar arası geçişli etütler çalar. • I ve IV. konumlar arası geçişli eserler çalar.
Makamın Programdaki Ders Saati Oranı	%19,75
Makama Ayrılan Ders Saati	14,25 Saat

Tablo 7 incelendiğinde öğretim programında hüzzam makamı ile ilgili iki adet ünite ve iki adet konu bulunduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra program içerisinde hüzzam makamı ile ilgili beş adet kazanımın yazıldığı anlaşılmaktadır. Tüm program içerisinde konu ve üniteler dikkate alındığında yüzdelik dilim olarak hüzzam makamına %19,75 dilim ayrılması makamsal müziğin keman öğretiminde yer alması adına olumlu bir veri olarak dikkat çekmektedir. Programda hüzzam makamının bulunduğu tonal-makamsal dizi, etüt ve eserler ünitesine toplamda 45 ders saati ayrıldığı ve bu üniteye dört konu başlığından birinin hüzzam makamına ait olduğu görülmektedir. 45 ders saati dört adet konu başlığına oranlandığında hüzzam makamına 11,25 ders saati ayrıldığı görülmektedir. I ve IV. konumlar arası geçişli uygulama dağarcığı başlıklı diğer üniteye bakıldığında ise toplamda bu üniteye 12 saat, hüzzam makamına ise ünite içerisinde üç saat ayrıldığı görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda program içerisinde hüzzam makamına ayrılan ders saatinin toplamda 14,25 olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 8

Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların İçerik Analiz Tablosu (Segâh)

Makamın Adı	Segâh
Sınıf Adı	12
Bulunduğu Ünite	Tonal-makamsal dizi, etüt ve eserler I ve IV. konumlar arası geçişli uygulama dağarcığı
Makamın Geçtiği Konular	Segâh Makamında Dizi, Etüt ve Eserler Makamsal Dağar
Makamla İlgili Kazanımlar	• Segâh makamı dizisini ve aldığı değiştirici işaretleri açıklar. • Segâh makamında dizi çalar. • Segâh makamında etüt ve eser çalar. • I ve IV. konumlar arası geçişli etütler çalar. • I ve IV. konumlar arası geçişli eserler çalar.
Makamın Programdaki Ders Saati Oranı	%19,75
Makama Ayrılan Ders Saati	14,25 Saat

Tablo 8'e bakıldığında öğretim programında segâh makamı ile ilgili iki adet ünite ve iki adet konu başlığı bulunduğu anlaşılmaktadır. Bunun dışında program içerisinde segâh makamı ile ilgili beş adet kazanımın yazıldığı görülmektedir. Tüm program içerisinde konu ve üniteler dikkate alındığında yüzdelik dilim olarak segâh makamına %19,75 dilim ayrılması makamsal müziğin keman öğretiminde yer alması adına olumlu bir veri olarak dikkat çekmektedir. Programda segâh makamının bulunduğu tonal-makamsal dizi, etüt ve eserler ünitesine 45 ders saati ayrıldığı ve toplamda bu üniteye dört konu başlığından birinin segâh makamına ait olduğu görülmektedir. 45 ders saati dört adet konu başlığına oranlandığında segâh makamına 11,25 ders saati ayrıldığı görülmektedir. I ve IV. konumlar arası geçişli uygulama dağarcığı başlıklı diğer üniteye bakıldığında ise toplamda bu üniteye 12 saat, segâh makamına ise ünite içerisinde üç saat ayrıldığı görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda program içerisinde segâh makamına ayrılan ders saatinin toplamda 14,25 olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 9

Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların İçerik Analiz Tablosu (Saba)

Makamın Adı	Saba
Sınıf Adı	12
Bulunduğu Ünite	Tonal-makamsal dizi, etüt ve eserler I ve IV. konumlar arası geçişli uygulama dağarcığı
Makamın Geçtiği Konular	Saba Makamında Dizi, Etüt ve Eserler Makamsal Dağar
Makamla İlgili Kazanımlar	• Saba makamı dizisini ve aldığı değiştirici işareti açıklar. • Saba makamında dizi çalar. • Saba makamında etüt ve eser çalar. • I ve IV. Konumlar arası geçişli etütler/eserler çalar.
Makamın Programdaki Ders Saati Oranı	%19,75
Makama Ayrılan Ders Saati	14,25 Saat

Tablo 9’den anlaşılacağı üzere öğretim programı içerisinde saba makamı ile ilgili iki adet ünite ve iki adet konu başlığı yer aldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra program içerisinde saba makamı ile ilgili beş adet kazanımın yazıldığı anlaşılmaktadır. Tüm program içerisindeki konu ve üniteler dikkate alındığında yüzdeler dilim olarak saba makamına %19,75 dilim ayrılması makamsal müziğin keman öğretiminde yer alması adına olumlu bir veri olarak dikkat çekmektedir. Programda saba makamının bulunduğu tonal-makamsal dizi, etüt ve eserler ünitesine 45 ders saati ayrıldığı ve bu üniteye dört konu başlığından birinin saba makamına ait olduğu anlaşılmaktadır. 45 ders saati dört adet konu başlığına oranlandığında saba makamına 11,25 ders saati ayrıldığı görülmektedir. I ve IV. konumlar arası geçişli uygulama dağarcığı başlıklı diğer üniteye bakıldığında ise toplamda bu üniteye 12 saat, saba makamına ise ünite içerisinde üç saat ayrıldığı görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda program içerisinde saba makamına ayrılan ders saatinin toplamda 14,25 olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

4.2. Hüzam Makamı ile İlgili Eserlerin İcrasının Ön Test ve Son Test Sonuçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Arabaya Taş Koydum” isimli hüzam türkünün ön test ve son test sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Arabaya Taş Koydum” İsimli Hüzzam Türkü İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		n	Minim.	Maksim.	Ortala.	Std. Hata
1.Uzman	Ön Test	5	63,53	70,59	67,30	2,55
	Son Test	5	68,24	81,18	75,77	4,75
2.Uzman	Ön Test	5	58,82	67,06	61,65	3,29
	Son Test	5	70,59	76,47	74,35	2,55
3.Uzman	Ön Test	5	58,82	64,71	62,35	2,20
	Son Test	5	70,59	76,47	73,18	2,26
4.Uzman	Ön Test	5	62,35	70,59	67,29	3,57
	Son Test	5	70,59	82,35	76,71	4,88
5.Uzman	Ön Test	5	61,18	69,41	65,18	3,59
	Son Test	5	71,76	80,00	76,00	2,95

Tablo 10’da yer alan sonuçlar incelendiğinde 1. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 67 iken son test ortalaması 75, 2. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 61 iken son test ortalaması 74, 3. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 62 iken son test ortalaması 73, 4. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 67 iken son test ortalaması 76 ve 5. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 65 iken son test ortalamasının ise 76 olduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre, çalışma grubu öğrencilerinin her bir uzmandan almış olduğu son test puan ortalamalarının, ön test ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışma grubu öğrencilerinin icra ettiği “Arabaya Taş Koydum” isimli hüzzam türkünün son test puan ortalamaları incelendiğinde, puanlar arasındaki farka dayanarak öğrencilerin eserin icrasında başarılı oldukları söylenebilir.

“Arabaya Taş Koydum” isimli hüzzam türkünün ön test ve son test verilerine göre hazırlanan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11

Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Arabaya Taş Koydum” İsimli Türkiye Ait Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

	Ön test– Son test (1.Uzman)	Ön test–Son test (2.Uzman)	Ön test–Son test (3.Uzman)	Ön test–Son test (4.Uzman)	Ön test–Son test (5.Uzman)
Z	-2,032	-2,023	-2,041	-2,032	-2,023
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,042	0,043	0,041	0,042	0,043

Tablo 11’den elde edilen analiz sonuçlarına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin “Arabaya Taş Koydum” isimli hüzzam türkünün geleneksel icra yöntemine yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2,032$; $-2,023$; $-2,041$; $-2,032$; $-2,023$ ve $p=0,042<0,05$; $0,043<0,05$; $0,041<0,05$; $0,042<0,05$; $0,043<0,05$). Bu sonuçlar doğrultusunda çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı model önerisinin, öğrencilerin ilgili hüzzam türküdeki geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik çalabilme becerilerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

“Her Gece Yollarda Gözledim Seni” isimli hüzzam şarkının ön test ve son test sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Her Gece Yollarda Gözledim Seni” İsimli Hüzzam Şarkı İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		n	Minim.	Maksim.	Ortala.	Std. Hata
1.Uzman	Ön Test	5	64,71	69,41	66,59	2,14
	Son Test	5	70,59	83,53	75,29	5,06
2.Uzman	Ön Test	5	57,65	67,06	60,71	3,68
	Son Test	5	70,59	76,47	74,12	2,20
3.Uzman	Ön Test	5	61,18	64,71	62,59	1,53
	Son Test	5	70,59	74,12	72,47	1,78
4.Uzman	Ön Test	5	61,18	70,59	65,65	3,76
	Son Test	5	69,41	83,53	76,24	6,25
5.Uzman	Ön Test	5	58,82	68,24	63,77	3,94
	Son Test	5	69,41	81,18	75,06	4,66

Tablo 12’de yer alan bulgulara göre 1. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 66 iken son test ortalaması 75, 2. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 60 iken son test ortalaması 74, 3. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 62 iken son test ortalaması 72, 4. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 65 iken son test

ortalaması 76 ve 5. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 63 iken son test ortalamasının ise 75 olduğu anlaşılmaktadır.

Tablodan elde edilen bulgular sonucunda, çalışma grubu öğrencilerinin her bir uzmandan almış olduğu son test puan ortalamalarının, ön test ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışma grubu öğrencilerinin icra ettiği “Her Gece Yollarda Gözledim Seni” isimli hüzzam şarkının son test puan ortalamaları incelendiğinde, puanlar arasındaki farka dayanarak öğrencilerin eserin icrasında başarılı oldukları söylenebilir.

“Her Gece Yollarda Gözledim Seni” isimli hüzzam şarkının ön test ve son test verilerine göre hazırlanan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13

Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Her Gece Yollarda Gözledim Seni” İsimli Şarkıya Ait Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

	Ön test– Son test (1.Uzman)	Ön test–Son test (2.Uzman)	Ön test–Son test (3.Uzman)	Ön test–Son test (4.Uzman)	Ön test–Son test (5.Uzman)
Z	-2,023	-2,023	-2,023	-2,032	-2,023
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,043	0,043	0,043	0,042	0,043

Tablo 13’deki sonuçlara bakıldığında, çalışmaya katılan öğrencilerin “Her Gece Yollarda Gözledim Seni” isimli hüzzam şarkının geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2,023$; $-2,023$; $-2,023$; $-2,032$; $-2,023$ ve $p=0,043<0,05$; $0,043<0,05$; $0,043<0,05$; $0,042<0,05$; $0,043<0,05$). Bu sonuçlara dayanarak çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı model önerisinin, öğrencilerin ilgili hüzzam şarkıdaki geleneksel icra yöntemi ile icraya ilişkin çalabilme becerilerini geliştirmeye önemli katkı sağladığını söylemek mümkündür.

“Hüzzam Peşrev” isimli saz eserinin için ön test ve son test sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14

Çalışma Grubu Öğrencilerine Ait “Hüzzam Peşrev” İsimli Saz Eseri İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		n	Minim.	Maksim.	Ortala.	Std. Hata
1.Uzman	Ön Test	5	58,82	69,41	64,70	3,90
	Son Test	5	69,41	77,65	74,35	3,67
2.Uzman	Ön Test	5	57,65	63,53	59,29	2,44
	Son Test	5	68,24	74,12	72,24	2,44
3.Uzman	Ön Test	5	58,82	64,71	60,47	2,44
	Son Test	5	68,24	75,29	71,53	2,81
4.Uzman	Ön Test	5	60,00	69,41	64,71	3,99
	Son Test	5	69,41	76,47	73,18	3,04
5.Uzman	Ön Test	5	58,82	65,88	61,88	2,58
	Son Test	5	70,59	75,29	73,18	2,41

Tablo 14’de yer alan veriler incelendiğinde 1. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 64 iken son test ortalaması 74, 2. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 59 iken son test ortalaması 72, 3. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 60 iken son test ortalaması 71, 4. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 64 iken son test ortalaması 73 ve 5. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 61 iken son test ortalamasının ise 73 olduğu anlaşılmaktadır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, çalışma grubu öğrencilerinin her bir uzmandan almış olduğu son test puan ortalamalarının, ön test ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışma grubu öğrencilerinin icra ettiği “Hüzzam Peşrev” isimli saz eserinin son test puan ortalamaları incelendiğinde, puanlar arasındaki farka dayanarak öğrencilerin eserin icrasında başarılı oldukları söylenebilir.

“Hüzzam Peşrev” isimli saz eserinin ön test ve son test verilerine göre hazırlanan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15

Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Hüzzam Peşrev” İsimli Saz Eserine Ait Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

	Ön test–Son test (1.Uzman)	Ön test–Son test (2.Uzman)	Ön test–Son test (3.Uzman)	Ön test–Son test (4.Uzman)	Ön test–Son test (5.Uzman)
Z	-2,032	-2,032	-2,023	-2,023	-2,023
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,042	0,042	0,043	0,043	0,043

Tablo 15’den elde edilen verilere göre, çalışmaya katılan öğrencilerin “Hüzzam Peşrev” isimli hüzzam saz eserinin geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2,032$; $-2,032$; $-2,023$; $-2,023$; $-2,023$ ve $p=0,042<0,05$; $0,042<0,05$; $0,043<0,05$; $0,043<0,05$; $0,043<0,05$). Bu sonuçlar doğrultusunda çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı model önerisinin, öğrencilerin ilgili hüzzam saz eserindeki geleneksel icra yöntemi ile icraya yönelik çalma becerilerini geliştirmeye önemli katkılarının olduğu söylenebilir.

“Hüzzam Saz Semaisi” isimli saz eserinin ön test ve son test sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16

Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği “Hüzzam Saz Semaisi” İsimli Saz Eseri İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		n	Minim.	Maksim.	Ortala.	Std. Hata
1.Uzman	Ön Test	5	55,29	69,41	61,88	5,30
	Son Test	5	67,06	77,65	73,41	4,13
2.Uzman	Ön Test	5	57,65	61,18	59,06	1,29
	Son Test	5	69,41	74,12	72,47	1,97
3.Uzman	Ön Test	5	58,82	61,18	60,24	0,99
	Son Test	5	65,88	72,94	70,12	2,71
4.Uzman	Ön Test	5	60,00	63,53	61,41	1,93
	Son Test	5	64,71	76,47	71,06	5,23
5.Uzman	Ön Test	5	60,00	64,71	62,35	1,86
	Son Test	5	67,06	77,65	72,94	3,99

Tablo 16’dan alınan verilere göre 1. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 61 iken son test ortalaması 73, 2. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 59

iken son test ortalaması 72, 3. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 60 iken son test ortalaması 70, 4. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 61 iken son test ortalaması 71 ve 5. uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 62 iken son test ortalamasının ise 72 olduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgular sonucunda, çalışma grubu öğrencilerinin her bir uzmandan almış olduğu son test puan ortalamalarının, ön test ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışma grubu öğrencilerinin icra ettiği “Hüzzam Saz Semaisi” isimli saz eserinin son test puan ortalamaları incelendiğinde, puanlar arasındaki farka dayanarak öğrencilerin eserin icrasında başarılı oldukları söylenebilir.

“Hüzzam Saz Semaisi” isimli saz eserinin ön test ve son test verilerine göre hazırlanan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17

Çalışma Grubu Öğrencilerine Ait “Hüzzam Saz Semaisi” İsimli Saz Eserine Ait Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

	Ön test–Son test (1.Uzman)	Ön test–Son test (2.Uzman)	Ön test–Son test (3.Uzman)	Ön test–Son test (4.Uzman)	Ön test–Son test (5.Uzman)
Z	-2,032	-2,032	-2,023	-2,032	-2,032
Asymp. Sig. (2- tailed)	0,042	0,042	0,043	0,042	0,042

Tablo 17’den elde edilen verilere göre, çalışmaya katılan öğrencilerin “Hüzzam Saz Semaisi” isimli hüzzam saz eserinin geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2,032$; $-2,032$; $-2,023$; $-2,032$; $-2,032$ ve $p=0,042<0,05$; $0,042<0,05$; $0,043<0,05$; $0,042<0,05$; $0,042<0,05$). Bu sonuçlardan yola çıkılarak çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı model önerisinin, öğrencilerin ilgili hüzzam saz eserindeki geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik çalabilme becerilerini geliştirmede önemli bir katkısının olduğu söylenebilir.

4.3. Ünite Sonlarında Uygulanan Haftalık Gözlem Formlarına Göre Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin haftalık gelişim düzeylerine ilişkin bulgular haftalık gözlem formları kullanılarak değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

4.3.1. Öğrencilerin Hüzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 1. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 1. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 18’de gösterilmektedir.

Tablo 18

Öğrencilerin Türk Müziği ve Hüzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 1. Hafta Gözlem Tablosu

1.Hafta						
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi	
	n	%	n	%	n	%
Arel-Ezgi-Uzdilek sistemini tarif edebilme	1	20	3	60	1	20
Makamın nasıl oluştuğunu bilme	1	20	3	60	1	20
Makam kavramını tarif edebilme	1	20	1	20	3	60
Komayı tarif edebilme	1	20	1	20	3	60
Türk müziği sistemini anlayabilme	1	20	1	20	3	60
Hüzam makamını bilme	-	-	2	40	3	60
Hüzam makamı içerisindeki perdeleri söyleyebilme	-	-	2	40	3	60
Hüzam makamının seyir özelliğini söyleyebilme	2	40	3	60	-	-
Hüzam makamı içerisindeki değiştirici işaretleri söyleyebilme	1	20	4	80	-	-

Tablo 18’e göre deney sürecindeki 1. haftanın sonunda;

Çalışma grubu öğrencilerinin %60’ının Arel-Ezgi-Uzdilek sistemini tarif edebilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının makamın nasıl oluştuğunu bilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının makam kavramını tarif edebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının komayı tarif edebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının Türk müziği sistemini anlayabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının hüzzam makamını bilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının hüzzam makamı içerisindeki perdeleri söyleyebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının hüzzam makamının seyir özelliğini söyleyebilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği ve %80'inin hüzzam makamı içerisindeki değiştirici işaretleri söyleyebilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği görülmektedir.

Bu bulgulara göre 1. hafta sonucunda öğrencilerin Türk müziği sistemi ve hüzzam makamı ile ilgili bilgilerinde olumlu gelişmeler olduğunu söylemek mümkündür.

Keman eğitiminde uygulanan tampere sisteminde kullanılan dizi ve değiştirici işaretlere nazaran Türk müziğinde kullanılan değiştirici işaretler ve makamsal dizilere ilişkin bilgilerin biraz daha kapsamlı olmasından dolayı öğrencilerin bu bilgileri tekrar ederek pekiştirmeleri düşünülmektedir.

Genel anlamda tablo, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin bu çalışma ile Türk müziği ve hüzzam makamı ile ilgili genel bilgileri öğrenebildiklerini göstermektedir.

Kemanda hüzzam makamında geleneksel icra yöntemi ile icranın rahatlıkla gerçekleştirilmesi teorik bilgilerin iyi öğrenilmesini ve benimsenmesini gerektirir.

1. haftadaki verilere göre araştırma sürecinde olumlu gelişmeler görüldüğünü söyleyebilmek mümkündür.

4.3.2. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin

2. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 2. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 19'da gösterilmektedir.

Tablo 19

Öğrencilerin Türk Müziği ve Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 2. Hafta Gözlem Tablosu

2.Hafta						
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi	
	n	%	n	%	n	%
Hüzzam makamındaki ses aralıklarının rumuz, değer ve işaretlerini söyleyebilme	-	-	1	20	4	80
Makamın durak, güçlü ve yeden sesini söyleyebilme	-	-	1	20	4	80
Kemanda Hüzzam makamı dizisini söyleyebilme	-	-	1	20	4	80
Kemanda Hüzzam makamı dizisini yazabilme	-	-	1	20	4	80
Kemanda Fa# üzerinden hüzzam makamı dizisini çalabilme	1	20	1	20	3	60
Hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme	1	20	1	20	3	60

Tablo 19'dan anlaşılabacağı üzere 2. haftanın sonunda;

Çalışma grubu öğrencilerinin %80'inin hüzzam makamındaki ses aralıklarının rumuz, değer ve işaretlerini söyleyebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%80'inin hüzzam makamının durak, güçlü ve yeden sesini söyleyebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%80'inin kemanda hüzzam makamı dizisini söyleyebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%80'inin kemanda hüzzam makamını dizisini yazabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının Fa# üzerinden hüzzam makamı dizisini çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği ve %60'ının hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 19'daki bulgulara dayanarak 2. hafta sonucunda öğrencilerin hüzzam makamına ilişkin teorik bilgilerle alakalı kazanımlarında anlamlı gelişmeler olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin makamı icra edebilmesinde teorik bilgilerin çok önemli olduğu düşünülmektedir. Makamın geleneksel yazımı ile yerinde (fa# üzerinden) hüzzam makamının farkını anlayabilen öğrencilerin hüzzam makamını icra ederken zorluk yaşamayacakları düşünülmektedir. Makam içerisindeki komalı perdeleri ilk başlarda doğru olarak seslendirebilmek için perdeleri sürekli tekrar etmek, kontrollü ilerlemek, makam dizisi seslerini yeteri kadar çalmak gerekmektedir. Daha fazla pratik ve egzersizle öğrenciler hüzzam makamı içerisindeki komalı perdeleri daha anlamlı seslendirebilirler.

4.3.3. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 3. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 3. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 20’de gösterilmektedir.

Tablo 20

Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 3. Hafta Gözlem Tablosu

3. Hafta						
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi	
	n	%	n	%	n	%
Hüzzam makamı dizisini birlik nota kalıplarıyla çalabilme	-	-	1	20	4	80
Hüzzam makamı dizisini ikilik nota kalıplarıyla çalabilme	-	-	1	20	4	80
Makamsal dizi egzersizlerini detaşe yay tekniğiyle çalabilme	-	-	3	60	2	40
Makamsal dizi egzersizlerini legato yay tekniğiyle çalabilme	-	-	3	60	2	40
Hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme	-	-	3	60	2	40
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme	-	-	1	20	4	80
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme	-	-	1	20	4	80

Tablo 20’ye göre 3. haftanın sonunda;

Çalışma grubu öğrencilerinin %80’inin hüzzam makamı dizisini birlik nota kalıplarıyla çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%80’inin hüzzam makamı dizisini ikilik nota kalıplarıyla çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının makamsal dizi egzersizlerini detaşe yay tekniğiyle çalabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının makamsal dizi egzersizlerini legato yay tekniğiyle çalabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%80’inin nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği ve %80’inin akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği görülmektedir.

Tablo 20'deki bulgulardan elde edilen verilere göre eğitimde 3. hafta sonucunda öğrencilerin hüzzam makamı dizisinin sesleri ile ilgili çalışmalarda genel olarak başarılı oldukları gözlenmiştir.

Hüzzam makamında yer alan komalı perdelerin seslendirilmesinde ilk haftalara göre olumlu gelişmeler olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.4. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 4. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 4. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 21'de gösterilmektedir.

Tablo 21

Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 4. Hafta Gözlem Tablosu

4.Hafta						
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi	
	n	%	n	%	n	%
Hüzzam makamı ile ilgili alıştırma detache yay tekniği ile çalabilme	-	-	1	20	4	80
Hüzzam makamı ile ilgili alıştırma legato yay tekniği ile çalabilme	-	-	1	60	2	40
Hüzzam makamı ile ilgili alıştırma geleneksel icra yöntemine uygun bir şekilde çalabilme	-	-	3	60	2	40
Hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme	-	-	1	20	4	80
Nota değerlerini ve ritim kalıplarını doğru çalabilme	-	-	1	20	4	80
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme	-	-	1	20	4	80

Tablo 21'e göre 4. haftanın sonunda;

Çalışma grubu öğrencilerinin %80'inin hüzzam makamı ile ilgili alıştırma detache yay tekniği ile çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının hüzzam makamı ile ilgili alıştırma legato yay tekniği ile çalabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının hüzzam makamı ile ilgili alıştırma geleneksel icra yöntemine uygun bir şekilde çalabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%80'inin hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%80'inin nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği ve %80'inin akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği gözlenmektedir.

Tablo 21'deki bulgulara dayanarak 4. haftanın sonunda hüzzam makamı ile ilgili çalışmalarda öğrencilerin becerilerinde olumlu gelişmeler olduğu gözlenmiştir. Hüzzam makamı içerisindeki komalı perdelerin seslendirilmesinde, öğrencilerin eğitimin başlarına göre daha iyi oldukları, bu haftayla beraber alıştırılmalarda daha iyi performans sergiledikleri görülmüştür.

4.3.5. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 5. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 5. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 22'de gösterilmektedir.

Tablo 22

Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 5. Hafta Gözlem Tablosu

5.Hafta						
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi	
	n	%	n	%	n	%
Dört ses çalma kavramını hüzzam makamında bilme	1	20	3	60	1	20
Dört ses çalma kavramını hüzzam makamında uygulayabilme	1	20	3	60	1	20
Makamı karar sesi “do diyez” olacak şekilde çalabilme.	1	20	3	60	1	20
Dört ses Hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme	1	20	3	60	1	20
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme	-	-	1	20	4	80
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme	-	-	1	20	4	80

Tablo 22'deki verilere dayanarak göre 5. haftanın sonunda;

Çalışma grubu öğrencilerinin %60'ının dört ses çalma kavramını hüzzam makamında bilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının dört ses çalma kavramını hüzzam makamında uygulayabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının kazanımında makamı karar sesi “do diyez” olacak şekilde çalabilme orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının dört ses hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%80'inin nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği ve %80'inin akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği görülmektedir.

Bu bulgular sonucunda öğrencilerin, 5. haftadaki eğitimin sonunda hüzzam makamında dört ses çalma kavramı ile ilgili becerilerinde önemli düzeyde gelişme olduğu görülmektedir. Bu eğitim esnasında öğrencilerin makamı dört ses çalma konusunda zorlanmadıkları görülmüştür.

4.3.6. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 6. ve 7. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 6. ve 7. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 23'de gösterilmektedir.

Tablo 23

Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 6. ve 7. Hafta Gözlem Tablosu

6. ve 7. Hafta						
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi	
	n	%	n	%	n	%
Hüzzam etütleri detaşe yay tekniğiyle çalabilme	-	-	1	20	4	80
Hüzzam etütleri legato yay tekniğiyle çalabilme	1	20	3	60	1	20
Hüzzam etütlerde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme	-	-	1	20	4	80
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme	-	-	1	20	4	80
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme	-	-	1	20	4	80

Tablo 23'den alınan verilere göre 6. ve 7. haftanın sonunda çalışma grubu öğrencilerinin;

%80'inin alıştırma detache yay tekniğiyle çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60'ının alıştırma legato yay tekniğiyle çalabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%80'inin alıştırma alıştırma yer alan koma sesleri doğru seslendirebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%80'inin nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği ve %80'inin akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır.

Deneysel sürecin 6. ve 7. haftasındaki verilere bakıldığında çalışma grubu öğrencilerinin hüzzam makamındaki etütleri detaşe ve legato yay tekniklerine uygun çalabilme becerilerinde önemli gelişmeler kaydedildiği görülmektedir. Ayrıca makam içerisindeki koma baskılarını doğru yapabilmelerine ilişkin bu haftalarda olumlu değişiklikler olduğu görülmüştür.

4.3.7. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 7. ve 8. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 7. ve 8. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 24’de gösterilmektedir.

Tablo 24

Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 7. ve 8. Hafta Gözlem Tablosu

7. ve 8. Hafta						
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi	
	n	%	n	%	n	%
Hüzzam etütleri detaşe yay tekniğiyle çalabilme	1	20	1	20	3	60
Hüzzam etütleri legato yay tekniğiyle çalabilme	1	20	3	60	1	20
Hüzzam etütlerde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme	1	20	1	20	3	60
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme	-	-	1	20	4	80
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme	-	-	1	20	4	80
Saz eserleri örneklerini çalabilme	-	-	1	20	4	80

Tablo 24’e göre 7. ve 8. Haftanın sonunda çalışma grubu öğrencilerinin;

%60’ının etütleri detaşe yay tekniğiyle çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,
 %60’ının etütleri legato yay tekniğiyle çalabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,
 %60’ının etütlerde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,
 %80’inin nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,
 %80’inin akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği ve %80’inin saz eseri örnekleri çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır.

Deneysel işlem sürecinin 7. ve 8. haftasının sonunda öğrencilerin hüzzam makamındaki etütleri ve saz eseri örneklerini geleneksel icra yöntemi ile icra etmede başarılı sonuçlar aldıkları görülmektedir.

4.3.8. Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 8. ve 9. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 8. ve 9. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 25’de gösterilmektedir.

Tablo 25.

Öğrencilerin Hüzzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 8. ve 9. Hafta Gözlem Tablosu

8. ve 9. Hafta						
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi	
	n	%	n	%	n	%
Hüzzam makamında yazılmış eser örneklerini çalabilme	-	-	1	20	4	80
Eser örneklerinde yer alan yay tekniklerini uygulayabilme	1	20	3	60	1	20
Eser örneklerinde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme	1	20	1	20	3	60
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme	-	-	1	20	4	80
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme	-	-	1	20	4	80

Tablo 25’in verilerine bakarak 8. ve 9. haftanın sonunda çalışma grubu öğrencilerinin;

%80’inin hüzzam makamında yazılmış eser örneklerini çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının eser örneklerinde yer alan yay tekniklerini uygulayabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının eser örneklerinde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%80’inin nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği ve %80’inin akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği görülmektedir.

Bu bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin, 8. ve 9. haftadaki eğitimin sonunda hüzzam makamındaki eser örneklerini geleneksel icra yöntemi ile icra etmede başarılı oldukları gözlenmiştir.

4.3.9. Öğrencilerin Hüzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerine İlişkin 9. ve 10. Haftaya Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere uygulanan deneysel işlem sürecinde hüzam makamına ilişkin kazanımlarla alakalı 9. ve 10. haftaya ait ünite gözlem formundan alınan veriler Tablo 26’da gösterilmektedir.

Tablo 26.

Öğrencilerin Hüzam Makamı ile İlgili Gelişim Düzeylerini Gösteren 9. ve 10. Hafta Gözlem Tablosu

9. ve 10. Hafta							
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf		Orta		İyi		
	n	%	n	%	n	%	
TRT repertuarından seçilen Hüzam makamındaki eserleri çalabilme	-	-	1	20	4	80	
TRT repertuarından seçilen eserlerde yer alan yay tekniklerini uygulayabilme	1	20	3	60	1	20	
TRT repertuarından seçilen eserlerde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme	1	20	1	60	1	20	
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme	1	20	1	60	1	20	
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme	-	-	1	20	4	80	

Tablo 26’ya göre 9. ve 10. haftanın sonunda çalışma grubu öğrencilerinin;

%80’inin TRT repertuarından seçilen hüzam makamındaki eserleri çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının TRT repertuarından seçilen eserlerde yer alan yay tekniklerini uygulayabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının TRT repertuarından seçilen eserlerde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği,

%60’ının nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme kazanımında orta düzeyde gelişim gösterdiği ve %80’inin akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme kazanımında iyi düzeyde gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır.

Deney sürecinin 9. ve 10. haftasının sonucunda öğrencilerin geleneksel icra yöntemi ile icra çalışmalarında başarılı oldukları gözlenmiştir.

10 hafta boyunca çalışma grubu öğrencilerinin gelişimlerinin takip edildiği haftalık gözlem formlarının sonuçlarına göre hüzam makamı model önerisinin çalışma grubu

öğrencilerinin makamsal bilgi ve beceri düzeylerini geliştirdiğini, onlara olumlu etkiler bıraktığını söylemek mümkündür.

Programın uygulandığı 10 haftalık süreçte haftalık olarak öğrencileri takip etmenin sürece olumlu katkılar sağladığı düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra çalışma grubuna yapılan uygulamanın geleneksel icra yöntemi ile keman çalmada hedeflenen kazanımlar hususunda öğrencileri birçok yönden geliştirdiği görülmektedir.

Öğrenciler bu çalışmalarla hüzzam makamını tanımış, makam içerisindeki komalı perdeleri daha iyi anlamış, teori ve uygulamada makamla ilgili tecrübe kazanmışlardır.

Sonuç olarak haftalık ünite gözlem formlarının incelenmesi sonucunda; hüzzam makamına ilişkin kazanımlarla ilgili öğrencilerde olumlu gelişmeler görüldüğünü söylemek mümkündür.

4.4. Araştırma Süresince Uygulanan Hüzzam Makamı Model Önerisi ile İlgili Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmaya katılan çalışma grubu öğrencilerine uygulanan hüzzam makamı model önerisi ile ilgili öğrenci görüşü alma formundan elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara yönelik olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Çalışma grubu öğrencileri “Keman da geleneksel icra yöntemine ilişkin düşünceleriniz nedir? Bu uygulama sonucunda bakış açınızda ve düşüncelerinizde ne gibi değişiklikler oldu?” sorusuna yönelik cevaplarında geleneksel icra yöntemiyle ilgili bu zamana kadar ayrıntılı çalışmalar yapmadıklarını, geleneksel icranın farklı ve zor bir icra olduğunu düşündüklerini, bu icra tekniğiyle ilgili yaptıkları çalışmaların sonucunda geleneksel icra ile Türk müziği eserlerini çalmaktan zevk aldıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda geleneksel icra çalışmalarının, öğrenciler için faydalı olduğu, onları keman çalmaya motive ettiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin verdikleri cevaplar içerisinde dikkat çekenler şöyledir;

EÖ 1; “Daha önceden komalı sesleri bilmiyordum, öğrenince hoşuma gitti.”

KÖ 2; “Geleneksel icra biçimini bence herkesin bilmesi ve öğrenmesi gerekir. İcra edilmese bile en azından dinlerken makamları ayırt edebilmeli ve onların yaşattığı

duyguları hissedebilmeliler. Keman eğitiminde geleneksel icra yöntemini daha yakından tanıdım ve komalı seslerle eser seslendirmenin zor olmadığını öğrendim.”

KÖ 3; “Geleneksel icra yönteminin farklı bir icra yöntemi olduğunu düşünüyorum. Bu uygulama sonucunda geleneksel icra yöntemine olan ilgim arttı ve bu sayede geleneksel icra yöntemini ayırt etmeyi ve bu icranın farklı bir teknik olduğunu öğrendim.”

KÖ 4; “Geleneksel icra yöntemi için düşüncelerim olumlu yönde; çünkü değişik bir tarzı var. Bu uygulama sonucunda geleneksel icra yöntemine olan ilgim ve bakış açım oldukça arttı ve bu yönde ilerlemeye karar verdim.”

EÖ 5; “Geleneksel icra yöntemine yönelik düşüncelerim olumlu yönde çünkü herkesin öğrenmesi gerektiğini düşünüyorum. Önceden Batı müziğine ilgi duyarken öğrendikten sonra geleneksel icra yöntemine daha çok ilgi duymaya başladım.”

Öğrenciler “Hüzzam makamı model önerisi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplarda programın uygulama sürecinin verimli geçtiğini, programın çalışmaya ve öğrenmeye teşvik edici olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden elde edilen veriler doğrultusunda hüzzam makamı model önerisinin amacına ulaştığı, programla ilgili hedeflere ulaşıldığı düşünülmektedir. Verilen cevaplar arasında bazıları şu şekildedir;

EÖ 1; “Programımız çok iyi ve verimli şekilde ilerledi. Hocamız bizimle çok iyi ilgilendi.”

KÖ 2; “Hüzzam makamı model önerisi bizi daha çok öğrenmeye ve çalışmaya teşvik etti.”

KÖ 3; “Program akıcı bir şekilde ilerledi ve bizi öğrenmeye teşvik etti.”

KÖ 4; “Model önerisi sürekli öğrenme isteği yarattı.”

EÖ 5; “Sadece hüzzam makamıyla sınırlandırılmayıp iki makam seçilerek arasındaki farkları öğrenebilirdik.”

Çalışma grubu öğrencilerine yöneltilen “Hüzzam makamı ile ilgili oluşturulan alıştırma, etüt, egzersiz ve eser örnekleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir? “ sorusuna verilen cevaplardan anlaşıldığı üzere öğrenciler etüt, alıştırma ve egzersizlerin kendilerini geliştirdiğini, saz semaisi ve peşrev formuyla ilk defa karşılaştıkları için biraz zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen verilere dayanarak model önerisi uygulaması sırasında uygulanan bu tarz çalışmalarla öğrencilerin teknik bilgi ve becerilerinin

geliştiği, yeni teorik bilgiler öğrendikleri sonucuna ulaşılabilir. Cevaplardan bazıları şöyledir;

EÖ 1; “Etütler tam bizim seviyemize göreymi. Tam bizi geliştirecek şekildeydi.”

KÖ 2; “Hüzzam makamı alıştırma ve etüt örneklerinde zorlanmadım aksine fayda sağladı ama eserlerimiz arasında hüzzam saz semaisini çalarken biraz zorlandım.”

KÖ 3; “Etütler ilk zamanlar bizi biraz zorladı fakat daha sonrası için iyi bir altyapı oluşturdu. Eserlerde ise saz semaisinde biraz zorluk çektim ancak zamanla eseri çalışarak öğrendim.”

KÖ 4; “Hüzzam makamı ile ilgili etütler ve egzersizler bizi oldukça ilerletti ve bir sonraki eseri kolay deşifre etmemize yardımcı oldu”.

EÖ 5; “Alıştırma, etüt ve eserler kolaydı ama eserlerdeki tartım kalıplarında biraz zorlandım.”

“Hüzzam makamı model önerisinin sizlere fayda sağladığı yönler nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar sonucunda öğrencilerin koma sesleri öğrendikleri, makamsal müziğe karşı bakış açılarının olumlu yönde değiştii anlaşılmaktadır. Türk müziğinin tanıtılması, sevdinilmesi ve öğretilmesi adına yapılan bu çalışmanın verilen cevaplar doğrultusunda başarıya ulaştığı söylenebilir.

Bu soruya verilen cevaplar şu şekildedir;

EÖ 1; “Programı düzenli bir şekilde uygulayıp çalıştığımız için kolayca öğrendik. Aklımızda bir yer yaptı ve bir müzik dinlerken makamı hüzzam makamı ise hemen fark ediyorum.”

KÖ 2; “Hüzzam makamı koma seslerini ve eserlerin nasıl çalınacağı hakkında bilgi sahibi oldum ve Türk müziğini tanıyıp icra etmeyi öğrendim.”

KÖ 3; “Hüzzam makamının bize sağladığı faydanın, eserlerdeki komalı perdeleri ayırt etmeyi öğrenmek olduğunu düşünüyorum”.

KÖ 4; “Makamsal müziği öğrenmiş olduk.”

EÖ 5; “Türk müziğini öğrenip komalı sesleri basmayı öğretti ve daha çok çalma isteğimi artırdı.”

“Hüzzam makamını öğrenirken konular içerisinde en çok zorladığınız konu ne oldu?” sorusuna verilen cevaplar sonucunda öğrencilerin, komalı perdelerin icrasında ve bazı usûllerde kullanılan tartım kalıplarında zorlandıkları görülmektedir. Mevcut keman öğretim programında makamların sesleri tampere sisteme göre ve komasız öğretildiği için programın uygulama sürecinde öğrenciler komalı perdeleri seslendirirken zorlandıklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar dikkate alındığında bazıları şu şekildedir;

EÖ 1; “Bazı tartım kalıplarında zorlandım.”

KÖ 2; “Hüzzam makamını öğrenirken zorlandığım tek şey komalı sesleri basmak oldu.”

KÖ 3; “Hüzzam makamını öğrenirken en çok tartım kalıplarında ve ses bulmada zorluk çektim.”

KÖ 4; “Komalı sesleri bulmakta zorlandım.”

EÖ 5; “Hüzzam makamını icra ederken basmamız gereken komalı sesleri bulmak zor oldu.”

“Bundan sonraki müzik yaşamınızda keman çalarken geleneksel icra yöntemini kullanmak ister misiniz?” sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda öğrencilerin geleneksel icra yöntemini benimsedikleri ve bu yöntemi kullanarak keman çalmaktan zevk aldıkları anlaşılmaktadır. Verilen cevaplar arasında dikkat çekenler şöyledir;

EÖ 1; “Evet isterim çünkü çok hoşuma gitti.”

KÖ 2; “Tabii ki bundan sonraki hayatımda da geleneksel icrayı sık sık kullanmayı isterim.”

KÖ 3; “Bundan sonraki hayatımda geleneksel icrayı daha sık kullanmak isterim.”

KÖ 4; “Geleneksel icrayı zaman zaman kullanmak isterim.”

EÖ 5; “Hayır kullanmak istemem çünkü sesleri basması daha zor.”

Çalışma grubu öğrencileri “Hüzzam makamı model önerisinin uygulandığı 10 hafta boyunca keman eğitiminde daha önceden öğrendiğiniz teknik konuların size faydası oldu mu?” sorusuna verdikleri cevaplarda bu zamana kadar öğrendikleri keman tekniklerinin 10 haftalık makamsal keman eğitimi sürecini kolaylaştırdığını, teknik bilgilerle beraber makamsal yapıyı öğrenmekte zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Makamsal yapıdaki eserlerin icrasında baskıların sağlam olabilmesi için geleneksel icrayı öğrenecek olan

öğrencinin belli başlı keman teknikleri ile ilgili kazanımlara sahip olması gerektiği düşünülmektedir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında dikkat çekenler şöyledir;

EÖ 1; “Keman tekniklerini önceden bildiğim için kolayca kavrayıp hüzzam makamını öğrendim.”

KÖ 2; “Önceden öğrendiğim teknik bilgilerin faydası oldu. Çünkü daha önceden keman çalmayı ve tekniklerini öğrenmeseydim hüzzam makamını icra edemezdim.”

KÖ 3; “Daha önceden keman eğitimi aldığım için hüzzam makamı öğrenirken faydası çok oldu.”

KÖ 4; “Eğer keman çalmayı ya da teknikleri bilmeseydim daha çok zorluk çekerdim.”

EÖ 5; “Eğer daha önceden teknik bilgim olmasaydı bu kadar ilerleyip hüzzam makamını icra edemezdim.”

Öğrenciler “Eğitimini gördüğünüz hüzzam makamı model önerisi dinlediğiniz türkü, şarkı ve sözsüz eserlerde hüzzam makamını ayırt edebilmeniz ve bu eserleri icra etmenize yardımcı oldu mu?” sorusuna verdikleri cevaplarda daha önceden makamsal yapıları tanımadıklarını, kemanda genellikle tonal müzik icra ettiklerini, makamsal müzikleri dinlerken makamları ayırt edebilmeyi istediklerini fakat makamları karıştırdıklarını, uygulanan model önerisi ile hüzzam makamını dinlerken makamın farkına varabildiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında bazıları şöyledir;

EÖ 1; “Model önerisi bu anlamda bana yardımcı oldu. Bir şarkı dinlerken hüzzam makamını hemen ayırt edebiliyorum, komalı sesleri bulabiliyorum.”

KÖ 2; “Model önerisi makamı ayırt edebilmeme yardımcı oldu. Eskiden ayırt edemezken şimdi hüzzam makamını ayırt edebiliyorum ve komalı sesleri duyabiliyorum.”

KÖ 3; “Daha önceden türküleri, şarkıları ve sözsüz eserleri dinlerken bir fark bulamıyordum. Hüzzam makamını öğrendiğim zaman kulağım makama aşına oldu ve makamı ayırt etmeye başladım.”

KÖ 4; “Eğitimini gördüğümüz hüzzam makamının bana her türlü fayda sağladığını düşünüyorum.”

EÖ 5; “Eskiden hüzzam makamını ayırt edemiyordum ama artık edebiliyorum.”

Çalışma grubu öğrencileri “Öğrendiğiniz hüzzam makamı bilgilerinizin lisans döneminde size faydalı olacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplarda model önerisi ile

aldıkları yeni bilgilerin lisans döneminde makamsal müzikle ilgili derslere katkı sağlayacağını, bu nedenle lisans döneminde alacakları keman eğitimindeki makamsal içerikli konularda daha bilinçli olacaklarını ifade etmişlerdir.

EÖ 1; “Evet faydalı olacağını düşünüyorum makamı bildiğim için kolaylıkla komalı sesleri basabilir ve çaldığım eserde başarılı olabilirim.”

KÖ 2; “Evet faydalı olacağını düşünüyorum, çünkü makamı öğrendiğim için kolayca başarılı olabilirim.”

KÖ 3; “Öğrendiğim hüzzam makamının sadece lisans döneminde değil, hayatım boyunca yardımcı olacağını düşünüyorum.”

KÖ 4; “Lisans döneminde Batı müziği okuyacağım fakat hüzzam makamıyla ilgili eserleri de çalmak isterim.”

EÖ 5; “Faydalı olacağını düşünüyorum.”

Çalışma grubu öğrencileri kendilerine yöneltilen “Lisans dönemin de Batı müziği keman eğitimi mi yoksa Türk müziği keman eğitimi mi almak istersiniz? Nedeni ile açıklar mısınız?” sorusuna verdikleri cevaplarda, kemanda komalı perdeleri basmanın zor olduğunu düşündüklerini, ancak makamsal müziğe bu sayede ilgi duyduklarını, model önerisi sayesinde hüzzam makamını icra edebilecek duruma geldiklerinden dolayı genel anlamda Türk müziği keman eğitimi almak istedikleri belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar arasında dikkat çekenler şöyledir;

EÖ 1; “Türk müziği keman eğitimi almak isterim çünkü kendi kültürümü öğrenmeden başka bir kültür öğrenmek istemem.”

KÖ 2; “Türk müziği keman eğitimi almak isterim çünkü, makamları ve makamların seslerini daha iyi öğrenmek ve çalabilmek isterim.”

KÖ 3; “Türk müziğine ve makamlara olan ilgimden dolayı lisans döneminde Türk müziği eğitimi almak isterim.”

KÖ 4; “Lisans döneminde Batı müziği keman eğitimi isterim nedeni ise Batı müziğine daha yatkın olmam.”

KÖ 5; “Batı müziği isterdim çünkü Türk müziğinde zorlanacağımı düşünüyorum.”

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulgulara ilişkin sonuçlar, alt problem sırasına göre yer almaktadır.

5.1.1. Güzel Sanatlar Lisesi 12. Sınıf Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamlara Yönelik Yapılan İçerik Analizi ile İlgili Sonuçlar

GSL 12. Sınıf Keman Öğretim Programında hangi makamların yer aldığı ile ilgili yapılan içerik analizi sonucu aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Keman öğretim programında 2016 yılında yapılan düzenlemeyle beraber konular içerisindeki makamsal dizi, etüt ve eserlerin ders saati oranların da büyük değişiklikler olduğu; yenilenen öğretim programıyla beraber GSL keman öğretim programında önceden ortalama %35 olan makamsal konu yoğunluğunun yeni programla ortalama %59,25 oranına ulaştığı sonucuna varılmıştır.
- Tekin&Feyzi (2019)' nin “mesleki müzik eğitim kurumlarının orta düzeyini oluşturan Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri keman eğitiminde Türk müziği konularından makamlar, göçürme (Transpoze) ve Türk müziği keman icracılarının tanıtımı konularında yüksek düzeyde bilgi verildiği görülmektedir” şeklinde belirttiği bulgular araştırmayı destekler niteliktedir (s. 1509).

5.1.2. Hüzam Makamı ile İlgili Eserlerin İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçları

Araştırma sonuçlarına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin “Arabaya Taş Koydum” isimli hüzam türkünün geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. $p=0,042<0,05$; $0,043<0,05$; $0,041<0,05$; $0,042<0,05$; $0,043<0,05$).

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, çalışmaya katılan öğrencilerin “Her Gece Yollarda Gözledim Seni” isimli hüzam şarkının geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. $p=0,043<0,05$; $0,043<0,05$; $0,043<0,05$; $0,042<0,05$; $0,043<0,05$).

Araştırmadan çıkarılan sonuçlara göre, çalışmaya katılan öğrencilerin “Hüzam Peşrev” isimli hüzam saz eserinin geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. $p=0,042<0,05$; $0,042<0,05$; $0,043<0,05$; $0,043<0,05$; $0,043<0,05$).

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak, çalışmaya katılan öğrencilerin “Hüzam Saz Semaisi” isimli hüzam saz eserinin geleneksel icra yöntemi ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. $p=0,042<0,05$; $0,042<0,05$; $0,043<0,05$; $0,042<0,05$; $0,042<0,05$).

Araştırmaya katılan çalışma grubu öğrencilerinin deney öncesi ve sonrası performans değerlendirme ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanlarına bakıldığında, son test lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu duruma, çalışma grubu öğrencilerine uygulanan model önerisinin etki ettiği düşünülmektedir. Haner (2018)’in araştırması da benzer bulgularıyla bu sonucu desteklemektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak çalışma grubuna uygulanan hüzam makamı model önerisinin, öğrencilerin geleneksel icra yöntemi ile icrasına ilişkin çalabilme becerilerine olumlu katkılar sağladığı ve bu becerileri geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Çalışma grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanları arasındaki anlamlı fark değerlendirildiğinde deneysel çalışmanın amacına ulaştığı görülmektedir.

5.1.3. Ünite Sonlarında Uygulanan Haftalık Gözlem Formlarına İlişkin Sonuçlar

- Çalışma grubu öğrencilerinin bir ve ikinci hafta sonunda Türk müziği ve hüzzam makamı ile ilgili teorik bilgilerde başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin üç, dört ve beşinci haftalarda hüzzam makamı ile ilgili çalışmaları (egzersiz ve alıştırma) başarılı bir şekilde gerçekleştirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır.
- Çalışma grubu öğrencilerinin altı, yedi, sekiz, dokuz ve onuncu haftalarda hüzzam makamını yerinden ve dört ses çalma becerisini kazandıkları, bu haftalar boyunca öğrenilen tüm çalışmaları (etütler) ve eserleri başarılı bir şekilde geleneksel icra yöntemine uygun olarak icra ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Keman eğitiminde, makamlar öğretilirken, egzersiz, alıştırma ve etüt çalışmalarının makamı doğru icra etmeye önemli etkisinin olduğu düşünülmektedir. Öğrenci bu çalışmalarla makamın ruhunu daha iyi hissedebilecek, eser icralarından önce makamın koma seslerini sağlam baskılarla gerçekleştirecektir. Budak (2019)'ın “makam özelliklerine uygun seslendirme önermesine ilişkin olarak eserin deşifresinden önce yazılan alıştırmanın çalınmasının, eserin deşifresinde makamı daha doğru seslerle ve makamın yapısına uygun bir şekilde icra edilmesini sağladığı” şeklindeki bulgusu eser çalışmaları öncesinde makamsal alıştırmanın önemini bir defa daha vurgulamıştır (s. 39-40). İnciroğlu (1997)'nin çalışması da benzer bulgularıyla bu sonucu desteklemektedir. Makamsal etütlerin eser çalmaya hazırlık niteliğinde olduğu düşünülmektedir. Makamsal eserleri icra etmeden önce, makamsal etütlerle keman çalışmaları desteklenmelidir.

Yeni oluşturulan makamsal etütlerle ve metotlarla (Şen, 1992; Barut, 1995; Demircioğlu, 1995) keman eğitimine destek verilmesi gerekmektedir. Türk müziği eserlerinin icra edilmesine ön hazırlık niteliğinde hazırlanan etüt ve alıştırma çalışmalarının keman öğrencilerinin eserleri daha iyi icra etmelerine fayda sağladığı (Parasız&Albuz, 2018) düşünülmektedir.

5.1.4. Araştırma Boyunca Uygulanan Hüzam Model Önerisi ile İlgili Öğrenci Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

- Araştırma sonucunda çalışma grubu öğrencileri, kemanda geleneksel icranın zor olduğunu düşündüklerini, bu uygulamayla beraber geleneksel icra konusunda bilgi sahibi olduklarını ve Türk müziği eserlerini icra etmekten zevk aldıklarını ifade etmişlerdir. İnciroğlu (1997)' nun çalışması da benzer bulgularıyla bu sonucu desteklemektedir.
- Bu sonuçlara göre Hüzam model önerisinin çalışma grubu öğrencilerini öğrenmeye teşvik ettiği sonucuna varılmıştır. Öztürk (2011)' ün çalışması da benzer bulgularıyla bu sonucu desteklemektedir.

5.2. Öneriler

- Hüzam makamı ile ilgili farklı egzersiz, alıştırma, etüt ve eserler üretilebilir.
- Model önerisinde kullanılan egzersiz, alıştırma, etüt ve eserler diğer perdesiz çalgıların eğitiminde de kullanılabilir.
- Model önerisi 12. sınıf keman öğretim programında yer alan diğer makamlara da uygulanabilir.
- 12. sınıf keman öğretim programında yer alan diğer iki makamla beraber sadece Türk müziğine yönelik bir eğitim-öğretim yılını içeren makamsal keman öğretim programı yazılabilir.
- Keman öğretiminde geleneksel icra yöntemi ile icraya yönelik yeni model önerileri ve program geliştirme çalışmaları yapılabilir.
- Bu çalışma Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde belirlenen proje okullarında uygulanabilir, içeriği bilgisayar ortamına aktararak uzaktan eğitim için kullanılabilir.
- Bundan sonra yapılacak keman öğretim programlarındaki makamsal içerik, geleneksel icra yöntemi ile icraya uygun olarak belirlenebilir.
- Hüzam makamı model önerisi daha kalabalık gruplara uygulanabilir.
- 12. sınıfların haricinde Güzel Sanatlar Liseleri'ndeki 9, 10 ve 11. sınıflarda yer alan makamları içeren model önerileri hazırlanarak bu sınıflara uygulanabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, M., Uçurum, F. & Yıldırım., Ş. (2016). *Müzik biçimleri*. Ankara: MEB.
- Akdoğu, O. (1987). *Türk müziği*. İzmir: Reform.
- Akdoğu, O. (1996). *Türk müziğinde türler ve biçimler*. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Akkaş, S. (2000). *Liseler için müzik 2*. Ankara: Ocak.
- Akpınar, M. (1992). *Türk halk müziğinin keman ile seslendirilmesi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akpınar, M. (2001). *Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik öğretmenliği anabilim dallarındaki keman öğretiminde makamsal ezgilerin kullanılma durumları*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akpınar, M. (2002). Türk halk müziğinin keman ile seslendirilmesi üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(8), 47-55.
- Akpınar, M. (2012). Kemanda spiccato (sipikato) yay tekniğinin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılması. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 32(2), 479-488.
- Akpınar, M. (2014). Kemanda martele yay tekniğinin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılması. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 6(3), 91-98.
- Akpınar, M. (2017). *Keman için türküler*. Gece.
- Akyürek, R. (2002). *Trabzon’ da müzik öğretmeni yetiştirmeye dönük lise ve yükseköğretim kurumlarında ege türkülleri yoluyla başlangıç düzeyindeki keman tekniklerinin öğrencilere kazandırılması ve bu yaklaşımın keman eğitiminde*

- kullanılabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Albuz, A. (2001). *Viyola öğretiminde geleneksel Türk müziği ses sistemine ilişkin dizilerin kullanımı ve bu sistem kaynaklı çokseslilik yaklaşımları*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alpagut U. (2001). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalında Türk halk ezgilerinin kemana uyarlanmasının keman eğitimi yoluyla müzik öğretmenliği eğitimine yansıtılabilirliği*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altınel, Ö. (2006). *Anadolu güzel sanatlar liselerinde kullanılan başlangıç keman eğitimi metotlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arel, H. S. (1968). *Türk musikisi nazariyatı dersleri*. İstanbul: Hüsnütabiat.
- Arel, H. S. (1991). *Türk mûsikîsi nazariyatı dersleri*. Haz: Onur Akdoğu. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Atan, M., Atan, S. & Arslantürk, Y. (2012). *Lisansüstü araştırmalarda istatistik uygulamaları (spss uygulamalı)*. Ankara: Dama.
- Bademci, V. (1991). *Varyans analiziyle güvenirlik hesaplanması*. Ankara.
- Barut, Z. (1995). *Türk musikisinde keman eğitimi için bir metod araştırması*, Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bektaş, T. (2004). *Başlangıç viyola eğitimine ilişkin yeni bir yaklaşım ve model önerisi*, Yüksek Lisan Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beşiroğlu, Ş. Şehver. (1998). Türk musikisi çalgı eğitiminde metod kavramı. 5. *İstanbul Türk Müziği Günleri Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu bildirileri*, 57-63.
- Bey, T. C. & Cevher, M. H. (1993). *Rehber-i musiki*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Bingöl, E. (1999). *Türk musikisinde makamlar ve seyir örnekleri*. İstanbul: Bakırköy Musiki Vakfı.
- Budak, S. (2019). *Türk müziği keman icrası başlangıç düzeyi eğitim modeli*, Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

- Bulut, M. H. (2001). *Sivas ve yöresi halaylarının kültürel çeşitlilik açısından incelenerek keman eğitiminde kullanılması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyükaksoy, F. (1997). *Keman öğretiminde ilkeler ve yöntemler*. Ankara: Armoni.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Can, M. C. (2002). Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Arel Ezgi Uzdilek ses sistemi ve uygulamada kullanılmayan bazı perdeler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1).
- Cüceoğlu, G. (2002). *Eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim/anasanat dalı bireysel çalgı eğitimi I-II (flüt) dersi için “yerelden evrensele bir öğretim programı model önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 149-161.
- Çilden, Ş. (2001). Bireysel çalgı eğitiminde temel ilkeler ve etkili faktörler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 272, 27-30.
- Çit, U. (2014). *Batı müziği keman eğitiminde Türk müziği eserleri ve etütleri*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Dalkıran, E. (2006). Keman eğitiminde performansın ölçülmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dalkıran, E. (2006). Keman eğitiminde performansın ölçülmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 116-136.
- Daşer, O. (2007). *Klasik gitar eğitiminde makamsal Türk halk ezgilerinin kullanımı*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Değirmencioğlu, C. (1997), Eğitime bilimsel yaklaşım. L. Küçükahmet (Ed.), *Eğitim Bilime Giriş* (s. 1-15). Ankara: Gazi.
- Demirbaş, U. (1993), *Arel- Ezgi- Uzdilek ses sistemi ile Abdülkadir Töre ses sisteminin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Demircioğlu, N. (1995), *Keman öğretiminde Türk müziğinin kullanılabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Derican, B. & Albuz, A. (2008). Viyola öğretiminde Türk müziği dizilerine dayalı oluşturulan makamsal içerikli etütlerin işlevsellik durumuna ilişkin öğretim elemanı görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 34-43.
- Devecioğlu, F. (2017). *Batı müziği icracılığı tekniklerinin Türk müziği keman öğretimi alanında kullanılabilirlik düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Durak, Y. (2007), *Piyano öğretim programı model önerisi ve uygulamadaki görünümü*, Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Düzbastılar, M. E. (2008). Kirnberger'ın besteleme yöntemi ile makamsal keman etüdleri hazırlama. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 33-39.
- Efe, M. (2007). *Geleneksel Türk sanat müziği kemani bestekârlarının eserlerindeki batı müziğine ait müzikal unsurlar ve keman eğitiminde kullanılabilirliği*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ekici, S. (2002). *Türk müziği devlet konservatuarlarında nasıl bir yapılanma olmalıdır*. 21.yy başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu, Sevdâ Cenap And Müzik Vakfı, Ankara.
- Ekici, S. (2004). Popüler kültür’ün icra ortamı bağlamında medya-Türk halk müziği ilişkisine dair bazı tespit ve öneriler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (16).
- Emerce, E.& Önal, O. (2017). *Türk sanat müziği teori ve uygulaması*. Ankara: MEB.
- Ertürk, S. (1974). Eğitimde Program Geliştirme Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Fidan, C. (2014). *Keman eğitiminde Van türküleri çalma ve yorumlama yöntemleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gerçek, İ. H. (2010). Meslekî müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılan ud metodları üzerinde karşılaştırılmalı bir çalışma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 149-156.
- Gülüm, O., & Albuz, A. (2019). Keman eğitiminde Türk halk müziği eserlerinin kullanılma durumuna yönelik öğretim elemanı görüşlerinin değerlendirilmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (42), 1-11.

- Günay, E., & Uçan, A. (1980). *Çevreden evrene keman eğitimi I*. Ankara: Yeni.
- Güriş, S., & Astar, M. (2015). *Bilimsel araştırmalarda spss ile istatistik*. İstanbul: Yılmaz.
- Güzel Sanatlar Liseleri (2018). *İllere göre güzel sanatlar liselerinin dağılımı*. http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/19185304_GYzel_Sanatlar_Liseler_i.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Haner, O. (2018), *Türk müziği ezgi yapılarına dayalı keman eğitimi modeli*, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Hatipoğlu, V. (2017). *Beylik aranağme ve çeşitlemeleriyle Türk müziği keman alıştırma çalışmaları*. Gece.
- Hatipoğlu, V. (2017). Türk müziği keman akordu. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 6(29), 289-309.
- Hatipoğlu, V. (2018). Mustafa sunar'ın" alaturka keman muallimi" isimli öğretim kaynağının incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 11(55).
- Herdem, Ö. D. (2016). *Keman eğitiminin öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi ve "bir model önerisi" "müzik öğretmenliği programı*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İnciroğlu, S. (1997). *Türkiye'deki müzik eğitimi bölümlerinde Türk müziği makamlarının keman çalma tekniği yönünden incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaçar, G. Y. (2009). *Türk musikisi rehberi*. Ankara: Maya.
- Kajino, E. (2014). A lost opportunity for tradition: the violin in early twentieth-century japanese traditional music. *Nineteenth-Century Music Review*, 10(2), 293-321.
- Kaptan, S. (1983). *Bilimsel araştırma teknikleri ve istatistik yöntemleri*. Ankara: Ulus.
- Karaağaçlı, M. (2011). *Öğretimde kuramlar ve yaklaşımlar*. Ankara: Sage.
- Karaağaçlı, M. (2018). *Eğitimin sosyolojisi*. Ankara: Sonçağ.
- Karaağaçlı, M. (2018). *Eğitimin temeli "felsefe"*. Ankara: 72 Tasarım.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

- Kaya, E. E. (2010). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda makamsal etüt ve egzersizlerle viyolonsel eğitiminin uygulanabilirliği*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, E. E., & Çilden, Ş. (2010). Türkiye'deki üniversitelerin müzik öğretmeni yetiştiren anabilim dallarındaki viyolonsel eğitiminde Türk müziği ürünlerinin kullanım durumlarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 65-82.
- Kaya, E. E., & Gökbudak, Z. S. (2011). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda makamsal etüt ve egzersizlerle viyolonsel eğitiminin uygulanabilirliği Y. *Fine Arts*, 6(4), 532-559.
- Kaya, Ö., Barışeri N., & Kaya, E. E. (2013). Güzel sanatlar ve spor liselerinde yürütülen keman dersi öğretim programının incelenmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 84-107.
- Koç, T. (2007). *Bir yöntem olarak bölgesel müziklerin keman eğitiminde kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Köse, P. Ö. (2019). *Hicaz makamında aksak ölçülü türkülerin seslendirilmesinde makamsal dizi ve yay çalışmalarının keman çalma becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuşdemir, U. (2017). *Keman öğretiminde tümdengelim yaklaşımı konum öğretimine ilişkin yeni bir model önerisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Lehimler, E. (2014). *Geleneksel Türk müziğine dayalı viyolonsel öğretimine yönelik bir model önerisi ve uygulamadaki görünümü (hüseyni makamı örneği)*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lipari, B. P. (2004). *The influence of Bulgarian folk music on Petar Christoskov's Suites and Rhapsodies for solo violin*. <https://core.ac.uk/download/pdf/217388719.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Türk ve batı müziği çalgıları dersi (keman) öğretim programı*. Ankara: MEB.

- Millî Eğitim Bakanlığı (2016). *Güzel Sanatlar Lisesi çalgı eğitimi keman dersi öğretim programı*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). *Müzik gösteri sanatları alanı Türk sanat müziği hüzzam makamı ve repertuarı eğitimi kurs programı*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2019). <https://www.meb.gov.tr/guzel-sanatlar-liselerini-guclendirecek-hamle/haber/19669/tr>. sayfasından erişilmiştir.
- Müezzinoğlu, A. (2012). *Kemana uyarlanmış halk ezgilerinin keman eğitiminde kullanılması*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Müezzinoğlu, A.& Öztürk, F. G. (2016). Kemana uyarlanmış halk ezgilerinin keman eğitiminde kullanılması. *İdil Dergisi*, 5(12), 691-706
- Nünükoğlu, A. (2019). *Türk musikisi keman metotlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Öksüz, O., & Öksüz, Ö. (2019). *Çalgı eğitimi keman 12 ders kitabı*. Ankara: M.E.B. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Öner, A. (2011). *Geleneksel Türk müziği öğelerinin flüt eğitiminde kullanılmasına yönelik bir model önerisi*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Öner, A. (2012). Türkiye’de müzik eğitiminin kültürel boyutları. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-8.
- Öz, N. B. (2001). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda orkestra-oda müziği eğitiminde yaylı çalgıların yeri ve önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIV, 1-4.
- Özdemir, M. (2014). *Müzik öğretmenliği klasik gitar eğitimi dersi için eklektik bir model önerisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özden, E. (2015). *Arşiv belgeleriyle dârülelhân*. İstanbul: Dört Mevsim.
- Özkan, İ. H. (1984). *Türk musikisi nazariyatı ve usulleri*. İstanbul: Ötüken.
- Öztürk, G. (2011). *Güzel sanatlar ve spor liseleri keman öğretim programında yer alan makamların uygulanma durumlarının araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Parasız, G. (2009). Eğitim müziği eksenli keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin tespitine yönelik bir çalışma. *Sanat Dergisi*, 1(15), 19-24.
- Parasız, G., & Albuz, A. (2018). Keman eğitiminde çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesinde hazırlayıcı alıştırmaların etkililik yönünden incelenmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (40), 71-88.
- Parpucu, H. (2016). *Akseki ve yöresi türkülerinin keman eğitiminde kullanılabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Raines-Eudy, R. (2000). Using structural equation modeling to test for differential reliability and validity: An empirical demonstration. *Structural Equation Modeling. A Multidisciplinary Journal*, 7 (1), 124-141.
- Sak, Ö.S. (1997). *İlköğretim okullarında müzik eğitimi ve çocuk şarkıları üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi Konya.
- Sakarya, G. (2011). *Ortaöğretim düzeyi mesleki müzik eğitiminde Türk üslubunda keman çalma becerisinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Sıdal, F. (1985). *Türk musikisi nazariyatı*. Ankara: TRT Basılı Yayınlar Müdürlüğü.
- Signell, K.L. (2006). *Makam (Türk sanat musikisinde makam uygulaması)*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Söker, Ç. (2006). *Abant izzet baysal üniversitesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı 'nda, anadolu güzel sanatlar lisesi çıkışlı 1. Sınıfkeman öğrencilerine temel davranışları kapsayıcı bir öğretim programı model önerisinin uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Suroso, P., Ritonga, D. I., Wiflihani, W., Mukhlis, M., & Satria, T. D. (2020). The Repertoire of Traditional Malay Ensemble as a Source of Violin Practice Learning Material. *Budapest International Research and Critics in Linguistics and Education (BirLE) Journal*, 3(4), 1750-1758.

- Şeker, S. S., & Bilen, S. (2010). 9–11 yaş grubu çocuklarda orff schulwerk destekli keman eğitiminin keman çalmaya yönelik öz yeterlik algıları üzerindeki etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 112-124.
- Şen, S. S. (1992). *Evrensel keman teknikleri kullanılarak Türk folkloruna ve evrensel müziğe dayalı özgün keman etütlerinin yaratılması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şendurur, Y. (2001). Keman eğitiminde etkili öğrenme – öğretme yöntemleri, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 145-155.
- Tang, J. (2008). On the Creation Resource of Chinese Violin Music. *Journal of Huaihua University*, 1(10), 32.
- Tarkum, E. (2006). Keman öğretiminde kullanılacak alıştırma ve etütlerin seçimi ve uygulanması. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 175-182.
- Tarkum, E. (2006). Keman öğretiminde rol oynayan faktörler. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 169–173.
- Tarkum, E. (2018). Türk müziği ve batı müziğinin yapısal özellikleri ve çokseslilik açısından incelenmesi. *Trakya University Journal of Social Science*, 20(1), 31-43.
- Taşcı, G. (2012). *Türk halk musikisi saz eserlerinin ortaöğretim mesleki keman eğitiminde kullanım olanakları yönüyle incelenmesi*, Yüksel Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Tekin, P. C., & Feyzi, A. (2019). *Keman eğitiminde geleneksel Türk müziği. İdil Dergisi*, 8(63), 1495-1520.
- Tohumcu, A. & Doğrusöz, N. (2013). Gelenekselden popülere 20. Yüzyıl Türk makam müziği üretimlerinde değişimin izleri. *Porte Akademik: Journal of Music & Dance Studies*, 8, 22-37.
- Tura, Y. (1988). *Türk musikisinin meseleleri*. İstanbul: Pan.
- Tutuş, Y. (2011). *Türk müziği keman eğitiminde birinci sınıf ders hedeflerinin belirlenmesi ve yeni bir model önerisi*. (Sanatta Yeterlik Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Türkel, L. & Şen, Y. (2016). Çağdaş Türk müziği flüt eserleri icrasında, makamsal flüt egzersizlerinin kullanılabilirliği ve öğrenci görüşleri (Atatürk üniversitesi örneği). *İdil Dergisi*, 5(23), 691-706.
- Uçan, A. (2004). *Keman*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi- temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.
- Uslu, M. (2012). Nitelikli keman eğitimine yönelik yaklaşımlar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 1-11
- Uz, K. (1964). *Musiki ıstılâhatı*. Ankara: Küğ.
- Ültanır, G. (2003). Eğitim ve kültür ilişkisi-eğitimde kültürün hangi boyutlarının genç kuşaklara aktarılacağı kaygısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 291-30.
- Yağışan, N. (2002). *Keman çalmada etkin bedensel yapıların hareket analizi ve fiziksel-motorik özelliklerin geliştirilmesinin öğrencilerin çalma performansına yansımaları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, C. (1966). *Eğitimde araştırma metotları*. Ankara: Ayyıldız.
- Yılmaz, Z. (1988). *Türk musikisi dersleri*. İstanbul: Kardeşler.

EKLER

EK-1. İzin ve Onay Yazıları

Sayın Ahmet Hakan BAŞ,

Güzel Sanatlar Liseleri 12. Sınıf keman öğrencileri için bestelemiş olduğunuz Hüzam makamındaki egzersiz, alıştırma, etüt ve eser örnekleri ile ilgili gerekli düzeltme ve öneriler tarafımda yapılmış olup söz konusu eserleri doktora tezinizde ve makamsal keman eğitimi çalışmalarınızda kullanabilirsiniz.
Çalışma hayatınızda başarılar dilerim.

✓
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Güzel Sanatlar Gnl. MÜd.
Ankara Türk Dünyası Müziği Topluluğu
Kanun Sanatçısı

Sayın Ahmet Hakan BAŞ,

Güzel Sanatlar Lisesi Keman Eğitim Programında Yer Alan Hüzzam Makamının Geleneksel Yöntem İle İcrasına İlişkin Bir Model Önerisi “Tokat İli Örneği” isimli doktora tezinizde keman öğrencilerine yönelik Hüzzam makamında bestelemiş olduğunuz egzersiz, alıştırma, etüt ve eser örneklerinin uygunluğuna yönelik gerekli öneriler ve düzeltmeler yapılmış olup, bu eserleri doktora tezinizde ve makamsal keman eğitimi çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Bundan sonraki çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Metin AKSU

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Samsun Devlet Klasik Türk Müziği Korosu

Tanbur Sanatçısı

Sayın Ahmet Hakan BAŞ,

Doktora teziniz için Güzel Sanatlar Liseleri 12. Sınıf keman öğrencilerine yönelik bestelemiş olduğunuz Hüzzam makamındaki egzersiz, alıştırma, etüt ve eser örnekleri ile ilgili gerekli düzeltme ve öneriler tarafımdan yapılmış olup söz konusu eserleri tezinizde ve makamsal keman eğitimi çalışmalarınızda kullanabilirsiniz.
Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Mersin Devlet Klasik Türk Müziği Korusu
Ud Sanatçısı

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu

Sayı : 91610558-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 28.01.2020 tarihli ve E.13451 sayılı yazı

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Ahmet Hakan BAŞ'ın, Doç.Dr.Mehmet AKPINAR'ın danışmanlığında yürüttüğü "*Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin Model Önerisi (Tokat İli Örneği)*" adlı tez çalışması ile ilgili konu Kurulumuzun 04.02.2020 tarih ve 02 sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Kurul Başkanı

Araştırma Kod No: 2020-072

Ek: 1 Liste

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME ETİK ALT ÇALIŞMA GRUBU
KATILIM LİSTESİ

TOPLANTI TARİHİ : 04/02//2020

TOPLANTI SAYISI : 02

ADI-SOYADI	İMZA
Prof. Dr. İsmail KARAKAYA Başkan	
Prof.Dr. C. Haluk BODUR	
Prof.Dr.İsmet YÜKSEL	
Prof.Dr.Seçil ÖZKAN	
Prof.Dr.Cevriye TEMEL GENCER	
Prof.Dr.Aymelek GÖNENÇ	
Prof.Dr.Gülray BAYRAMOĞLU	
Prof.Dr.Makbule GEZMEN KARADAĞ	
Doç.Dr.Zehra GÖÇMEN BAYKARA	
Doç.Dr.Nihan KAFA	
Doç.Dr.Necdet KARASU	
Doç.Dr.İlyas OKUR	
Doç.Dr.Kemal ÖZTEMEL	

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü**

Sayı : 80287700-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı
(Ahmet Hakan BAŞ)

**T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğüne**

Enstitümüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora programı öğrencisi *Ahmet Hakan BAŞ*, Doç. Dr. Mehmet AKPINAR' ın danışmanlığında yürüttüğü "Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin Model Önerisi (Tokat İli Örneği)" isimli tezi ile ilgili olarak Tokat Güzel Sanatlar Lisesinde dilekçesinde ve eklerinde belirttiği üzere 12.Sınıflardan toplam 5 (Beş) keman öğrencisi ile 24 Mart 2020 - 08 Haziran 2020 tarihleri arasında deneysel çalışma yapmak istemektedir.

İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize arz/rica ederim.

**e-imzalıdır
Prof. Dr. Selma YEL
Enstitü Müdürü**

Ek:
1- Dilekçe
2- Tez Önerisi
3- Uygulama Örneği

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-27001677-101.01.01-18858349
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı
(Ahmet Hakan BAŞ)

06.01.2021

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) 03/02/2020 tarihli ve E.3724 sayılı yazınız.

b) Tokat Güzel Sanatlar Lisesi Müdürlüğünün 31/12/2020 tarihli ve 18684500 sayılı yazıları.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Ahmet Hakan BAŞ, Doç. Dr. Mehmet AKPINAR'ın danışmanlığında yürüttüğü "Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin Model Önerisi (Tokat İli Örneği) isimli tezi ile ilgili olarak 2019-2020 Eğitim Öğretim yılı içerisinde ilimiz Güzel Sanatlar Lisesi 12. Sınıf keman öğrencileri ile deneysel çalışma yapmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KÜÇÜKALİ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

1-Güzel Sanatlar Lisesi yazısı(1 sayfa)

Sayın Ahmet Hakan BAŞ,

Geliştirmiş olduğum “Bireysel Çalgı Eğitimi I-II-III-IV (KEMAN) Dersi Performans Ölçme Aracı” nı çalışmanızda kullanabilirsiniz. Çalışma grubunuz farklı olduğu için gerekli geçerlik güvenirlik analizlerinizi kendi grubunuzda yapmanız gerektiğini düşünüyorum. Umarım çalışma amacınıza katkı sağlar. İyi çalışmalar dilerim.

21.08.2020

EK-2. Bireysel Çalgı Eğitimi I-II-III-IV (Keman) Dersi Performans Ölçme Aracı

BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ I-II-III-IV (KEMAN DERSİ)										
PERFORMANS ÖLÇME ARACI										
Öğrencinin Adı Soyadı:					DERECE					
Dersin Kodu ve Adı:					Çok Dışık	Ortanon Altında	Orta	Ortanon Üstünde	Çok İyi	Ağırlıklı Ölçüm Puanı
Sınav Tarihi:										
Boyut	Alt Boyut	Ölçüt Beceriler (Kriterler)	Katsayı	1	2	3	4	5		
Program Boyutu	Programın Gereklere Uygunluk	Devam ettiği sınıfın programında yer alan gerekleri yerine getirebilme	2x							
		Etüt ve eseri özelliklerine uygun seslendirebilme	2x							
Sınav Performansı	Teknik Boyut	Keman Çalmaya Hazır Bulunma	Doğru bir duruş sağlayabilme; kemanı ve yayı doğru tutabilme	3x						
		Sağ ve Sol El Tekniği	Yayı simetrik kullanabilme	1x						
			Etüt ve eserde geçen yay tekniklerini doğru ve etkili bir biçimde uygulayabilme (Detache, Legato, Martele, Staccato, Spiccato)	1x						
		Doğru ve Temiz Ses Üretimi	Etüt ve eserde yer alan sesleri doğru seslendirebilme	1x						
			Etüt ve eserde geçen pozisyon geçişlerini doğru gerçekleştirerek, yeni pozisyonda tonda kalarak çalabilme	1x						
		Metrik ve Ritmik Doğruluk	Etüt ve eseri metrik ve ritmik yapısına uygun seslendirebilme	1x						
	Müzikal Boyut	Artikülasyon	Etüt ve eseri doğru bir artikülasyonla seslendirebilme	1x						
		Bütünlük	Etüt ve eseri bir bütünlük içinde seslendirebilme	2x						
		Ton kalitesi, Müzikal Çizgi	Etüt ve eseri güzel ve etkili bir ton ile seslendirebilme	0.5x						
			Etüt ve eserdeki müzikal çizgiyi yakalayabilme; doğru bir cümleme ve ait olduğu dönemin stil özelliklerine uygun seslendirebilme	0.5x						
		Hız ve Gürlük	Etüt ve eseri gerçek hıza yakın bir hızda seslendirebilme	0.5x						
			Etüt ve eserde yer alan nüansları etkili bir biçimde uygulayabilme	0.5x						
Vibrato	Vibratoyu doğru ve etkili bir biçimde gerçekleştirebilme	1x								
Yarıyıl İçi Durum Boyutu	Dönem İçi Performans	Dönem boyunca keman dersine gerekli ilgiyi göstererek titiz davranabilme, verilen ödevleri çalışarak zamanında ve doğru seslendirebilme	2x							
Ağırlıklı Toplam Puan										
Not: Öğrencinin; ağırlıklı ölçüm puanlarının hesaplanması, katsayı değeri ile işaretlenen derecenin çarpımı sonucu, ağırlıklı toplam puanının hesaplanması ise ağırlıklı ölçüm puanlarının toplanması sonucunda elde edilecektir.										
Öğretim Elemanı										
Ad-Soyad										

EK-3. Gözden Geçirilmiş Bireysel Çalgı Eğitimi I-II-III-IV (Keman) Dersi Performans Ölçme Aracı

BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ (KEMAN DERSİ)																
PERFORMANS ÖLÇME ARACI																
Öğrencinin Adı Soyadı:					ÖN TEST					SON TEST						
Dersin Kodu ve Adı:					DERECE					DERECE						
Sınav Tarihi:																
					Çok Düşük	Ortanın Altında	Orta	Ortanın Üstünde	Çok İyi	Ağırlıklı Ölçüm Puanı	Çok Düşük	Ortanın Altında	Orta	Ortanın Üstünde	Çok İyi	Ağırlıklı Ölçüm Puanı
Boyut	Alt Boyut	Ölçüt Beceriler (Kriterler)	Katsayı	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		
Program Boyutu	Programın Gereklere Uygunluk	Devam ettiği sınıf programında yer alan gerekleri yerine getirebilme	2x													
		Etüt ve eseri özelliklerine uygun seslendirebilme	2x													
Sınav Performansı	Teknik Boyut	Keman Çalmaya Hazır Bulunma	Doğru bir duruş sağlayabilme; kemanı ve yayı doğru tutabilme	3x												
		Sağ ve Sol El Tekniği	Yayı simetrik kullanabilme	1x												
			Etüt ve eserde geçen yay tekniklerini doğru ve etkili bir biçimde uygulayabilme (Detache, Legato)	1x												
		Doğru ve Temiz Ses Üretimi	Etüt ve eserde yer alan sesleri doğru seslendirebilme	1x												
		Metrik ve Ritmik Doğruluk	Etüt ve eseri metrik ve ritmik yapısına uygun seslendirebilme	1x												
		Artikülasyon	Etüt ve eseri doğru bir artikülasyonla seslendirebilme	1x												
	Müzikal Boyut	Bütünlük	Etüt ve eseri bir bütünlük içinde seslendirebilme	2x												
		Ton kalitesi,	Etüt ve eseri güzel ve etkili bir ton ile seslendirebilme	0.5x												
		Müzikal Çizgi	Etüt ve eserdeki müzikal çizgiyi yakalayabilme	0.5x												
		Hız ve Gürlük	Etüt ve eseri gerçek hızına yakın bir hızda seslendirebilme	0.5x												
		Etüt ve eserde yer alan nüansları etkili bir biçimde uygulayabilme	0.5x													
	Vibrato	Vibratoyu doğru ve etkili bir biçimde gerçekleştirebilme	1x													
				Ağırlıklı Toplam Puan						Ağırlıklı Toplam Puan						
Not: Öğrencinin; ağırlıklı ölçüm puanlarının hesaplanması, katsayı değeri ile işaretlenen, derecenin çarpımı sonucu, ağırlıklı toplam puanının hesaplanması ise ağırlıklı ölçüm puanlarının toplanması sonucunda elde edilecektir.																
Önemli Not: Değerlendirmeler 85 puan üzerinden yapılacaktır.																
Öğretim Üyesi Ad-Soyad																

EK-4. Haftalık Ünite Gözlem Formları

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

1.HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
Arel-Ezgi-Uzdilek sistemini tarif edebilme			
Makamın nasıl oluştuğunu bilme			
Makam kavramını tarif edebilme			
Komayı tarif edebilme			
Türk müziği sistemini anlayabilme			
Hüzzam makamını bilme			
Hüzzam makamı içerisindeki perdeleri söyleyebilme			
Hüzzam makamının seyir özelliğini söyleyebilme			
Hüzzam makamı içerisindeki değiştirici işaretleri söyleyebilme			

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

2.HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
Hüzzam makamındaki ses aralıklarının rumuz, değer ve işaretlerini söyleyebilme			
Makamın durak, güçlü ve yeden sesini söyleyebilme			
Kemanda hüzzam makamı dizisini söyleyebilme			
Kemanda hüzzam makamı dizisini yazabilme			
Kemanda Fa# üzerinden hüzzam makamı dizisini çalabilme			
Hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme			

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

3 .HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
Hüzzam makamı dizisini birlik nota kalıplarıyla çalabilme			
Hüzzam makamı dizisini ikilik nota kalıplarıyla çalabilme			
Makamsal dizi egzersizlerini detaşe yay tekniğiyle çalabilme			
Makamsal dizi egzersizlerini legato yay tekniğiyle çalabilme			
Hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme			
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme			
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme			

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

4.HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
Hüzzam makamı ile ilgili alıştırma detaşe yay tekniği ile çalabilme			
Hüzzam makamı ile ilgili alıştırma legato yay tekniği ile çalabilme			
Hüzzam makamı ile ilgili alıştırma gelenekse icra yöntemine uygun bir şekilde çalabilme			
Hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme			
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme			
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme			

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

5.HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
Dört ses çalma kavramını hüzzam makamında bilme			
Dört ses çalma kavramını hüzzam makamında uygulayabilme			
Makamı karar sesi “do diyez” olacak şekilde çalabilme.			
Dört ses hüzzam makamının seslerini doğru seslendirebilme			
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme			
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme			

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

6. ve 7. HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
Hüzzam etütleri detaşe yay tekniğiyle çalabilme			
Hüzzam etütleri legato yay tekniğiyle çalabilme			
Hüzzam etütlerde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme			
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme			
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme			

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

7. ve 8. HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
Hüzzam etütleri detaşe yay tekniğiyle çalabilme			
Hüzzam etütleri legato yay tekniğiyle çalabilme			
Hüzzam etütlerde yer alan komalı perdeleri doğru seslendirebilme			
Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme			
Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme			

Saz eserleri örneklerini çalabilme

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

8. ve 9. HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
--------------------------------------	-------	------	-----

Hüzzam makamında yazılmış eser örneklerini çalabilme

Eser örneklerinde yer alan yay tekniklerini uygulayabilme

Eser örneklerinde yer alan komalı perdeleri doğru
seslendirebilme

Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme

Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme

HAFTALIK ÜNİTE GÖZLEM FORMU

9. ve 10. HAFTA

Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Zayıf	Orta	İyi
--------------------------------------	-------	------	-----

TRT repertuarından seçilen hüzzam makamındaki eserleri
çalabilme

TRT repertuarından seçilen eserlerde yer alan yay tekniklerini
uygulayabilme

TRT repertuarından seçilen eserlerde yer alan komalı
perdeleri doğru seslendirebilme

Nota değerlerini ve tartım kalıplarını doğru çalabilme

Akıcı bir tempo ve bütünlük içerisinde çalabilme

EK-5. Yapılandırılmış Öğrenci Görüş Formu

YAPILANDIRILMIŞ ÖĞRENCİ GÖRÜŞ FORMU

Değerli öğrenciler, bu form aracılığıyla elde edilecek olan bilgiler bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Bu form 10 hafta eğitimi gördüğünüz “Hüzzam makamı model önerisi” ile ilgili sizlerin düşüncelerinizi ortaya çıkaracak olan sorulardan oluşmaktadır. Bu sebeple, bütün soruları samimi bir şekilde cevaplamanız araştırmanın sorunsuz bir şekilde ilerlemesine ve sağlıklı bir sonuca ulaşmasına vesile olacaktır. Şimdiden araştırma için göstermiş olduğunuz hassasiyet için teşekkür ederim.

Araştırmacı

Ahmet Hakan BAŞ

SORULAR

Soru 1. Keman da geleneksel icra yöntemine ilişkin düşünceleriniz nedir? Bu uygulama sonucunda bakış açınızda ve düşüncelerinizde ne gibi değişiklikler oldu?

Soru 2. Hüzzam makamı model önerisi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

Soru 3. Hüzzam makamı ile ilgili oluşturulan alıştırma, etüt, egzersiz ve eser örnekleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Soru 4. Hüzzam makamı model önerisinin sizlere fayda sağladığı yönler nelerdir? Açıklar mısınız?

Soru 5. Hüzzam makamını öğrenirken konular içerisinde en zorladığınız konu ne oldu?

Soru 6. Bundan sonraki müzik yaşantınızda keman çalarken geleneksel icra yöntemini kullanmak ister misiniz?

Soru 7. Hüzzam makamı model önerisinin uygulandığı 10 hafta boyunca keman eğitiminde daha önceden öğrendiğiniz teknik konuların size faydası oldu mu?

Soru 8. Eğitimi gördüğünüz hüzzam makamı model önerisi dinlediğiniz türkü, şarkı ve sözsüz eserlerde hüzzam makamını ayırt edebilmeniz ve bu eserleri icra etmenize yardımcı oldu mu?

Soru 9. Öğrendiğiniz hüzzam makamı bilgilerinizin lisans döneminde size faydalı olacağını düşünüyor musunuz?

Soru 10. Lisans dönemin de Batı müziği keman eğitimi mi yoksa Türk müziği keman eğitimimi almak istersiniz? Nedeni ile açıklar mısınız?

EK-6. Deneyisel İşlemlerde Kullanılan Eserlerin Notaları

AKSAK HÜZAM TÜRKÜ
(Arabaya taş koydum)

ARANAĞME

1 2

A RA BA YA TAŞ KOY DUM HANI MİN A RA BA YA TAŞ KOY
SE Nİ GE LE ÇEK Dİ YE HANI MİN SE Nİ GE LE ÇEK Dİ
DUM ... HA NI MİN BEN BU YOLA BAŞ KOY DUM ... HA NI MİN
YE HA NI MİN BİR YA NIMI BOŞ KOY DUM ... HA NI MİN
BEN BU YO LA BAŞ KOY .. DUM ..(..Saz ...) KEK LİĞİM VAK VAK
BİR YA NI MI BOŞ U PAK U PAK U PAK BAS (..Saz ...) AÇ KOLLARIM...
1 2
SAR BOY NU MA .. İSTER ÖLDÜR İS TER... AS AS

ARADAYA TAŞ KOYDUM (HANIMIN)
BEN BU YOLA BAŞ KOYDUM "
SENİ GELECEK DİYE "
BİR YANIMI BOŞ KOYDUM "

ARABASI DÖRT TEKER (HANIMIN)
BEYOĞLUNA KUM ÇEKER "
BEYOĞLUNUN KIZLARI "
İŞMAR BİNER GÖZ SÜMER "

KEK LİĞİM VAK VAK UPAK UPAK UPAK BAS
AÇ KOLLARIN SAR BOYNUMA İSTER ÖLDÜR İSTER AS

HÜZZAM ŞARKI

Beste ve Güfte: Kâzım İnaltekin

Sendi

(HER GECE YOLLARDA GÖZLEDİM SENİ)

Aranağme

Her lar ge ce yol lar da göz le dim se ni ti
 var bu has ret ca ni ma yetti
 nan ki göz nül den göz le dim se ni ti (... saz ...)
 hic ra ni kal bim de sab sî tti ket se ni ti (... saz ...)
 (... saz ...) Güller de a ra dim ya kan
 ve fâ sîz gör ba na aşk ne
 bu ler et se ni ti U nut man sev gi lin
 U nut man se ni (- .saz -) ni D.C. (BAŞA)

- 1 -

Her gece yollarda gözledim seni
 İnanki gönülden gözledim seni
 Güllerde aradım yakan büseni
 Unutmas sevgilis unutmas seni

- 2 -

Yollar var bu hasret canıma yetti
 Hicrânın kalbimde sabrı tüketti
 Vefâsız gör bana aşk neler etti
 Unutmas sevgilis unutmas seni

HÜZZÂM PEŞREVİ

USÛLÜ : Muhammes

♩ = 160

MÜZİK : Seyfettin OSMANOĞLU

MÜLÂZİME

2. HÂNEYE

3. HÂNEYE 4. HÂNEYE 2. HÂNE

HÜZZÂM PEŞREVİ

- 2 -

3. HÂNE

4. HÂNE

KARAR

HÜZZAM SAZ SEMÂİSİ

USÛLÜ: AKSAK SEMÂİ

MÜZİK: ÜDİ NEVRES BEY

♩ = 120

TESLİM

2. HÂNE

3. HÂNE

SON

4. HÂNE SEMÂI

♩ = 168

The musical score for '4. HÂNE SEMÂI' is written in a single melodic line on ten staves. The key signature is D major (two sharps: F# and C#), and the time signature is 3/4. The tempo is indicated as quarter note = 168. The notation includes various note values (quarter, eighth, sixteenth notes), rests, and accidentals (sharps and naturals). The piece concludes with a double bar line and a repeat sign.

EK-7. Uzman Görüşü Formları

BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ (KEMAN) DERSİ PERFORMANS ÖLÇME ARACI İLE İLGİLİ UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU

Sayın hocam,

“Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin Model Önerisi “Hüzzam Makamı Örneği” isimli doktora tezimde Tokat Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü keman öğrencileri ile yapılacak olan deneysel çalışmada öğrencilerin keman performanslarındaki ön-test son-test verilerini almak için kullanmayı düşündüğüm Dalkıran (2006) tarafından oluşturulmuş 5’li Likert tipi ölçekle hazırlanan **“Bireysel Çalgı Eğitimi (Keman) Dersi Performans Ölçme Aracı”** kriterlerinin 12. sınıf keman öğrencilerine uygunluğuna ilişkin görüşleriniz araştırmaya yönelik önemli katkılar sağlayacaktır. Önerileriniz ve görüşleriniz için şimdiden teşekkür eder saygılar sunarım.

Ahmet Hakan BAŞ
Araştırmacı

“Bireysel Çalgı Eğitimi (Keman) Dersi Performans Ölçme Aracı” hakkındaki görüşlerimi paylaşmayı kabul ediyorum.

Öğretim Üyesi
Adı ve Soyadı

Çalıştığı Kurum

İmza

Tarih/...../2020

BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ I-II-III-IV (KEMAN DERSİ)						
PERFORMANS ÖLÇME ARACI						
Öğrencinin Adı Soyadı:			Performans Ölçme Aracının Kriterlerinin 12. Sınıf Kemana Öğrencilerine Yapılacak Deneysel Çalışma İçin Uygunluğuna İlişkin Görüşünüz			
Dersin Kodu ve Adı:						
Sınav Tarihi:						
Boyut	Alt Boyut	Ölçüt Beceriler (Kriterler)	Uygun	Uygun Değil	Düşünceler	
Program Boyutu	Programın Gereklere Uygunluk	Devam ettiği sınıf programında yer alan gerekleri yerine getirebilme				
		Etüt ve eseri özelliklerine uygun seslendirebilme				
Sınav Performansı	Teknik Boyut	Kemana Çalmaya Hazır Bulunma	Doğru bir duruş sağlayabilme; kemana ve yayı doğru tutabilme			
		Sağ ve Sol El Tekniği	Yayı simetrik kullanabilme			
			Etüt ve eserde geçen yay tekniklerini doğru ve etkili bir biçimde uygulayabilme (Detache, Legato, Martele, Staccato, Spiccato)			
		Doğru ve Temiz Ses Üretimi	Etüt ve eserde yer alan sesleri doğru seslendirebilme			
			Etüt ve eserde geçen pozisyon geçişlerini doğru gerçekleştirerek, yeni pozisyonda tonda kalarak çalabilme			
		Metrik ve Ritmik Doğruluk	Etüt ve eseri metrik ve ritmik yapısına uygun seslendirebilme			
	Müzikal Boyut	Artikülasyon	Etüt ve eseri doğru bir artikülasyonla seslendirebilme			
		Bütünlük	Etüt ve eseri bir bütünlük içinde seslendirebilme			
		Ton kalitesi, Müzikal Çizgi	Etüt ve eseri güzel ve etkili bir ton ile seslendirebilme			
			Etüt ve eserdeki müzikal çizgiyi yakalayabilme; doğru bir cümleleme ve ait olduğu dönemin stil özelliklerine uygun seslendirebilme			
		Hız ve Gürlük	Etüt ve eseri gerçek hızına yakın bir hızda seslendirebilme			
			Etüt ve eserde yer alan nüansları etkili bir biçimde uygulayabilme			
Vibrato	Vibratoyu doğru ve etkili bir biçimde gerçekleştirebilme					
Yarıyıl İçi Durum Boyutu	Dönem İçi Performans	Dönem boyunca kemana dersine gerekli ilgiyi göstererek titiz davranabilme, verilen ödevleri çalışarak zamanında ve doğru seslendirebilme				
Öğretim Elemanı						
Ad-Soyad						

**MODEL ÖNERİSİNDE KULLANILACAK OLAN HÜZZAM MAKAMINA
İLİŞKİN
OLUŞTURULAN EGZERSİZ, ALIŞTIRMA, ETÜT, ESER
ÖRNEKLERİ VE ESERLER İLE İLGİLİ
UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU**

Sayın hocam,

“Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Makamların Geleneksel İcra Yöntemine İlişkin Model Önerisi “Hüzzam Makamı Örneği” isimli doktora tezimde Tokat Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü 12. sınıf keman öğrencilerine uygulanacak olan model önerisinde kullanılmak üzere oluşturulan hüzzam makamına ilişkin egzersiz, alıştırma, etüt, eser örnekleri ve eserlerin ilgili sınıf düzeyine uygunluğuna ilişkin görüşleriniz araştırmaya önemli katkılar sağlayacaktır. Önerileriniz ve düşünceleriniz için şimdiden teşekkür eder saygılar sunarım.

Ahmet Hakan BAŞ
Araştırmacı

Hüzzam makamına ilişkin oluşturulan egzersiz, alıştırma, etüt ve eser örnekleri ile ilgili görüşlerimi paylaşmayı kabul ediyorum.

Öğretim Üyesi
Adı ve Soyadı

Çalıştığı Kurum

İmza

Tarih...../...../2020

Model Önerisinde Kullanılacak Olan Hüzam Makamına İlişkin Oluşturulan Egzersiz, Alıştırma, Etüt, Eser Örnekleri ve Eserler ile İlgili Görüşleriniz			
Çalışmanın İsmi	Uygun	Uygun Değil	Düşünceler
Hüzam Makamı Dizi Egzersizi 1			
Hüzam Makamı Dizi Egzersizi 2			
Hüzam Makamı Dizi Egzersizi 3			
Hüzam Makamı Dizi Egzersizi 4			
Hüzam Alıştırma 1			
Hüzam Alıştırma 2			
Hüzam Alıştırma 3			
Hüzam Alıştırma 4			
Dört Ses Çalma Alıştırması 1			
Dört Ses Çalma Alıştırması 2			
Dört Ses Çalma Alıştırması 3			
Dört Ses Çalma Alıştırması 4			
Hüzam Etüt 1			
Hüzam Etüt 2			
Hüzam Etüt 3			
Hüzam Etüt 4			
Hüzam Etüt 5			
Hüzam Etüt 6			
Hüzam Etüt 7			
Hüzam Etüt 8			
Hüzam Saz Eseri Örneği (Peşrev) 1			
Hüzam Saz Eseri Örneği (Saz Semaisi) 2			
Arabaya Taş Koydum (Hüzam Türkü)			
Her Gece Yollarda Gözledim Seni (Hüzam Şarkı)			
Hüzam Peşrev (Seyfettin OSMANOĞLU)			
Hüzam Saz Semaisi (Udi Nevres Bey)			

EK-8. Katılımcılar İçin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ETİK KOMİSYONU FORM-2

Rev-3
19.12.2017

T.C. GAZİ ÜNİVERSİTESİ ETİK KOMİSYONU

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan tarih / sayı ile izin alınan* ve tarafından yürütülen "....." başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

*Gazi Üniversitesi Etik Komisyon izini alındıktan sonra doldurularak kullanılacaktır.

Araştırmanın Amacı		
Araştırmanın Yöntemi		
Araştırmanın Öngörülen Süresi (Başlama ve Bitiş Tarihi)		
Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı		
Araştırmanın Yapılacağı Yerler		
Görüntü ve/veya ses kaydı alınacak mı?	Evet ☐	Hayır ☐

Tablo katılımcıların anlayabileceği biçimde, akademik dil kullanılmadan yazılacaktır.

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda amacı ve içeriği belirtilen bu araştırma ile ilgili bilgiler tarafıma aktarıldı. Bu bilgilerden sonra araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğim takdirde gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında kimliğimin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Araştırma ile ilgili bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi bireysel onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Araştırma yürütücüsü(Tez çalışmalarında Danışman tarafından imzalanacaktır.)

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		
Katılımcı		
Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		
Velayet veya Vesayet Altındaki Katılımcılar için Veli/Vası		
Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	BAŞ, Ahmet Hakan
Uyruğu	T.C.

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet yılı
Lise	Ankara Kurtuluş Lisesi	1997
Üniversite	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Programı	2002
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	2007
Doktora	Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2021

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2002	Millî Eğitim Bakanlığı	Müzik Öğretmeni
2020	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	Öğretim Görevlisi

Yabancı Dil	İngilizce
-------------	-----------

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...